

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Print: ISSN 1337-9208
EV 2836/08

Online: ISSN 1339-3448
EV 185/23/EPP

Periodicita vydávania: štyrikrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
UJ. 17. novembra 15, 080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Mária Dudová-Bašistová (šéfredaktorka)
Peter Hal'ko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišin,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Dávid Dziač,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šip, Beáta Ružbarská, Martin Makara,
Matúš Ján Capko, Ema Fričeková

Jazyková korekcia: Klaudia Sokolová

Sadzba: Peter Szombathy

Obálka (foto): Andrej Schlank

Tlač: Ultra Print, s.r.o.

Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mária Dudová-Bašistová
(maria.dudovabasistova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Martin Makara
(martin.makara@smail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEO PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Dávid Dziač
(david.dziak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šip
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Beáta Ružbarská
(beata.ruzbarska@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Matúš Ján Capko
(matusjan.capko@smail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Ema Fričeková
(ema.fricekova@unipo.sk)

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,
milé študentky a milí študenti,

prázdnne posluchárne, študenti čakajúci na štátnice či parciálne
skúšky aj prvé tropické dni jednoznačne a nezvratne signalizujú,
že semester a vlastne celý akademický rok sa chýli ku koncu. Už
o niekoľko dní prebehnú slávnostné promócie, ktoré sa v posled-
ných rokoch nasťahovali aj do univerzitných priestorov, a potom
do prednáškových a seminárnych miestností zasadnú podstatne
mladší študenti detskej univerzity, aby sa následne univerzita
ponorila do letného úsporného režimu. Aj keď sa väčšina z nás
rozíde na dovolenky a prázdniny, v študentských domovoch os-
tane nemálo najmä zahraničných študentov. Rovnako ako mnohí
zamestnanci, zabezpečujúci prípravu univerzity na nový semes-
ter. No nielen oni. V priebehu letných mesiacov budú naďalej
prebiehať rôzne rekonštrukcie a veríme, že práve v tomto období
sa podarí urobiť čo najväčší kus práce. Najmä, samozrejme, pri
rekonštrukcii budovy VŠA, ktorá sa onedlho prechupne do druhého
roka a po začiatku nového semestra by mala trvať už iba nie-
koľko mesiacov.

Čakajú nás aspoň dva viac-menej pokojné a zrejme aj horúce
mesiace. Mnohí z nás majú iste na leto aj veľkorysé pracovné
plány, publikácie či projekty, zanedbané kvôli iným povinnos-
tiam. Všetci by sme si však mali predovšetkým oddýchnuť, rela-
xovať a načerpať nové sily pre nasledujúci akademický rok.
Všetkým prajem príjemnú dovolenku, prázdniny a vôbec krásne
prežitie letných mesiacov.

Peter KÓNYA
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa
Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných
údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.
Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade,
že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom,
príezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora.
Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/>
odkazy/ochrana-os-udajov.
Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného
časopisu NA PULZE.

OBSAH

na pulze univerzity

PU hostila III. Slovensko-maďarské rektorské fórum.....	2
Rektori diskutovali o novom vysokoškolskom zákone.....	4
Čestný doktorát PU si prevzal historik Dienes Dénes.....	5
Dve významné ocenenia medzi zdravotníckymi pedagógmi.....	6
Prešovská univerzita vzdala hold práci pedagógov a priateľov univerzity.....	7
Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. odišiel na večnosť.....	10
Opustil nás Vasil Jabur, stál pri kodifikácii rusínskeho jazyka.....	12
Logická olympiáda pre najmenších sa teší z rekordného počtu prihlásených detí.....	13
Súťažili počas Logickej olympiády intelektovo nadaných detí	14
Prešovská univerzita má dvoch nových profesorov.....	15
Zástupcovia vlády diskutovali o bezpečnosti na akademickej pôde	16

na fakultách

Kde sa tvorí budúcnosť Európy?	18
Mladý Európan 2025: vedomostná súťaž o EÚ.....	19
Medzinárodná sociálna práca vo vedeckom diskurze	20
Nová príležitosť na americko-slovenskú spoluprácu	22
Téma smrti pre život	24
Výzvy filozofických pokolení pre súčasnosť.....	25
Svetový deň sociálnej práce 2025	26
Zúčastnili sme sa mobility na Maldivskej národnej univerzite v Malé.....	28
Výročia spätne s Jánom Pavlom II. priblížila konferencia	30
Konferencia o podzemnej cirkvi v Prešove	32
Zdieľanie skúseností a inšpirácia pre budúcnosť.....	33
Cesta za poznaním a snami: Ako študentka z Uzbekistanu získala štipendium na štúdium v Európe	34
Študenti katedry geografie nás úspešne reprezentovali na ŠVK v Bratislave	36
Udržateľnosť cestovného ruchu pri rozvoji mestskej destinácie.....	37
Erasmus mobility členiek KTHM podnietili medzinárodnú spoluprácu.....	38
Erasmus+ svet... výzva Tirana.....	40
Študenti Pedagogickej fakulty na BIP v Bialej Podlaskej.....	41

CreativeLab: Nový priestor pre ikonu a terapiu.....	42
Študenti Fakulty športu „Rozhýbali UNIPO“	43
Športom k hodnotám: Fakulta športu otvára dvere mladým	44
Vzdelávanie v ringu.....	45
BIP program na litovskom pobreží.....	46
Schopnosti budúcich záchranárov overilo taktické cvičenie....	47
Oslava Medzinárodného dňa sestier	48

veda a výskum

20 rokov spolupráce vedeckej skupiny študentov PF s Poľskom	50
Krátky pohľad späť na ŠVOUČ Pedagogickej fakulty	51

umenie a literatúra

Denník študenta z Akademického Prešova 2025	52

rozhovory

Držiteľka ocenenia Biele srdce	56

očami študentov

BIP mobilita na Tallinskej univerzite v Estónsku	58
V tieni minaretu, v objatí dejín.....	59
Inštitút rusistiky na študijnom pobyte na Univerzite Karlovej.....	60
Svidník očami študentov: Exkurzia, ktorá sa dotkla srdca	61
Z Užhorodu do Prešova na letný semester.....	62
Bunä ziua din Oradea!.....	63
Erasmus v Debrecíne: Viac ako štúdium.....	64
Erasmus v Portugalsku: Nové horizonty a skutočné objavy.....	65
Niekoľko krajín – nespočetné množstvo spomienok.....	66
Študenti FMEO v organizačnom tíme HORECA konferencie 2025.....	67

šport

Futbalová miniliga PU oslávila 20. ročník vo veľkom štýle.....	68

PU HOSTILA III. SLOVENSKO-MAĎARSKÉ REKTORSKÉ FÓRUM

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Medzinárodne akademicky výnimočné podujatie sa uskutočnilo v metropole Šariša. Prešov privítal III. Slovensko-maďarské rektorské fórum, ktoré sa konalo v gescii Prešovskej univerzity v Prešove (PU) (5. a 6. júna 2025). Prítomní na ňom boli rektori slovenských a maďarských vysokých škôl spolu so zástupcami vlád oboch krajín. V spoločnom rokovaní sa pozreli na aktuálny stav vysokého školstva.

V minulosti sa I. Slovensko-maďarské rektorské fórum uskutočnilo v roku 2018 v Prešove s cieľom zvýšiť spoluprácu medzi maďarskými a slovenskými vysokými školami. II. Maďarsko-slovenské fórum rektorov konalo v máji 2023 v Budapešti. Spoločné diskusie sa sústredili na vysokoškolské vzdelávanie, vedu a výskum, internacionalizáciu, ale i na riadenie a financovanie.

Tohtoročné III. Slovensko-maďarské rektorské fórum sa opäť vrátilo do Prešova. „Je pre nás cťou, že sa III. Slovensko-maďarské rektorské fórum opäť koná u nás v Prešove, keďže Prešov má bohatú maďarskú minulosť. Vnímame to ako veľmi pozitívne podujatie, pretože je príležitosťou pre lepšie spoznanie sa rektorov z týchto dvoch azda

najbližších krajín strednej Európy, ktoré spája spoločná tisícročná minulosť. Dodnes máme mnohé spoločné témy, spoločné problémy, na ktoré neexistujú iné iba spoločné riešenia. A to sa týka aj akademickej sféry,“ zdôraznil rektor PU a hostiteľ podujatia Peter Kónya. Ako dodal, „*kontakty, ktoré sa tu nadviažu, sú – ako tomu bolo doteraz, a verím, že bude aj naďalej – potom pretavené do spolupráce na úrovni fakúlt, ústavov, katedier, teda v oblasti vzdelávania a výskumu. A v neposlednom rade sa pretavia aj do spoločenských kontaktov.*“

Medzinárodné vzťahy, ktoré sú na vysokej úrovni, ocenil aj prezident Slovenskej rektorskej konferencie Vladimír Hladlovský: „*Už v spoločnom vyhlásení z I.*

Slovensko-maďarského rektorského fóra sa uvádza, že významnými predpokladmi dôstojného plnenia poslania vysokých škôl v 21. storočí je prehlbovanie ich doterajšej spolupráce, nadviazanie nových kooperačných partnerstiev, ako aj inovácie v tejto oblasti. Členovia Slovenskej rektorskej konferencie sú presvedčení, že žiaden vysokoškolský systém nemôže existovať v izolácii a nadnárodná spolupráca je nevyhnutným predpokladom rozvoja akademického ekosystému.“

Pri spoločnej diskusii sa rektorky a rektori slovenských a maďarských vysokých škôl a univerzít zaoberali aktuálnymi otázkami týkajúcimi sa vysokého školstva, výskumu a vedy. Taktiež boli predmetom diskusie i otázky internacionalizácie i súčasných trendy, medzi ktoré patrí digitalizácia aj umelá inteligencia.

Program III. Slovensko-maďarského rektorského fóra začal vo štvrtok galavečerom a v piatok sa rokovanie presunulo do priestorov Evanjelického kolégia. Galavečer otvorili slávnostnými príhovormi Róbert Zsembera, štátny tajomník pre vysoké školstvo a akademický

výskum Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (MŠVVaM), J. E. Csaba Balogh, veľvyslanec Maďarska v SR, Vladimír Hiadlovský, prezident Slovenskej rektorskej konferencie a rektor Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, a László Borhy, prezident Maďarskej rektorskej konferencie a rektor Univerzity Eötvösa Loránda. Na podujatí sa zúčastnila aj J. E. Ágota Hetey, generálna konzulka Maďarska v Košiciach a ďalší hostia.

Piatkové zasadnutie odštartovalo príspevkami štátneho tajomníka MŠVVaM SR Róberta Zsemberu a štátnej tajomníčky pre vysokoškolské vzdelávanie, odborné vzdelávanie a vzdelávanie dospelých a mládeže Ministerstva kultúry a inovácií Maďarska Veroniky Varga-Bajusz. Prezident Slovenskej rektorskej konferencie Vladimír Hiadlovský a prezident Maďarskej rektorskej konferencie László Borhy uviedli svoje prezentácie o vysokoškolských systémoch oboch krajín.

Druhá časť fóra sa zamerala na vysokoškolské vzdelávanie, vedu a výskum. Prezentácie predstavili Rudolf Kropil, viceprezident Slovenskej rektorskej konferencie a rektor Technickej univerzity vo Zvolene, a László Trócsányi, rektor

Univerzity Reformovanej cirkvi Gáspára Károliho v Maďarsku. Súčasné výzvy vo vysokom školstve priblížili Peter Mésároš, rektor Technickej univerzity v Košiciach a Attila Fábián, viceprezident Maďarskej rektorskej konferencie a spolupredseda sekcie pre zmenu modelu, rektor Univerzity v Šoproni. Počas fóra podpísali prezidenti Slovenskej rektorskej konferencie a Maďarskej rektorskej konferencie spoločné vyhlásenie.

„Maďarská rektorská konferencia a Slovenská rektorská konferencia deklarujú podporu aktívnej účasti svojich vysokých škôl v Európskom priestore vysokého školstva, Európskom vzdelávacom priestore a v Európskom výskumnom priestore. Uznávajú rozmanitosť rozsahu a poslania vysokých škôl, ako aj rozmanitosť študentiek a študentov, ktorí sa uchádzajú o vysokoškolské vzdelanie. Podľa rektoriiek a rektorov musia vysoké školy poskytovať kvalitné vzdelávanie a bezpečný priestor s cieľom trvalého zabezpečovania spoločenského prospechu z ich pôsobenia. Východiskovým predpokladom je preto vytvorenie adekvátnych legislatívnych a finančných podmienok. Inštitucionálnu autonómiu a akademické slobody považujú za súčasť základných princípov moderných univerzít,“ uviedla na margo podpí-

saného vyhlásenia Mária Čikešová, generálna sekretárka Slovenskej rektorskej konferencie.

László Borhy, prezident Maďarskej rektorskej konferencie, ocenil slovensko-maďarské vzťahy. *„Frekvencia stretnutí slovenských a maďarských vysokých škôl ukazuje, že spolupráca medzi našimi krajinami je čoraz intenzívnejšia a identifikujeme stále viac oblastí, z ktorých sa môžeme jeden od druhého učiť. Prejavuje sa to aj v nedávnej dohode uzatvorenej medzi ministerstvami zodpovednými za vysoké školstvo oboch krajín o vytvorení odborných pracovných skupín pre zabezpečovanie kvality vo vysokom školstve pre bilaterálnu spoluprácu a internacionalizáciu, z ktorých dve sa stretli v rámci nášho fóra rektorov.“* Borhy zdôrazňuje, že nadnárodná spolupráca má svoje významné miesto pri budovaní vzájomných vzťahov.

„Maďarská rektorská konferencia považuje za dôležité čeliť výzvam vysokého školstva 21. storočia v spoločnej aliancii s našimi regionálnymi partnermi vrátane Slovenska a vzájomne sa podporovať aj na európskej scéne.“

Foto: Andrej SCHLANK

REKTORI DISKUTOVALI O NOVOM VYSOKOŠKOLSKOM ZÁKONE

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

V poradí 119. zasadnutie Slovenskej rektorskej konferencie (SRK), orgánu reprezentácie vysokých škôl, ktorý združuje rektorky a rektorov vysokých škôl, sa uskutočnilo vo štvrtok 5. júna 2025 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove (PU). Predmetom diskusie bola agenda aktuálna pre súčasný vývoj vysokého školstva na Slovensku.

Spoločne sa v rámci stretnutia a diskutovaných tém podrobne venovali návrhom predloženým vo vecnom zámere návrhu nového vysokoškolského zákona. Bola to príležitosť prediskutovať navrhovaný zámer novej legislatívy so zástupcami Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (MŠVVaM SR).

„Vďaka za váš participatívny prístup. Je potrebné mať moderný a nadčasový zákon po všetkých tých novelizáciách a pexese. Prvým bodom vecného zámeru je posilniť práva vo vysokoškolskom prostredí a zároveň niektoré veci uvoľniť,“ konštatoval štátny tajomník ministerstva školstva Róbert Zsembera. Aké zmeny by mali byť po novom súčasťou nového zákona? Napríklad v prípade niektorých stredných škôl bude štúdium stanovené v dĺžke trvania piatich rokov. Pri piatom ročníku budú stredné školy konzultovať s vysokými školami vyučované predmety tak, aby sa vzájomne zladili. Tieto predmety by bolo následne možné uznať na vysokej škole po nástupe do prvého či druhého ročníka. Na stole je aj otázka povinnej maturity z matematiky, ktorá by sa mala zaradiť medzi maturitné predmety.

Predmetom diskusie sú tiež záverečné práce. V tomto prípade by mali mať vysoké školy voľnosť pri výbere formy záverečnej práce. Študenti si budú môcť vybrať, či budú písať prácu, alebo si vyberú ako alternatívu stáž. V prípade bakalárskych študijných programov budú mať vysoké školy zameranie hľadiť na nich ako na profesijne orientované. Pribudnúť má nový inštitút pedagogického zamestnanca – kandidát. Ten by bol využí-

vaný na miestach, kde je nedostatok učiteľov, pričom tento status by mal absolvent bakalárskeho stupňa, ktorý by mal v praxi zmluvu. *„Kde bude málo učiteľov, tam sa to bude takto saturovať,“* vysvetlil Zsembera.

Tiež je na stole aj regulácia pôsobenia zahraničných vysokých škôl na našom území, taktiež uznávanie kreditov prinesených zo zahraničia. V rámci elektronizácie by mala byť v rokoch 2027 – 2028 jednotná centrálna prihláška. Pálčivou témou je tiež otázka bezpečnosti na vysokých školách, pričom školy by mali mať možnosť sledovať aj psychický stav uchádzačov o štúdium. Týkalo by sa to najmä odborov učiteľských, zdravotníckych a psychologických i sociálnej práce. Aký je podľa štátneho tajomníka zmysel nového zákona? *„Uvoľniť procesy, aby to bol zákon moderný,“* konštatoval Zsembera.

SRK očakáva, že orgánom reprezentácie vysokých škôl bude predložené paragrafové znenie nového zákona o vysokých školách pred jeho zverejnením v medzirezortnom pripomienkovom konaní a bude vytvorený dostatočný priestor na jeho prerokovanie v akademickej obci. Rektori

upozornili na dopady niektorých zmien na vstupy do metodiky financovania vysokých škôl, a teda výšku ich financovania zo štátneho rozpočtu a žiadali o súbežnú diskusiu o kompenzáciách. Upriamili pozornosť na potrebu úpravy akademického podvodu, ktorý je naviazaný na záverečnú prácu a žiadali implementáciu ustanovení na podporu akademickej integrity. Ako skonštatoval štátny tajomník na margo zákona: *„Zákon má byť evolučný a nie revolučný. Je potrebné počúvať hlas vysokého školstva zvnútra.“*

Ďalším bodom spoločnej diskusie bol súčasný stav implementácie projektov v rámci výziev Plánu obnovy a odolnosti SR týkajúcich sa vysokého školstva. Rektori upozornili na problémy, ktoré majú vysoké školy pri implementácii projektov.

Na záver zasadnutia členovia SRK schválili návrh spoločného vyhlásenia, ktorý následne podpísali počas III. Slovensko-maďarského rektorského fóra v Prešove, ktoré sa konalo v Prešove 5. a 6. júna 2025.

Foto: Andrej SCHLANK

ČESTNÝ DOKTORÁT PU SI PREVZAL HISTORIK DIENES DÉNES

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Čestný titul „doctor honoris causa“ udelila Prešovská univerzita v Prešove (PU) ďalšej výnimočnej osobnosti akademickej obce. Nositeľom tohto akademického titulu sa stal prof. Dr. habil. Dienes Dénes, PhD.

Významná osobnosť, maďarský univerzitný profesor, akademický funkcionár, cirkevný historik, historik medzinárodného formátu, ktorý pôsobí v oblasti dejín raného novoveku so stredom v našom spoločnom regióne bývalého Horného Uhorska. Prívrastky, ktoré patria prof. Dr. Dienesovi Dénesovi. Práve jemu sa Vedecká rada PU rozhodla udeliť na svojom minuloročnom decembrovom zasadnutí tajným hlasovaním čestný titul „Doctor honoris causa“ (Dr. h. c.). Čestný titul „Doctor honoris causa“ je najvyšším ocenením, ktoré môže akademická inštitúcia udeliť. Univerzita ho udeľuje poprednej osobnosti, ktorá svojím celoživotným dielom podstatne prispela k šíreniu myšlienok humanizmu, demokracie a porozumenia medzi národmi, a to v oblasti vzdelávania, vedy, umenia alebo politiky. Táto osobnosť významom a dosahom svojho diela a pôsobenia prekročila hranice krajiny, v ktorej pôsobí, a zaslúžila sa aj o rozvoj vzdelávania, vedy a kultúry.

Osobnosť zvučného mena medzi historikmi

„Pán prof. Dr. Dienes Dénes je významným súčasným cirkevným historikom a historikom minimálne stredoeurópskeho formátu. Je autorom takmer dvoch desiatok vedeckých monografií a podobného

počtu pramenných edícií, najmä k dejinám reformácie, reformovanej cirkvi, vzdelanosti a školstva na tomto území. Ako prvý spracoval problematiku švajčiarskej alebo druhej reformácie na území Zemplínskej stolice, ako aj históriu škôl, knižnej kultúry a vzdelanosti na tomto teritóriu v ranom novoveku, pričom odhalil mnohé historické fakty z dejín viacerých východoslovenských miest a obcí a svojimi pramennými edíciami sprístupnil rozsiahly pramenný materiál našim historikom. V mnohom sa zaslúžil o poznanie cirkevných a kultúrnych dejín územia východného Slovenska v období raného novoveku,“ vyzdvihol na margo oceneného historika Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., rektor PU, počas prvého májového pondelka vo dvorane Evanjelického kolégia.

Spojený aj s Prešovskou univerzitou

Profesor Dienes Dénes sa už viac ako štyri desaťročia venuje výskumu dejín cirkevných, duchovných a školských dejín obdobia raného novoveku s dôrazom na teritórium

dnešného severovýchodného Maďarska a východného Slovenska.

„Rovnako ako vysokoškolský pedagóg na Reformovanej teologickej univerzite v Blatnom Potoku už viac desaťročí udržiava úzke kontakty s našou univerzitou, zúčastnil sa mnohých vedeckých konferencií, posudzovania kvalifikačných postupov aj publikačných aktivít našej univerzity,“ zdôraznil rektor PU Peter Kónya, pričom pripomenul aj skutočnosť, že prof. Dénes už dlhodobo „vytvára podmienky pre výskum našich doktorandov aj kolegov v archíve a knižnici Reformovaného kolégia a akademické výmeny študentov“.

Pri príležitosti slávnostného udelenia čestného doktorátu „doctor honoris causa“ sa prítomným prihovoril ocenený prof. Dienes Dénes prednáškou pod názvom „Vranov – mesto v hornom Zemplíne“.

Foto: Andrej SCHLANK

DVE VÝZNAMNÉ OCENENIA MEDZI ZDRAVOTNÍCKYMI PEDAGÓGMÍ

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Ich prácu si všimli aj za múrmi Prešovskej univerzity v Prešove (PU). Doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH a doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH, ktoré pôsobia na Fakulte zdravotníckych odborov (FZO) PU v Prešove, si prevzali v piatok 16. mája 2025 prestížne ocenenia za ich plodnú pedagogickú a rozvojovú činnosť na akademickej pôde medzi budúcimi zdravotníkmi.

Hneď dve jedinečné ocenenia doputovali v uplynulých dňoch na akademickú pôdu PU. Obe smerovali na FZO PU v Prešove. Dve pedagogičky tejto fakulty ocenili za ich aktívnu, neúnavnú a rozvíjajúcu prácu v akademickom priestore.

Prestížne *Biele srdce* v kategórii *sestra pedagóg* je ocenením, ktoré udeľuje Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek (SKSaPA) jednotlivcom, ktorí sa významne podieľajú na vzdelávaní a príprave budúcich sestier. Udeľovanie cien sa uskutočnilo pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier a pôrodných asistentiek. Nieslo sa v duchu témy: „Naše sestry. Naša budúcnosť. Starostlivosť o sestry posilňuje ekonomiku“.

„Večer patrí tým, ktorí svojou odbornosťou, empatiou a odhodlaním premieňajú náročné chvíle pacientov na okamihy dôvery a bezpečia. Ocenenie Biele srdce je

poctou za ich prácu, ktorá presahuje rámec povinností,“ vyzdvihla prezidentka komory Iveta Lazorová. V aktuálnom ročníku bolo celkovo v troch kategóriách (sestra v praxi, sestra manažérka a sestra pedagóg) ocenených 29 sestier. Jedna cena smerovala do Prešova.

Bola ňou ocenená doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH, ktorá pôsobí ako pedagogička na Katedre ošetrovateľstva FZO PU. Aj jej osobnosť je dôkazom odbornosti a zánietenia, ktoré sú pilierom pre kvalitné vzdelávanie v ošetrovateľstve a pôrodnej asistencii.

Ďalšie ocenenie udelili pri príležitosti konania XXXI. kongresu Slovenskej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti, ktorý sa konal pod záštitou Ministerstva zdravotníctva SR. Tento kongres priniesol bohatý odborný program zameraný na celú škálu gynekologicko-pôrodnickej

praxe, či už v ústavnej, alebo ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Jeho súčasťou boli tiež workshopy o získaní praktických zručností v oblasti gynekológie a pôrodnictva v rámci simulačnej výučby, ako i zručností v špecifických oblastiach klinickej praxe. Pri príležitosti konania tohto kongresu bolo udelené aj významné ocenenie *Zlatá brošňa za zásluhy o rozvoj univerzitného ošetrovateľstva*.

Jeho nositeľkou sa stala dekanka FZO PU doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH. Ocenenie jej odovzdal Dr. h. c. prof. PhDr. Vladimír Kozoň, PhD., predseda komisie pre výber ocenených. Pani dekanke poprial, aby sa o jej odborných kvalitách, láskavom srdci a šľachetnosti dozvedela celá odborná komunita ošetrovateľstva.

Foto: archív FZO PU

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA VZDALA HOLD PRÁCI PEDAGÓGOV A PRIATEĽOV UNIVERZITY

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Ocenili prácu tých, ktorí sú piliermi pre vzdelávanie študentov, i zhodnotili pôsobenie na akademickej pôde za uplynulé obdobie. Slávnostné zasadnutie Prešovskej univerzity v Prešove (PU) bolo priestorom na bilancovanie výsledkov činnosti celej inštitúcie aj priestorom na ocenenie práce pedagógov a priateľov univerzity.

Už stabilné miesto v kalendári PU má spoločné zasadanie akademickej obce a Akademického senátu PU. V rámci neho sú prítomným odpredzistené výsledky činnosti univerzity za predošlý rok. Taktiež je jeho súčasťou i odovzdávanie ocenení, ktoré sú udeľované zamestnancom a hosťom univerzity. Inak tomu nebolo ani v rámci aktuálne prebiehajúceho letného semestra, 29. apríla 2025 v priestoroch Študentského domova s jedálňou PU.

Prítomných v úvode slávnostného stretnutia pozdravil a informácie zo života univerzity predniesol rektor PU Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. „*Chcem sa vám úprimne poďakovať za to, že ste sa všetci podieľali na výsledkoch univerzity, za ktoré sa nemusí naša univerzita hanbiť,*“ zdôraznil rektor vymenújúc granty, výzvy či projekty, v ktorých bola univerzita úspešná. Vyzdvihol fakt, že v medzinárodných hodnoteniach si „*Prešovská univerzita udržiava svoju pozíciu, respektíve sa zlepšuje.*“

Dôležitým prvkom v živote PU je kontrola systému kvality, s ktorým súvisí akreditácia. Univerzitu už v blízkej budúcnosti čakajú nové výzvy v oblasti akreditácie či rozšírenie počtu programov. Aktuálne PU eviduje „*stabilný počet*

študentov s miernym nárastom oproti minulému roku, čo je prípad malej časti slovenských vysokých škôl. Pričom stabilný je aj podiel študentov dennej a externej formy štúdia,“ konštatoval Peter Kónya. V rámci oblasti vonkajších vzťahov sme na univerzite „*rozšírili paletu krajín, s ktorými máme podpísané bilaterálne zmluvy. Máme stratégiu, v rámci ktorej sa zameriavame na širšie regióny strednej, východnej Európy v rámci programov Erasmus.*“ Neustále pretrvávajúca intenzívna spolupráca, ako so zahraničnými, tak aj domácimi vzdelávacími inštitúciami, samosprávami či štátnymi orgánmi.

V oblasti rozvoja boli ukončené viaceré projekty, pričom najvýznamnejší projekt a jeden z najviditeľnejších je obnova Vysokoškolského areálu PU vo výške sumy presahujúcej 10 miliónov eur. „*Chcem vás poprosiť o zhovievavosť a trpezlivosť, aby sme ešte necelý rok, ktorý do ukončenia stavby ostáva, vydržali. Táto etapa bude špecifická v tom, že bude menej náročná pre študentov, ich posluchárne až tak dotknuté rekonštrukciou nebudú, ale bude skúškou trpezливosti pre nás učiteľov,*“ uviedol na margo prosby ohľadom pretrvávajúcich prác rektor univerzity.

Súčasťou stretnutia bolo popri bilančovaní i oceňovanie práce pedagógov. „*Sviatok Dňa učiteľov je oslavou práce všetkých učiteľov, ktorých práca je poslaním a zaslúži si úctu a uznanie. Univerzita sa môže pochváliť tisíckami úspešných absolventov, ktorí sú našu pýchu, sú dobrou vizitkou našej univerzity. Univerzita nie sú len študenti. Sú to pedagógovia, vedeckí pracovníci, vychovávatelia, nepedagogickí zamestnanci,*“ prihovarila sa prítomným predsedníčka Akademického senátu PU PaedDr. Mgr. Helena Galdunová, PhD. „*Dovoľte mi, aby som vám týmto vyjadrila úctu a poďakovanie za vašu náročnú a zodpovednú prácu, ktorou denno-denne prispievate k všestrannosti rozvoja univerzity a študentov našej alma mater. Úprimne vám želim, aby ste svojím osobným príkladom naďalej zvyrazňovali ľudské hodnoty na ceste za vzdelaním.*“

V súčinnosti s jednotlivými fakultami následne rektor PU Peter Kónya udelil za dlhoročnú významnú pedagogickú výskumnú činnosť pre rozvoj univerzity bronzovú, striebornú a zlatú medailu viacerým oceneným z radov pedagógov aj priateľov univerzity.

Foto: Andrej SCHLANK

ZOZNAM OCENENÝCH:

Zlaté medaily:

Filozofická fakulta:

prof. PhDr. Magdaléna Bilá, PhD. L
za celoživotné zásluhy o rozvoj
Prešovskej univerzity v Prešove
a za dosiahnuté výsledky v odbore
filológia

Fakulta humanitných a prírodných vied:

prof. PhDr. PaedDr. Lenka Pasternáková,
PhD. MBA
za významný prínos v oblasti vedy,
vzdelávania a rozvoja Prešovskej
univerzity v Prešove

Gréckokatolícka teologická fakulta:

doc. PhDr. Jaroslav Coranič, PhD.
za viacročnú vedeckú, výchovno-
vzdelávaciu a administratívnu prácu

Pedagogická fakulta:

doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD.
za mimoriadne zásluhy o rozvoj
Prešovskej univerzity v Prešove

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

doc. PhDr. Bohuslav Kuzyšin, PhD. et. PhD.
za významné výsledky v oblasti
sociálnej práce a zásluhy o rozvoj
Prešovskej univerzity v Prešove

Návrhy rektora Prešovskej univerzity v Prešove:

prof. PhDr. Eduard Lukáč, PhD.
za mimoriadne zásluhy vo vedec-
ko-výskumnej a pedagogickej čin-
nosti v oblasti pedagogiky a odbo-
rovej didaktiky a významné zásluhy
Prešovskej univerzity v Prešove

prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.
za celoživotné dielo v oblasti
slovenskej literatúry a významné
zásluhy o rozvoj Prešovskej univer-
zity v Prešove

Strieborné medailky:

Fakulta športu:

Mgr. et Mgr. Terézia Kovalik Slančová, PhD.
za zásluhy o rozvoj Prešovskej
univerzity v Prešove a jej dobrého
mena v oblasti športu

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

prof. PhDr. Tomáš Hangoň, PhD.
za významný prínos pre rozvoj
Pravoslávnej bohosloveckej fakulty
Prešovskej univerzity v Prešove

Pedagogická fakulta:

doc. PaedDr. Alica Petrasová, PhD.
za významný prínos v oblasti
vzdelávania a rozvoja Prešovskej
univerzity v Prešove

Fakulta zdravotníckych odborov:

doc. RNDr. Marek Chmelík, PhD.
za rozvoj medzinárodnej spoluprá-
ce Prešovskej univerzity v Prešove
a za dosiahnuté významné vedecké
výsledky v oblasti zdravotníckych
vied

Gréckokatolícka teologická fakulta:

doc. ThDr. Mária Kardiš, PhD.
za významný prínos pre rozvoj
Gréckokatolíckej teologickej fakul-
ty Prešovskej univerzity v Prešove
v projektovej činnosti a v oblasti
internacionalizácie

Fakulta humanitných a prírodných vied:

doc. RNDr. Eva Petrejčíková, PhD.
za významný prínos v oblasti vedy,
vzdelávania a rozvoja Prešovskej
univerzity v Prešove

prof. PaedDr. Ján Koščo, PhD.

za úspešnú vedeckovýskumnú
a pedagogickú činnosť a významné
zásluhy a rozvoj Prešovskej univer-
zity v Prešove

Filozofická fakulta:

doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.
za vedeckú a literárnu tvorbu

a za prínos pri rozvoji Filozofickej
fakulty Prešovskej univerzity v Pre-
šove

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu:

doc. Mgr. Eva Benková, PhD.
za významný prínos rozvoj Prešov-
skej univerzity v Prešove a za vý-
znamný prínos v oblasti vedy
a vzdelávania Prešovskej univerzity
v Prešove

Mgr. Martin Rigelský, PhD.

Za mimoriadne kvalitnú vedeckú
a publikačnú činnosť

Návrhy rektora Prešovskej univerzity v Prešove:

doc. PhDr. Marta Černetová, CSc.
za celoživotné dielo a dlhoročnú
pedagogickú a výskumnú činnosť

Mgr. Ján Mikluš

za celoživotné dielo a významný
prínos pre rozvoj Prešovskej uni-
verzity v Prešove

Ing. Ján Ragan

za významný prínos pre rozvoj
Prešovskej univerzity v Prešove

RNDr. František Franko, PhD.

za významný prínos pre rozvoj
Prešovskej univerzity v Prešove
a dokumentačnú prácu pri akciách
v rámci Prešovskej univerzity
v Prešove

Bronzové medaily:

Fakulta športu:

prof. Mgr. Wojciech Czarny, PhD.

za úspešnú vedeckú a výchovno-vzdelávaciu prácu, ktorá prispela k zvýšeniu vedeckého a vzdelávacieho kreditu univerzity v celoštátnom alebo v medzinárodnom kontexte

Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

doc. ThDr. Václav Ježek, PhD.

za významný prínos pre rozvoj Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Pedagogická fakulta:

doc. PaedDr. Ingrid Ružbarská, PhD.

za významný prínos v oblasti vedy a vzdelávania na Prešovskej univerzite v Prešove

PaedDr. Janka Ferencová, PhD.

za významný prínos v oblasti vzdelávania, vedy a rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove

Fakulta zdravotníckych odborov:

PhDr. Mgr. Zuzana Novotná, PhD.

za významné výsledky oblasti vzdelávania sestier na Slovensku a dosiahnuté výsledky v tejto vedecko-výskumnej oblasti

Fakulta humanitných a prírodných vied:

doc. RNDr. Vincent Sedlák, PhD.

za významný prínos v oblasti vedy, vzdelávania a rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove

doc. Ing. Lenka Bobuľská, PhD.

za excelentnú publikačnú činnosť, riešenie vedeckých projektov a spo-

luprácu s domácimi a zahraničnými univerzitami

Gréckokatolícka teologická fakulta:

doc. ThDr. Radovan Šoltés, PhD.

za významný prínos pre rozvoj Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v oblasti vzdelávania

Filozofická fakulta:

prof. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD.

za prínos v oblasti humanitných vied a za dlhoročnú pedagogickú a vedecko-výskumnú činnosť na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

prof. PhDr. Milan Ferenčík, PhD.

za dlhoročný prínos pri rozvoji filológie s dôrazom na rozvoj anglistiky a amerikanistiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu:

doc. Mgr. Nella Svetozarovová, PhD.

za významný prínos pre rozvoj univerzity

Ing. Ivana Ondrijová, PhD.

za vytvorenie úžitkového vzoru KIOSK na zber biometrických dát pri prezeraní digitálneho obsahu

Návrhy rektora PU v Prešove:

Mgr. Stanislava Šuščáková, PhD.

za celoživotnú prácu pre rozvoj Prešovskej univerzity v Prešove

PaedDr. Jana Hudáková, PhD.

za významný prínos pre rozvoj Prešovskej univerzity v Prešove v oblasti zabezpečovania umeleckých aktivít Prešovskej univerzity v Prešove

Zdenek Bartoník

za celoživotnú prácu v prospech Prešovskej univerzity v Prešove

Mgr. Veronika Čabinová, PhD.

za významný prínos pre rozvoj Prešovskej univerzity v Prešove a prácu v oblasti akreditácie

MUDr. Tatiana Klamárová, PhD.

za významný prínos pre rozvoj Prešovskej univerzity v Prešove

MONS. PROF. THDR. PETER ŠTURÁK, PHD. ODIŠIEL NA VEČNOSŤ

Michal HOSPODÁR

Na večnosť odišiel významný gréckokatolícky kňaz, teológ, historik a dlhoročný vysokoškolský pedagóg Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. Ako dekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity v Prešove (PU) a autor desiatok odborných publikácií venoval celý svoj život službe cirkvi, vede i vzdelávaniu. Zomrel 26. mája 2025 vo veku 61 rokov.

Peter Šturák sa narodil 25. februára 1964 v Košiciach. Základy svojho vzdelania nadobudol v rokoch 1970 až 1979 v Krajnej Poľane (okr. Svidník) a v Lomnom (okr. Stropkov). V ďalších štúdiách pokračoval na gymnáziu v Stropkove, ktoré absolvoval v rokoch 1979 – 1983. Po úspešnom ukončení gymnaziálnych štúdií bol v roku 1983 prijatý na Cyrilometodskú bohosloveckú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Po absolvovaní teologických štúdií bol za kňaza ordinovaný 19. júna 1988 v Prešove biskupom Mons. Slavomírom Miklovšom, eparchiálnym biskupom križevským zo Záhrebu. Následne ako správca farnosti pôsobil v rokoch 1988 – 1999 v obci Torysky (okr. Levoča).

Jeho druhou farnosťou bola farnosť Sabinov, kde pôsobil od 1. augusta 1999 až do 31. augusta 2004. V roku 2001 bol vymenovaný za okresného dekana (protopresbyterom) sabinovského dekanátu. Popri pastoračnej činnosti absolvoval v rokoch 1995 – 1999 dok-

torandské štúdium na PAT v Krakowe (dnes UPJPII. – Uniwersytet Papieski Jana Pawła II.) v odbore cirkevné dejiny. V roku 1997 obhájil licenciátnu prácu na tému Otec biskup Pavol Gojdič. O dva roky neskôr ukončil doktorské štúdium s obhajobou práce Dejiny Gréckokatolíckej cirkvi v Československu v rokoch 1945 – 1989.

V máji roku 2003 sa habilitoval na Katolíckej univerzite (KU) v Ružomberku v odbore Katolícka teológia. Téma jeho habilitačnej práce znela Prenasledovanie Gréckokatolíckej cirkvi totalitným systémom. Dňa 23. marca 2005 úspešne absolvoval konanie na vymenovanie za profesora na KU v Ružomberku. Za vysokoškolského profesora bol menovaný prezidentom SR Ivanom Gašparovičom 29. novembra 2005.

Od akademického roku 1996/1997 začal prednášať cirkevné dejiny a dejiny gréckokatolíckej cirkvi na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, resp. PU v Prešove. V ro-

koch 2003 – 2007 viedol Katedru cirkevných dejín Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU. V období rokov 2004 – 2007 pôsobil ako proktor pre zahraničné vzťahy PU v Prešove. Od 1. júla 2007 do 30. júna 2015 a od 1. septembra 2015 do 30. júna 2023 zastával pozíciu dekana GTF PU v Prešove.

Profesor Peter Šturák bol tiež členom viacerých akademických a stavovských rád, komisií a inštitúcií. Bol dlhoročným členom pracovnej skupiny Akreditačnej komisie – poradného orgánu vlády SR pre oblasť teologických vied, členom Vedeckej rady PU, GTF PU, Teologickej fakulty KU a Pedagogickej fakulty KU v Ružomberku. Bol tiež členom Historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied, členom Spoločnosti pre Katolícku teológiu (SSKT a ESCT), členom Kolégia dekanov katolíckych teologických fakúlt strednej a východnej Európy, členom Slovenskej biblickej spoločnosti a členom Komisie pre klérus pri Konferencii biskupov Slovenska (KBS). Svoju zanietenosť

pre históriu gréckokatolíckej cirkvi a jej mučeníkov naplno preukázal ako člen Historicko-archivistickej komisie v beatifikačnom procese s biskupmi Pavlom P. Gojdičom OSBM a ThDr. Vasilom Hopkom, ktorý začal v roku 1998 a ukončil sa slávnostnou beatifikáciou biskupa P. Gojdiča v Ríme 4. novembra 2001, resp. 14. septembra 2003 biskupa V. Hopka v Bratislave. Bol tiež členom viacerých rád a komisií Prešovského gréckokatolíckeho arcibiskupstva, napr. Presbyterskej rady, Kolégia konzultorov, Komisie pre permanentnú kňazskú formáciu, zastával pozíciu cirkevného cenzora. Bol tiež dlhoročným členom Rady KBS pre výchovu, vzdelanie a kultúru, sekcia pre vedu a Komisie pre klérus pri KBS.

V rokoch 2013 – 2023 bol protopresbyterom personálneho dekanátu na GTF PU v Prešove. Za svoju činnosť mu bol udelený titul arcidekana (r. 2001), protojereja (r. 2008), čím získal aj právo nosiť zlatý kríž a nábederník. V roku 2011 mu bol Svätou stolicou udelený čestný titul Monsignore. V roku 2022 mu prešovský arcibiskup a metropolita Mons. Ján Babjak SJ, PhD. udelil titul mitroforného protojereja. Dňa 28. októbra 2014, potom, čo bola GTF PU v Prešove Kongregáciou pre katolícku výchovu Svätej stolice v Ríme schválená za cirkevnú fakultu, bol prof. Peter Šturák touto kongregáciou ustanovený za jej prvého dekana.

Prof. Peter Šturák bol viackrát ocenený aj na akademickej pôde. V rokoch 2010, 2013 a 2018 mu bola udelená Cena rektora PU v Prešove. Za zásluhy o šírenie dobrého mena a rozvoj PU mu bola v roku 2015 udelená bronzová medaila, v roku 2014 strieborná medaila a v roku 2018 Zlatá medaila PU. Prof. Peter Šturák sa výraznou mierou zaslúžil za rozsiahlu rekonštrukciu budovy GTF PU v Prešove, ktorá prebehla v rokoch

2010 – 2013. V roku 2014 bol tiež ocenený Žilinskou univerzitou (UNIZA), kedy sa stal nositeľom Pamätnej medaily Fakulty humanitných štúdií UNIZA. V roku 2021 bol ocenený Pamätnou medailou Teologickej fakulty Jihočeskej univerzity v Českých Budějoviciach. V roku 2016 mu Ústav pamäti národa v Bratislave udelil významnú Cenu za prínos pre zachovanie pamäti národa.

Počas dlhoročnej pedagogickej a vedecko-výskumnej práce publikoval vyše 250 publikačných domáчих a zahraničných výstupov, od vedeckých monografií až po vedecké a odborné články v mnohých prestížnych časopisoch a zborníkoch. Aktívne vystupoval na desiatkach domáчих a zahraničných konferenciách či grémiách, viedol, resp. bol členom mnohých vedeckých projektov. Potrebné je spomenúť aj jeho školiteľskú činnosť. Úspešne viedol niekoľko desiatok študentov v bakalárskom, magisterskom, ale najmä doktorandskom stupni štúdia. Bol tiež členom vyše desiatich redakčných rád domáчих, resp. zahraničných časopisov. V rokoch 2017 – 2025 bol členom komisie Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (KEGA).

Hlavnou oblasťou profesijného záujmu prof. P. Šturáka boli dejiny Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, predovšetkým dejiny tejto cirkvi v 20. storočí. Bol autorom vysoko citovaných monografií: Pavol Peter Gojdič OSBM – prešovský gréckokatolícky biskup (1926 – 1960) /r. 1997, 2013/ a Dejiny Gréckokatolíckej cirkvi v Československu v rokoch 1945 – 1989 (r. 1999, 2008). Špecifikom bádateľskej činnosti prof. Petra Šturáka bolo predstavenie utrpenia Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, resp. v Československu po komunistickom prevzatí moci v roku 1948.

Bol spoluautorom v zahraničí oceňovanej monografie *Christian churches in post-communist Slovakia: current challenges and opportunities* (r. 2012). V mnohých ďalších publikáciách predstavil neľahké osudy gréckokatolíckych biskupov, kňazov a ich rodín, ako aj veriacich v totalitnej dobe komunistického režimu. Zo všetkých možno spomenúť aspoň tieto: *The legacy of the Greek catholic leading personalities and martyrs in Slovakia and their contribution for the building up of a free Slovak society* (r. 2016), *Liquidation of the greekcatholic church in Czechoslovakia in 1950's* (r. 2009), *Utrpení řeckokatolíckých kněží a jejich rodin v době jejich nuceného pobytu v Čechách v kontextu pronásledování řeckokatolícké církve v letech 1950 – 1968* (r. 2013), *Przesładowanie Kościoła greckokatolickiego na Słowacji przez totalitarny reżim* (r. 2005), *Katakombálna Gréckokatolícka cirkev na Slovensku* (r. 2004), či titul *Prenasledovanie Cirkvi na Slovensku totalitným systémom* (r. 2003).

Súkromný život prof. Petra Šturáka naplňovala manželka Gabriela a ich tri deti: Peter, Dávid a Anna Mária. Obaja synovia sú tiež gréckokatolíckymi kňazmi. Prof. Peter Šturák bol gréckokatolíckym kňazom a vysokoškolským pedagógom, ktorý sa svojou húževnatosťou, náročnosťou k sebe samému, obdivuhodnou chuťou po poznaní a poctivou každodennou prácou, stal pre všetkých svojich spolupracovníkov vzorom a často aj hnacím motorom v ďalšej práci. Svoj plodný život uzavrel 26. mája 2025. V mene GTF PU v Prešove je potrebné vysloviť uznanie Mons. prof. ThDr. Petrovi Šturákovi, PhD. za jeho angažovanosť a plodnú prácu v prospech slovenskej akademickej komunity, v prospech GTF, gréckokatolíckej cirkvi a vlastne celej našej spoločnosti.

OPUSTIL NÁS VASIL JABUR, STÁL PRI KODIFIKÁCII RUSÍNSKEHO JAZYKA

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Smutná správa zasiahla akademickú obec a rusínske kruhy. Vo veku 88 rokov nás 1. júna 2025 opustil jeden z dvoch hlavných kodifikátorov rusínskeho jazyka na Slovensku – doc. PhDr. Vasil Jabur, CSc. Meno Vasil Jabur patrí medzi výnimočné na poli rusínskej lingvistiky na Slovensku, ako i za hranicami.

Doc. PhDr. Vasil Jabur, CSc., jazykovedec a pedagóg, filológ a kodifikátor rusínskeho jazyka, sa narodil 28. októbra 1936 v Stakčíne. Vzdelanie nadobudol na Vysokej škole ruského jazyka a literatúry v Prahe (1954 – 1958) i na Univerzite Komenského v Bratislave, kde získal titul doktor filozofie (PhDr., 1968), titul kandidáta vied (CSc., 1987) a titul docent (doc., 1991). Svoje vedomosti študentom odovzdával počas pedagogického pôsobenia na Pedagogickom inštitúte v Košiciach (1961 – 1964), Pedagogickej fakulte v Prešove Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ) (1964 – 1978), Katedre jazykov UPJŠ v Košiciach (1978 – 1988) aj na Pedagogickej fakulte v Nitre (1988 – 1993).

Na začiatku deväťdesiatych rokov sa docent Jabur začal zaoberať kodifikáciou spisovného rusínskeho jazyka na Slovensku. Stál na čele Inštitútu rusínskeho jazyka i kultúry, ktorý pôsobil pri Rusínskej obrode v Prešove (1994 – 1995). V roku 1995 spolu s doc. PhDr. Jurajom Paňkom, CSc., ktorý už dnes tiež nie je medzi nami, bol hlavným kodifikátorom rusínskeho jazyka na Slovensku. Jeho slávnostné vyhlásenie sa uskutočnilo 27. januára 1995 v Bratislave. V rokoch 1995 – 1998 pôsobil Vasil Jabur

na prešovskej pobočke Štátneho pedagogického ústavu v Bratislave. Počas tejto doby vypracoval program výučby rusínskeho jazyka pre základné školy v Prešovskom kraji, ktorý bol po schválení Ministerstvom školstva SR od roku 1997 zavedený do škôl.

Meno Vasila Jabura sa významným spôsobom spája s Inštitútom rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity v Prešove (PU). Od roku 1998 až donedávna vyučoval práve na tomto pracovisku morfológiu a syntax. Ako autor či spoluautor sa podpísal pod mnoho vedeckých publikácií a učebníc rusínskeho jazyka. Táto výnimočná osobnosť rusínskeho života bola viackrát významne ocenená. V roku 2007 docentovi Jaburovi udelilo Karpat-skorusínske vedecké centrum v Spojených štátoch amerických Cenu sv. Cyrila a Metoda za rozvoj rusínskeho jazyka. V roku 2016 dostal Cenu Alexandra Duchnoviča, a to aj napriek tomu, že cena bola udeľovaná za rusínsku literatúru. Jaburovi ju udelili za jeho významný vklad do kodifikácie rusínskeho jazyka, bez ktorej by nebolo ani literatúry.

PU v Prešove udelila v roku 2019 Vasilovi Jaburovi Striebornú medailu

za celoživotné dielo i významný prínos v oblasti vedy a vzdelávania. V roku 2020 odovzdal Okrúhly stôl Rusínov Slovenska docentovi Rad Adolfa Dobrianskeho IV. triedy za významný prínos v oblasti rozvoja rusínskeho jazyka. Zásluhy V. Jabura ocenila i prezidentka SR Zuzana Čaputová, keď mu v roku 2021 udelila Pribinov kríž III. triedy, a to za mimoriadne zásluhy o rozvoj SR i za zásluhy pri kodifikácii rusínskeho jazyka. V roku 2024 odovzdala PU v Prešove tejto výnimočnej osobnosti Zlatú medailu – najvyššie ocenenie univerzity, ktorým ocenili jeho význačnú vedecko-pedagogickú činnosť i rozvoj Inštitútu rusínskeho jazyka i kultúry i PU v Prešove. V roku 2025 si od Rusínskej obrody na Slovensku pri príležitosti 30. výročia kodifikácie rusínskeho jazyka prevzal Ďakovný list.

Na pedagogickom poli i medzi Rusínmi zanechal Vasil Jabur svoju nezmazateľnú stopu. Posledná rozlúčka s doc. PhDr. Vasilom Jaburom, CSc. sa uskutoční 6. júna 2025 o 13.00 hod. na Verejnom cintoríne v Košiciach.

Foto: archív Ústavu rusínskeho jazyka a literatúry PU

LOGICKÁ OLYMPIÁDA PRE NAJMENŠÍCH SA TEŠÍ Z REKORDNÉHO POČTU PRIHLÁSENÝCH DETÍ

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Svoje vedomosti a šikovnosť, logické myslenie i znalosti si počas 10. ročníka obľúbeného podujatia preveria opäť tisícky detí z radov materských škôl. Logická olympiáda pre najmenších znova potvrdzuje, že o talenty a múdre hlavy medzi tými najmenšími nie je núdza.

Potešujúce čísla hlásia organizátori Rozumieme nadaným, o. z. a Pedagogická fakulta (PF) Prešovskej univerzity v Prešove (PU), pod patronátom ktorých prebieha aktuálny ročník Logickej olympiády pre najmenších. Ani tentoraz deti nesklamali. „Do Logickej olympiády pre najmenších sa v tomto roku opäť prihlásil rekordný počet detí. Logické myslenie a zručnosti potrebné pre vstup do školy bude tento rok rozvíjať 5 494 detí z 281 materských škôl zo Slovenska,“ informoval Ľuboš Lukáč, riaditeľ Rozumieme nadaným, o. z. a učiteľ intelektovo nadaných detí.

Kolá súťaže sa už rozbehli, v materských školách prebiehajú počas

mesiacov máj a jún. Súťažiaci si svoje vedomosti preverujú v rámci ôsmich logických úloh. Súťaž sa realizuje v réžii zaregistrovaných materských škôl písomnou formou alebo spoločným riešením úloh v kolektíve detí, napríklad pri počítači alebo interaktívnej tabuli. Každý registrovanej škole zasielajú organizátori testovací súbor, na konci súťaže si každé dieťa odnesie domov diplom o absolvovaní logickej olympiády.

„Hlavnou myšlienkou podujatia je riešiť logické úlohy, možno i netradične rozmýšľať a svoj výsledok aj zdôvodniť. Riešenie logických úloh olympiády učí deti komunikovať, vyjadrovať svoj názor, podporuje

prácu v skupine a umožňuje prezentovať logické myslenie dieťaťa,“ skonštatoval Lukáč, pričom zdôraznil, že dôležité je nielen odpovedať, ale svoju odpoveď i zdôvodniť, argumentovať a logicky vysvetliť. Obsahom zápolenia je preverenie jednoduchých logických funkcií, tvorenia pojmov, dobrej pamäti, počítania a precvičovania jemnej motoriky detí predškolského veku. Ide o zručnosti, ktoré sú potrebné na úspešné zvládnutie vyučovacích predmetov počas povinnej školskej dochádzky. Organizátormi olympiády sú PF PU v Prešove a Rozumieme nadaným, o. z.

Foto: Rozumieme mladým, o. z.

SÚŤAŽILI POČAS LOGICKEJ OLYMPIÁDY INTELEKTOVO NADANÝCH DETÍ

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Trinásty ročník obľúbenej olympiády hostil počas logického zápolenia v Prešove vyše 230 účastníkov. Stretli sa v priestoroch Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity v Prešove (PU).

Medzi šikovnými deťmi populárne podujatie, ktoré preverí ich logiku a šikovnosť, napísalo svoj 13. ročník. Do tohtoročnej Logickej olympiády intelektovo nadaných detí sa zaregistrovalo takmer 2 800 účastníkov. Finále podujatia sa konalo 21. mája 2025 v priestoroch PF PU v Prešove. Predchádzali mu školské kolá zaregistrovaných škôl, ktoré prebiehali v marci a apríli. Organizátorsky sa tento rok na súťaži spolupodieľali Rozumieme nadaným, o. z., PF PU a Prešovský samosprávny kraj. Finálového kola v Prešove sa zúčastnilo 234 intelektovo nadaných detí, ktoré postúpili zo školských kôl.

Čo je cieľom tejto logickej olympiády pre intelektovo nadané deti? Za ambíciu si dáva preveriť logický, matematický a priestorový úsudok i verbálne myslenie účastníkov. Tí si svoje logické uvažovanie zmerali v dvoch kategóriách: žiaci 1. stupňa ZŠ (1. – 4. ročník) a žiaci 2. stupňa ZŠ (5. – 9. ročník).

Predvečer finále patrilo účastníkom, ktorí si to do Prešova namierili zo vzdialenejších kútov Slovenska, a ich vedomostnému kvízu i riešení logických úloh pod názvom „Večer talentov“. Už stabilnou súčasťou finálnej Logickej olympiády intelektovo nadaných detí je popri samotných „pretekoch v myslení“ aj účasť na workshope patriaca k štandardným sprievodným akciám súťaže.

„Rodičia a učitelia mohli využiť príležitosť konzultovať problematiku a získať informácie o špecifikách edukácie intelektovo nadaných žiakov,“ uviedol riaditeľ Rozumieme nadaným, o. z., autor súťaže Logická olympiáda a učiteľ intelektovo nadaných žiakov Ľuboš Lukáč. V rámci stretnutia získali informácie i o ďalších projektoch a aktivitách celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným, do portfólia ktorej patrí aj Logická olympiáda intelektovo nadaných detí.

Ambíciou odborného seminára Rozumieme nadaným, ktorý taktiež prebieha v priestoroch PU, je osloviť učiteľov, psychológov, špeciálnych pedagógov, rodičov žiakov a študentov PF PU, ktorých profesionálne stretnutia s nadanými žiakmi v praxi ešte iba čakajú.

„V auditóriu má svoje miesto aj laická verejnosť. Témy seminára vymedzujú príspevky odborníkov z oblasti výchovy a vzdelávania nadaných žiakov. Po odborných prednáškach a vystúpeniach učiteľov z praxe prišiel na rad pohľad na vzdelávanie nadaných detí očami samotných detí, ktoré si pripravili vlastné príspevky,“ uzavrel Lukáč, ktorý je autorom celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným.

Foto: Peter ILENČÍK

Výsledková listina:

1. stupeň ZŠ:

1. miesto – Natália Magulová, Základná škola, Ul. sv. Michala 42, Levice
2. miesto – Oliver Lebduška, Základná škola, Benkova 34, Nitra
3. miesto – Timea Lačková, Základná škola s materskou školou, Ul. sv. Gorazda 1, Žilina

2. stupeň ZŠ + osemročné gymnáziá (deti do 15 rokov)

1. miesto – Alica Kubínyiová, Základná škola, Kubranská 80, Trenčín
2. miesto – Adam Štrba, Základná škola s materskou školou, Ul. sv. Gorazda 1, Žilina
3. miesto – Jerguš Hennel, Základná škola, Dargovských hrdinov 19, Humenné

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA MÁ DVOCH NOVÝCH PROFESOROV

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Prezident SR Peter Pellegrini vymenoval 24 nových vysokoškolských profesorov. Dvaja z nich pôsobia na Prešovskej univerzite v Prešove (PU). Vymenúvacie dekréty si počas slávnostného odovzdávania prevzali prof. ThDr. Štefan Pružinský, PhD. a prof. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

„Práve vy ako poslovia vedy, vedeckého poznania a racionálneho prístupu k problémom máte možnosť prispieť k tomu, aby si laická, ale i odborná verejnosť opäť začali rozumieť, aby sa obnovila dôvera vo vedomosti a vo vedecké či vzdelávacie inštitúcie, ktoré zastupujete,“ adresoval novým profesorom pri ich vymenovaní prezident Peter Pellegrini. Zdôraznil, že profesorský titul prináša nielen česť a pocit uspokojenia či hrdosti, ale je s ním spojený ešte väčší podiel a pocit zodpovednosti.

Pedagogické rady PU rozšírili dvaja noví profesori z oblasti teológie. Novovymenovaným profesorom vo vednom odbore pravoslávna teológia sa stal prof. ThDr. Štefan Pružinský, PhD. Špecializuje na pravoslávnu teológiu, v ktorej sa venuje Novému Zákonu – exegéze a teológii. V rámci odboru teológia sa zameriava na dobové pozadie Nového zákona, exegézu Nového zákona, najmä všeobecných listov, biblickú teológiu, spovedníctvo, exegézu a teológiu najdôležitejších evanjeliových udalostí. Ďalším novým profesorom vo vednom odbore katolícka teológia je prof. ThDr. Peter

Tirpák, PhD. Vedecko-výskumné zameranie P. Tirpáka je upriamené na katechézu a jej formy, didaktiku náboženskej výchovy a náboženstva, nové formy evanjelizácie a pastoraľnu teológiu.

Obaja pôsobia vo vedení dvoch z ôsmich fakúlt PU. Profesor Tirpák stojí ako dekan na čele Gréckokatolíckej teologickej fakulty, profesor Pružinský je dekanom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty. *„Bez ohľadu na to, či je predmetom vášho vedeckého skúmania vesmír, ľudská duša alebo fungovanie strojov, spája vás*

všetkých jedno spoločné poslanie – rozširovanie hraníc ľudského poznania a spolu s ním aj výchova ďalších generácií vzdelaných a rozhladených odborníkov, absolventov pripravených vykonávať svoje profesie a prispieť tak k rozvoju slovenskej spoločnosti,“ zdôraznil prezident smerom k novým profesorom.

Foto: TASR/Martin BAUMANN
Kancelária prezidenta SR

ZÁSTUPCOVIA VLÁDY DISKUTOVALI O BEZPEČNOSTI NA AKADEMICKÉJ PÔDE

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Posilnenie bezpečnosti študentov a zamestnancov na škole bolo témou, v duchu ktorej sa konalo na pôde Prešovskej univerzity v Prešove (PU) stretnutie zástupcov univerzity s príslušníkmi polície. Účastníkmi diskusie boli taktiež vládni predstavitelia v zastúpení – minister vnútra SR Matúš Šutaj Eštok a štátny tajomník ministerstva školstva Róbert Zsembera.

Otázke bezpečnosti sa vedenie PU venuje aktívne už dlhodobo. Dôkazom bolo napríklad aprílové odborné školenie vedúcich zamestnancov univerzity na tému Ochrany mäkkých cieľov. V rámci neho príslušníci bezpečnostných zložiek predstavili spôsob reakcie v modelových krízových situáciách. Stretnutie bolo určené pre vedúcich zamestnancov univerzity, ktorým sa príslušníci Policajného zboru (PZ) SR pokúsili priblížiť problematiku ochrany mäkkých cieľov, postup v prípade ozbrojeného útočníka i problematiku bombových hrozieb.

V uplynulých dňoch prebiehalo v rámci tejto oblasti ďalšie stretnutie. Rektor, prorektor, dekan a prodekan fakúlt PU sa 2. mája 2025 zišli za účelom školenia a diskusie v rámci problematiky bezpečnostného rizika a riešenia krízových situácií. Školenie viedol Stanislav Hromádka, riaditeľ odboru poriadkovej polície Prezídia PZ.

Na modelovej situácii predstavil príklady vhodnej reakcie, ktoré môžu zabrániť eskalovaniu situácie a eliminácii negatívnych dopadov. Posilnenie bezpečnosti na akademickej pôde je dôsledkom

aktívneho prístupu vo veci prevencie po tragickej udalosti z januára tohto roku na gymnáziu v Spišskej Starej Vsi. Policajný náčelník zdôraznil, že v prípade útoku na skupinu je vždy najlepšie spojiť sa, lebo v jednote je sila. Netreba tiež podceňovať možné varovné signály. „Je potrebné si všímať správanie medzi študentmi,“ zdôraznil riaditeľ Stanislav Hromádka. Ako skonštatoval, polícia vníma, že od januára sa situácia na školách zmenila, čo sa týka klímy a reflektovania správania študentov. Pripomenul, že v každej kriticknej situácii je potrebné postupovať podľa skratky „USB“ – uteč, skry sa, bojuj. Do prednášky sa tiež zapojil Jozef Halcin, riaditeľ odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR, ktorý upozornil na faktor obozretnosti, keďže krízové situácie nastávajú na rôznych miestach, nielen v školách, ale aj športoviskách, či v kultúrnych centrách.

Následnej diskusie sa zúčastnili taktiež minister vnútra SR Matúš Šutaj Eštok a štátny tajomník Ministerstva školstva SR Róbert Zsembera. „Téma bezpečnosti je vysoko aktuálna. Máme tu hybridné hrozby – bombové vyhrážky, ktorých cieľom je vyvolanie paniky

a pocitu destabilizácie. Je potrebné vkladať viac úsilia do prevencie, dôležitá je aj prevencia duševného zdravia,“ zdôraznil na margo svojej návštevy Matúš Šutaj Eštok. Štátny tajomník Róbert Zsembera pripomenul, že proaktívni v tejto problematike sú z ich strany už dlhodobo: „Hneď po incidente v Českej republike boli vyčlenené prostriedky. Vysoké školy sú otvoreným priestorom, ktorý má byť priestorom bezpečnosti. Vidíme však mieru znižovania duševného zdravia, pričom je potrebné sa viac zaoberať okolím, nielen sebou. Budme vnímaví, zabráňme nešťastiu.“

Aktivity PU v snahe minimalizovať akékoľvek riziko a maximalizovať bezpečnosť prostredia boli ocenené aj z externého prostredia. Riaditeľ Jozef Halcin vyjadril smerom k univerzite slová uznania. „Chcem pochváliť vašu školu v aktivite. Váš človek je v bezpečnostnom manažmente vzdelaný,“ konštatoval na margo bezpečnostného manažéra PU, ktorého v blízkej budúcnosti čaká ďalšie odborné vzdelávanie v tejto oblasti. „Mäkkých cieľov je veľa. Prioritou je od začiatku riešiť v prvom rade školstvo, máme už pripravené odporúčania pre vysoké školy,“ uviedol

Halcin. Postoj byť univerzitnému prostrediu maximálne nápomocnými má aj PZ SR. „*Policajný zbor je spolupráci otvorený. Máme pripravené kapacity pre prípad potreby,*“ potvrdil za poriadkovú políciu Stanislav Hromádka.

Na stole bola aj možnosť reciprocity zo strany akademickej obce. Štátny tajomník Róbert Zsembera upriamil pozornosť v prípade univerzity i na potrebu využívať interdisciplinaritu. Jozef Halcin skonštatoval, že ministerstvo vnútra pripravilo novú pozíciu na trhu práce. „*Dopyt po bezpečnostných manažéroch bude rásť. Kybernetické útoky nás vycvičili, svet sa vyvíja a my s ním,*“ uviedol.

Zástupcov vlády počas návštevy v Prešove zaujímalo, aké požia-

davky by smerovala PU smerom k štátu, na čo Elemír Scholtz, bezpečnostný manažér PU, reagoval konkrétnymi podnetmi na podporu bezpečnosti. Zo strany prítomných zaznela napríklad otázka na možnosti miery eliminácie prítomnosti iných osôb na pôde univerzity. Štátny tajomník Zsembera konštatoval, že je to možné ošetriť zavedením opatrenia v rámci prevádzkového poriadku. Ako zarezovalo počas stretnutia, potrebné je sa dnes zamerať i na mentálne zdravie či „mentálnu hygienu“. Idea zaradiť študijný program kreovaný v tomto duchu má v prípade záujmu univerzity zo strany štátneho tajomníka zelenú. „*Smelo do toho, sloboda v kreovaní študijných programov je neobmedzená,*“ povzbudzoval Róbert Zsembera.

Prítomní sa dotkli aj citlivých tém, medzi ktorými sa vyskytla napríklad otázka prijímania neplnoletých zahraničných študentov a následný vzťah univerzity voči nim či otázka nemožnosti, no eventuálnej potreby skúmania zdravotného stavu uchádzačov o štúdium, kde je diskutabilná ich spôsobilosť pre vzdelávanie či následné vykonávanie zvoleného povolania. Minister vnútra aj štátny tajomník ministerstva školstva potvrdili, že ide o zaujímavé a hodnotné podnety, ktoré vzišli priamo z prostredia a na margo ktorých deklarovali, že ich predostrú ako námety pre ďalšiu komunikáciu a potrebu následného riešenia.

Foto: Andrej SCHLANK

KDE SA TVORÍ BUDÚCNOSŤ EURÓPY?

Róbert KIRÁLY

**Diskusia s europoslancom
Branislavom Ondrušom otvorila
dôležité otázky o európskej identite,
hodnotách a našej spoločnej
budúcnosti.**

Dňa 14. apríla 2025 sa v priestoroch Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konala verejná diskusia s názvom „IDEA EURÓPY: IDENTITY A IDEOLÓGIE“, ktorú zorganizoval Inštitút politológie FF PU v spolupráci s Filozofickou fakultou PU a samotnou Prešovskou univerzitou v Prešove. Hlavným hosťom bol slovenský europoslanec Branislav Ondruš, ktorý sa v dvojhodinovej diskusii venoval kľúčovým témam spojeným s európskym projektom.

Podujatie prilákalo desiatky študentov, pedagógov, výskumníkov aj záujemcov z verejnosti, ktorí si nenechali ujsť možnosť položiť otázky a vstúpiť do otvorenej debaty s jedným z aktívnych zástupcov Slovenska v Európskom parlamente. V rámci diskusie sa hovorilo o historickom vývoji Európy, o tom, ako sa budovala európska identita, ale aj o hodnotách, ktoré spájajú alebo rozdeľujú európske národy v dnešnej dobe.

Branislav Ondruš vo svojom vystúpení poukázal na to, že Európska únia nie je len o politických rozhodnutiach a inštitúciách, ale predovšetkým o spoločnom hodnotovom rámci, ktorého základ tvoria princípy demokracie, solidarity, právneho štátu a rešpektu k ľudským právam. „Európska identita je niečo, čo sa neudeľuje zhora, ale tvorí sa zdola

– cez skúsenosti, spoločné príbehy a najmä cez otvorený dialóg“ zaznelo počas diskusie.

Zaujímavým momentom bol aj rozbor ideologických prúdov, ktoré v súčasnosti rezonujú naprieč Európou – od konzervatívneho nacionalizmu až po progresívny univerzalizmus. Diskutovalo sa o tom, ako sa tieto smery pretavujú do politických rozhodnutí, ako ovplyvňujú vnímanie európskej integrácie a kde sú hranice medzi rôznorodosťou názorov a ohrozením spoločného európskeho jadra.

Viaceri účastníci vyjadrili spokojnosť s formátom a obsahom diskusie, ktorý umožnil nielen získať nové poznatky, ale aj zapojiť sa aktívne do výmeny názorov. Študenti sa pýtali na konkrétne opatrenia Európskej únie, na jej postoj k vojnám, klimatickej kríze či otázke migrácie – a získali priame odpovede „z prvej ruky“. Ako uviedol študent Marek: „Diskusiu si pochvaľujem. Bolo super opýtať sa nášho zástupcu v Európskom parlamente na otázky, ktoré trápia aj širšiu slovenskú verejnosť.“

K podujatiu sa vyjadril ďalší z diskutujúcich, a to prof. Rudolf Dupkala, ktorý si takisto formát diskusie pochvaľoval: „oceňujem obsah aj formu vystúpenia pána europoslancu. Podporujem jeho výhrady voči ‘necit-

livému’ propagovaniu eurocentrizmu v globalizujúcom sa svete. Takisto upozorňujem aj na problémy s tzv. európskou identitou, ktorú si netreba zamieňať za európsku kultúrnu tradíciu.“

Takéto verejné diskusie tak majú nezastupiteľné miesto v akademickom i občianskom priestore. V čase rastúcej polarizácie, dezinformácií a zjednodušovania komplexných tém je mimoriadne dôležité vytvárať priestor pre otvorený a konštruktívny dialóg. Práve univerzity by mali byť tým miestom, kde sa stretávajú rôzne pohľady, kde sa mladí ľudia učia kriticky myslieť a reflektovať svoje miesto vo svete – a teda aj v Európe.

Organizátori poďakovali všetkým prítomným a vyjadrili nádej, že takéto diskusie by sa mohli realizovať aj v budúcnosti. Európa je spoločný projekt, ktorý si vyžaduje neustále premýšľanie, rozhovor aj osobné angažovanie sa. Bez aktívnych občanov, ktorí rozumejú jej hodnote a výzvam, nemôže fungovať. Diskusia „Idea Európy: Identity a ideológie“ celkovo nielenže poskytla nové poznatky, ale predovšetkým pripomenula, že budúcnosť Európy nie je daná – ale závisí aj od nás.

Foto: archív Inštitútu politológie

MLADÝ EURÓPAN 2025: VEDOMOSTNÁ SÚŤAŽ O EÚ

Matúš ŽAC

Prešovská univerzita (PU) v Prešove sa opäť stala dôležitým centrom podpory európskeho občianstva a mládežníckej angažovanosti.

V piatok 25. apríla 2025 sa v priestoroch Pedagogickej fakulty (PF) uskutočnilo regionálne kolo celoslovenskej súťaže Mladý Európan, ktoré v spolupráci s Informačným centrom Europe Direct Prešov organizačne zastrešil Inštitút politológie Filozofickej fakulty (FF) PU. Cieľom súťaže je podpora európskej identity, demokratického povedomia a kritického myslenia mladých ľudí prostredníctvom vedomostnej konfrontácie v témach súvisiacich s Európskou úniou.

Podujatie Mladý Európan patrí medzi stabilné edukačné aktivity

zamerané na zvyšovanie občianskej gramotnosti a porozumenia fungovaniu Európskej únie. Súťaž, ktorá tento rok oslavuje svoje 20. výročie, je iniciovaná Zastúpením Európskej komisie na Slovensku a jej regionálne kolá sú koordinované prostredníctvom siete Europe Direct.

Prešovské regionálne kolo sa uskutočnilo v priestoroch PF PU, pričom jeho odborné zabezpečenie a organizačnú prípravu realizoval tím pracovníkov Inštitútu politológie FF PU. Súťaže sa zúčastnilo desať trojčlenných tímov z rôznych

gymnázií a stredných odborných škôl Prešovského kraja.

Súťaž pozostávala zo štyroch tematicky rozvrstvených kôl, v ktorých sa testovali nielen vedomosti o európskych inštitúciách, histórii a geografii, ale aj schopnosti čítania s porozumením, logického uvažovania, mediálnej gramotnosti a interpretácie obrazového materiálu. V súlade s hodnotiacimi kritériami stanovenými v súťažnom poriadku boli jednotlivé kolá bodovo vyhodnotené a celkové poradie určilo víťazný tím s najvyšším počtom dosiahnutých bodov.

Laureátom regionálneho kola sa stali žiaci z Gymnázia sv. Moniky v Prešove, ktorí si svojím výkonom zabezpečili postup do národného kola, plánovaného na 9. – 10. júna 2025 v priestoroch Kongresového centra Slovenskej akadémie vied v Smoleniciach. Víťaz regionálneho kola tak bude mať možnosť reprezentovať Prešovský kraj na celoslovenskej úrovni, kde sa stretne s úspešnými tímami z ostatných regiónov Slovenska.

Pre PU sú takéto aktivity prirodzeným vyjadrením jej misie – prepájať akademické prostredie s praktickými formami občianskeho vzdelávania a vytvárať priestor pre rozvoj kritického myslenia a demokratických hodnôt u mladej generácie. V tomto zmysle možno podujatie Mladý Európan chápať nielen ako súťaž, ale aj ako edukačnú platformu, ktorá podporuje aktívne občianstvo a európsku súdržnosť.

Účasť PU na organizácii súťaže Mladý Európan je ukážkou efektívnej spolupráce medzi akademickou sférou a európskymi informačnými inštitúciami. Zároveň potvrdzuje, že univerzitné prostredie môže byť dynamickým priestorom pre podporu občianskej participácie a európskeho povedomia.

Foto: Róbert KIRÁLY

MEDZINÁRODNÁ SOCIÁLNA PRÁCA VO VEDECKOM DISKURZE

Iveta BENDULOVÁ, Veronika KMETÓNY GAZDOVÁ

Medzinárodné vedecké sympóziu vytvorilo významnú platformu pre interdisciplinárnu výmenu najnovších vedeckých poznatkov, ktoré reflektovali aktuálne výzvy sociálnej práce v globálnom i lokálnom kontexte a zároveň posilnilo medzinárodnú odbornú spoluprácu.

Vedecké sympóziu Medzinárodná sociálna práca, ktoré sa na sklonku apríla uskutočnilo na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, predstavovalo významnú platformu na odbornú výmenu poznatkov v oblasti sociálnej práce. Podujatie sústredilo popredných odborníkov zo zahraničia aj zo Slovenska, ktorí prezentovali najnovšie vedecké poznatky a reflektovali aktuálne výzvy profesie v globálnom i lokálnom kontexte. Sympóziu zdôraznilo potrebu systematického prepájania teórie s praxou a podporilo interdisciplinárnu reflexiu o efektívnej aplikácii vedeckých výsledkov do sféry praxe. Príspevky vynikali vysokou metodologickou úrovňou a podnietili diskusiu o smerovaní sociálnej práce v dynamicky sa meniacej spoločnosti. Podujatie významne prispelo k rozvoju vedeckého diskurzu a posilnilo medzinárodnú spoluprácu v tejto oblasti.

Srdce Šariša ako centrum odborného vzdelávania a medzinárodnej spolupráce

Prešov sa v uplynulých dňoch stal miestom významného vedeckého podujatia, ktoré potvrdilo jeho pozíciu medzi centrami odborného vzdelávania a výskumu v oblasti

sociálnej práce. Vedecké sympóziu s názvom Medzinárodná sociálna práca pod gesciou dekanke Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (FF PU) prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., MBA a European Association of Schools of Social Work (EASSW), sústredilo popred-

ných odborníkov zo zahraničných univerzít a výskumných inštitúcií, ako aj renomovaných domácich odborníkov, čím vytvorilo platformu pre intenzívny odborný dialóg a medzinárodnú výmenu poznatkov. Organizátorom podujatia bol Inštitút edukológie a sociálnej práce (IEaSP) v spolupráci s Centrom pre edukáciu a výskum seniorov, Self-Care Lab FF PU v Prešove a College of Social Work, University of Kentucky.

Ako uviedla dekanke fakulty pri otvorení podujatia, opodstatnenosť realizácie vedeckého sympózia venovaného medzinárodnej sociálnej práci vychádza z významných historických aj súčasných súvislostí: „Československo patrilo pred sto rokmi k šiestim zakladajúcim krajinám Medzinárodnej asociácie škôl sociálnej práce (IASSW) a neskôr aj Medzinárodnej federácie sociálnych pracovníkov (IFSW), ktorá dnes združuje 141 krajín sveta. Táto tradícia zaväzuje aj našu fakultu, ktorá po roku 1990 ako prvá v bývalom Československu obnovila prípravu sociálnych pracovníkov, vytvorila priestor pre vznik Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci a aktívne sa zapojila do európskych profesijných štruktúr. Všetky tieto aktivity nás zaväzujú pokračovať v nastúpených trendoch a aktívne reagovať na narastajúcu sociálnu nerovnosť a oslabovanie sociálnych istôt v globalizovanom svete,“ uviedla prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, hlavná riešiteľka projektu VEGA a garantka odboru, dekanke FF PU v Prešove, riaditeľka Centra pre edukáciu a výskum.

V úvode so svojím príhovorom vystúpila aj doc. Mgr. Michaela Skyba, PhD., riaditeľka IEaSP, ktorá poukázala na význam medzinárodného rozmeru v sociálnej práci, ktorý

je historicky hlboko zakorenený a neodmysliteľne spojený aj s jej rozvojom na Slovensku: „*Rozvoj sociálnej práce na Slovensku je neodmysliteľne spätý s medzinárodnou spoluprácou, ktorá je jej imanentnou a neprehliadnutelnou súčasťou minimálne od čias Tomáša Garrigua Masaryka a Alice Masarykovej, ktorí významnou mierou prispeli k rozvoju sociálnej legislatívy a školstva v našich podmienkach. Teším sa na príspevky, ktoré nás pozývajú premýšľať o rôznych kontextoch, a kladú otázku, či vôbec môže byť sociálna práca nemedzinárodná. Sme hrdí, že aj prostredníctvom nášho členstva v European Association of Schools of Social Work prispievame k rozvoju medzinárodnej sociálnej práce.*“

Úvodným slovom sa na sympóziu účastníkom a účastníčkami prihovorili aj Mgr. Michaela Sepešiová, PhD., univerzitná docentka, prodekan pre vzdelávanie a marketing FF PU v Prešove, prof. Christos Panagiotopoulos, PhD., University of Nicosia, Cyprus, prezident EASSW, doc. Ing. Mgr. Zuzana Poklembová, PhD. z IEaSP FF PU v Prešove, členka Výkonného výboru a tajomníčka EASSW. K významným hosťom podujatia patrili prof. Lena Dominelli, PhD., Faculty of Social Sciences at the University of Stirling, Dr. Winnie Rugutt, PhD., Institute of Diplomacy and International Studies (DDIS), University of Nairobi, Dr. Jolanda Berends, Departement of Education, Faculty of Social Sciences a ďalšie významné osobnosti z oblasti sociálnej akademickej sféry.

Výzvy medzinárodného rozmeru

Odborný program sympózia bol zameraný na prezentáciu aktuálnych výskumných trendov a teoretických koncepcií v sociálnej práci, s dôrazom na ich aplikovateľnosť v praxi. Prednesené príspevky sa venovali širokému spektru tém – od otázok sociálnej inklúzie a vylúčenia, migrácie, komunitnej práce, až po nové prístupy k ochrane dušev-

ného zdravia a posilňovaniu odolnosti zraniteľných skupín. Účastníci a účastníčky ocenili nielen vysokú odbornú úroveň prezentovaných prác, ale aj kritický pohľad na aktuálne výzvy, ktorým sociálna práca v globálnom i lokálnom kontexte čelí.

Súčasťou sympózia boli aj vystúpenia zahraničných akademických kapacít z renomovaných univerzít, ktoré svojimi výskumnými a praktickými skúsenosťami obohatili odbornú diskusiu a poskytli inšpiratívne pohľady na aktuálne trendy v oblasti sociálnej práce. Zároveň, priblíženie vedeckých východísk zahraničných kolegov a kolegyň prispelo k hlbšiemu porozumeniu globálnych výziev v sociálnej práci a poukázalo na potrebu intenzívnejšej medzinárodnej spolupráce pri riešení sociálnych problémov.

Dôležitým prínosom sympózia bola jednoznačná orientácia na prepojenie vedeckého výskumu s praxou. Diskusie i tematické bloky reflektovali potrebu adaptovať teoretické rámce na dynamicky sa meniace podmienky v spoločnosti a poukázali na dôležitosť profesijnej flexibility sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Práve schopnosť kritickej aplikácie vedeckých poznatkov v každodennej profesionálnej realite bola viackrát vyzdvihnutá ako kľúčový predpoklad efektívneho výkonu sociálnej práce.

Súčasťou podujatia bol aj priestor venovaný oceňovaniu študentov a študentiek za dobrovoľnícku angažovanosť, na sympóziu navyše vystúpili aj študentky 2. ročníka Mgr. štúdia Bc. Zuzana Andraščíková, Bc. Zuzana Terazová, Bc. Jana Haňovová. Vystúpenie trojice študentiek na sympóziu bolo dôkazom intenzívnej spolupráce so študentmi. Ich príspevok bol zameraný na prezentáciu ich skúsenosti so service-learningovým projektom v segregovanej rómskej komunite v rámci predmetu *komunitná sociálna práca*. Všetky aktivity ocenených

študentov sa realizovali pri príležitosti Svetového dňa sociálnej práce, ktorého tohtoročnou témou bola medzigeneračná solidarita.

Aktuálne výskumné trendy a aplikačné prístupy

Sympóziu svojim interdisciplinárnym charakterom vytvorilo platformu pre kritickú reflexiu súčasných trendov v sociálnej práci a umožnilo hlbšiu analýzu procesu transferu vedeckých poznatkov do aplikačnej sféry. Prednesené príspevky vynikli metodologickou precíznosťou a dôrazom na prienik medzi teoretickými rámcami a praktickými intervenciami.

Podujatie zároveň poukázalo na potrebu systematického prepájania akademického výskumu s požiadavkami praxe a na význam profesijnej adaptability v kontexte dynamicky sa meniaceho sociálneho prostredia. Vedecký diskurz v rámci sympózia tak významne obohatil odbornú komunitu, podnietil nové smerovania v oblasti výskumu a otvoril priestor pre ďalšiu akademickú aj praktickú spoluprácu na medzinárodnej úrovni.

Organizátorom sympózia patrí uznanie za precíznu odbornú prípravu a vytvorenie priestoru pre vedecký dialóg, ktorý potvrdil význam sociálnej práce ako dynamicky sa rozvíjajúcej disciplíny s kľúčovou úlohou v súčasnej spoločnosti. Podujatie sa uskutočnilo ako súčasť riešenia vedeckých projektov: VEGA č. 1/0535/23 Integrácia ukrajinských migrantov a posúdenie náročnej životnej situácie spojennej s krízou vyvolanou vojnovým konfliktom optikou sociálnej práce a KEGA 034PU-4/2025 Transfer digitálnych technológií do inovácie metodiky odbornej praxe v pregraduálnej príprave študentov sociálnej práce II.

Foto: archív autoriek

NOVÁ PRÍLEŽITOSŤ NA AMERICKO-SLOVENSKÚ SPOLUPRÁCU

Marcela MICHÁLKOVÁ, Alena KAČMÁROVÁ

Do amerického štátu Ohio, ktorý ponúkol svetu sedem prezidentov Spojených štátov amerických, prvého muža na Mesiaci, režiséra Čelustí, E. T. Mimozemšťana a Jurský park, ako aj držiteľa vyše 2 300 patentov a zároveň vynálezcu fonografu a ranej verzie žiarovky, zavítali v dňoch 13. – 19. apríla 2025 v rámci programu Erasmus+ International Mobility for Training or Teaching prof. PaedDr. Alena Kačmárová, PhD. a Mgr. Marcela Micháľková, MPhil. PhD. z Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva (IPT) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove.

The Ohio State University v Columbase

The Ohio State University (OSU) je jednou z najuznávanejších štátnych univerzít v USA. Napríklad podľa ratingu US News and World Report 2025 sa spomedzi 1 500 analyzovaných štátnych vysokých škôl a univerzít umiestnila na 15. mieste. Vysoký rating si univerzita udržiava konzistentne a dlhodobo.

Celkový počet študentov univerzity je momentálne vyše 60 000. Pedagogický zbor tvorí 7 800 členov fakulty, nepedagogických zamestnancov je viac ako 41 000. Univerzita má 1 322 budov rozkladajúcich sa na 60 km². Jej prevádzkový rozpočet je 7,9 miliardy dolárov, čo je – pre porovnanie – takmer 1/3 štátneho rozpočtu

Slovenskej republiky. Celkové výdavky na výskum tvoria 1 363 miliardy dolárov. The Ohio State University prispieva do ekonomiky štátu Ohio sumou vo výške viac ako 19 miliárd dolárov ročne.

O komplexnosti a mimoriadnej kvalite univerzity svedčí napríklad aj univerzitný knižničný systém. Dvadsaťpäť knižníc The Ohio State University ponúka svojim čitateľom približne 16 miliónov položiek. Nedávno renovovaná Thompson Library, najväčšia knižnica na univerzite, uschováva približne 1,25 milióna fyzických kníh a ďalšie 3 milióny ležia v knižnom depozitári. Samozrejmosťou je bezplatný vstup, počítače pre verejnosť, kaviarne, wellness miestnosti, skupinové študovne, miestnosti

na výskum, špeciálne zbierky historických dokumentov, konferenčné a prezentačné miestnosti, salóniky a tisíce pohodlných miest na štúdium, rekreačné čítanie aj oddych.

Erasmus+ International Mobility na The Ohio State University

Cudzie jazyky, literatúry a kultúry, ktoré nás v rámci našej mobility zaujímali najviac, tvoria integrálnu časť univerzitného vzdelávania, vedy a výskumu. Na The Ohio State University je možné študovať viac ako 30 jazykov a kultúr. Jazykové katedry OSU ponúkajú okrem štandardného prezenčného a online štúdia aj mnohé študijné a pracovné programy, medzinárodné stáže, letné školy a exkurzie v zahraničí.

Navštívili sme Oddelenie jazykového vzdelávania na Katedre slovanských a východoeurópskych jazykov a kultúr. Táto slavistická katedra a jej spriaznené pracoviská The AT&T Distance and E-learning Center (Individualized Instruction), Center for Languages, Literatures and Cultures so svojim Loane Crane Advanced Language Institute Translation and Interpretation Program a The Center for Slavic, East European and Eurasian Studies patria medzi lídrov v tejto oblasti.

Naším zámerom bolo bližšie sa oboznámiť s tým, ako pracuje slavistické pracovisko v anglofónnom prostredí. Naša mobilita v ohlikskom Columbase nám ponúkla priamu skúsenosť s dôsledne prepracovaným a overeným systémom študentského mentoringu. Mali sme tiež možnosť sledovať priebeh testovania v rámci záverečných skúšok, zúčastniť sa série stretnutí k príprave testov v súlade s filozofiou OSU pod vedením Dr. Larysy Stepanovej. Dr. Andrei Cretu nás zasvätil do princípov

individualizovanej výučby. Stretnutia s Dr. Angelou Brintlinger, vedúcou katedry, a Dr. Patriciou Sieber, profesorkou programu prekladateľstva a tlmočníctva, otvorili zaujímavé témy v oblasti jazykového vzdelávania, prekladu a tlmočníctva. Podnetná bola pre nás aj účasť na katedrovom stretnutí, na ktorom jednotliví členovia pedagogického zboru pravidelne prezentujú svoj prebiehajúci alebo už zrealizovaný výskum. Zaujímavé boli takisto stretnutia so študentmi, ktorí využili možnosť porovnať svoje poznatky o slovanských jazykoch a kultúrach s informáciami, ktoré sme im poskytli my, a živo o nich diskutovali s nami – rodenými hovoriacimi.

Portfólio spolupracujúcich pracovísk IPT sa tak úspešne rozšírilo

o pracovisko v USA, teda o nový región, a zároveň o pracovisko, v ktorom sa spája slovanská a anglofónna lingvokultúra rovnako ako na IPT FF PU. Navyše vidíme zhodu vízie a misie slovenského a amerického pracoviska a vďaka tomu aj mnoho inšpirácie pre vzájomnú spoluprácu vo viacerých oblastiach.

foto: archív autoriek

TÉMA SMRTI PRE ŽIVOT

Martina PETRÍKOVÁ

Dňa 26. 3. 2025 zorganizovali členovia riešiteľského kolektívu grantového projektu KEGA č. 004PU-4/2024 v súčinnosti s Inštitútom prekladateľstva a tlmočníctva Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom *Téma smrti pre život – umelecká literatúra pre deti a mládež v literárnovedných a didaktických súvislostiach*.

Nadviazali na poznanie, podľa ktorého bola téma smrti v literatúre pre deti a mládež skôr tabuizovaná ako poodkrývanou témou pred potenciálnym mladším recipientom; avšak v posledných rokoch či desaťročiach začala prenikať aj do čítania detí a mládeže o čosi zreteľnejšie.

Zohľadnili reflexiu nedávnej náročnej spoločenskej situácie, ktorá súvisela s Covidom-19, ako i blízkosť vojnového konfliktu, pretože si vyžiadali, aby boli detskí i mladí čitatelia konfrontovaní s témou smrti intenzívnejšie.

Zážitkový spôsob poznávania skutočnosti prostredníctvom literatúry je totiž spôsobom odкрývania takých modelov správania, myslenia a čítania v ťažkých životných situáciách, ktoré môžu pomôcť mladšiemu recipientovi vstúpiť do „dialógu“ s témou a problémom straty aj v životnej skutočnosti. Aj preto pomenovali niekoľko cieľov konferencie: nadviazať na poznanie literárnohistorického kontextu, resp. kontextu inonárodných literatúr pre deti a mládež, ako aj na poznanie širších súvislostí (filozofický, etický,

psychologický, sociologický kontext); identifikovať a interpretovať tie zo slovenských a prekladových textov, ktoré umelecky účinným spôsobom riešia problém smrti s jeho etickými dosahmi na dieťa a na spoločnosť; reagovať na potreby študentov učiteľských a prekladateľských odborov, pedagogickej praxe a širšej verejnosti, teda vytvoriť návrhy modelových hodín a poskytnúť inštrukciu na literárnu didaktickú komunikáciu o vybranom probléme.

V priebehu konferencie členovia riešiteľského kolektívu, ako aj ďalší účastníci konferencie zo Slovenska a zahraničia hľadali odpovede na viaceré otázky: Aké podnety poskytujú literárnovednému výskumu o probléme smrti v detskej literatúre ďalšie z vedných oblastí? Existuje kontinuita v uvažovaní o téme smrti (straty) v literatúre pre deti a mládež na literárnohistorickej osi? Možno identifikovať podobnosť či odlišnosť medzi slovenskou literatúrou a ďalšími národnými (česká, anglická, ruská, ukrajinská, francúzska...) literatúrami? Ktoré literárne texty zo slovenskej a prekladovej literatúry možno považovať za umelecky účin-

né aj vo vzťahu k psychologicky náročnej téme smrti? Ako učiť literatúru pre deti s témou smrti? Môže byť literatúra pre deti a mládež s témou smrti aj výzvou pre prekladateľov?

Referujúci načrtli kontúry a odkrývali kontexty skúmanej problematiky, hľadali súvislosti medzi filozofickým, sociologickým, literárnovedným kontextom. Premýšľali, napríklad o Téme smrti pre život v literárnej tvorbe terapeuta Irvina Davida Yaloma s dôrazom na socioterapeutický kontext bytia (prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA), o téme smrti vo filozofickom kontexte *Ars moriendi* – Filozofia a smrť. Filozofia utešiteľka? (doc. PhDr. Peter Nezník, CSc.), o Motíve smrti v nemeckej a slovenskej literárnej moderne (prof. PhDr. Mária Bátorová, DrSc.), o Smrti ako téme, motíve, obraze v novšej českej knihe pre deti a mládež (Mgr. Olga Kubeczková, Ph.D.); o slovenskej a európskej, širšie, svetovej literatúre pre deti a mládež. Uvažovali o konkrétnych umeleckých dielach s vybranou témou, určených pre potenciálneho mladšieho recipienta v literárnohistorickom kontexte konkrétnych národných literatúr, o ich špecifikách, o spôsoboch literárneho modelovania témy, o možnostiach výučby detskej literatúry s témou smrti, straty a pod.

Za podnetnú možno označiť aj sekciu, ktorá sa realizovala v anglickom jazyku a v ktorej odznali viaceré príspevky kolegov z Aleksandër Moisiu University či Arberesh Studies Centre v Albánsku.

Foto: Marcela MICHÁLKOVÁ

VÝZVY FILOZOFICKÝCH POKOLENÍ PRE SÚČASNOŠŤ

Andrea MIŠKOCOVÁ

Filozofia na Slovensku má svoje dobové základy i presahy. V súčasnosti sa snaží reagovať na nové výzvy, ale nezabúda ani na svoje korene.

V dňoch 14. – 15. mája 2025 náš Inštitút filozofie a etiky hostoval medzinárodnú konferenciu pre-pájajúcu filozofiu na Slovensku a Česku s názvom Filozofické pokolenia: ich formovanie, vplyv a odkaz v slovenskom a českom prostredí 20. storočia a súčasnosti (27. medzinárodná konferencia ETPP 2025/27). Nosnou témou bola formácia filozofického myslenia na našom území, čo sa premietlo v obsahovom zameraní jednotlivých príspevkov odborníkov z oblasti filozofie a etiky. Konferenciu sme otvorili plenárnou prednáškou profesora Ondreja Meszároša z Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV) s názvom *Čo s marxistickou filozofiou?* Následné diskusie, ktoré sa umocňovali historickou atmosférou prostredia Evanjelického kolégia v Prešove, priniesli rôzne podnetné poznámky k ideovým vplyvom tohto obdobia na jeho súčasníkov, ako aj k výzvam filozofie pre súčasnosť. Celá konferencia bola organizovaná v rámci riešenia grantového projektu VEGA – Pokolenia slovenskej filozofie: generačné a dobové impulzy v ideovej kinetike slovenskej filozofie 20. storočia.

Prvý blok príspevkov úvodného dňa otvorila Wendy Drozenová z Filozofického ústavu Akadémie vied Českej republiky v Prahe. Jej príspevok niesol názov *Masarykovi žáci a následovníci ve zvratech dějin*, čím predstavila ideové základy filozofického myslenia Tomáša G. Masaryka a jeho žiakov. Slovenská fenomenologička Jaroslava Vy-drová z Filozofického ústavu SAV

v Bratislave predniesla príspevok o dejinách fenomenologického myslenia na našom území s názvom *K dejinám fenomenológie v stredoeurópskych súvislostiach*. Po prestávke nasledoval blok príspevkov od troch domácich profesorov z Prešovskej univerzity (PU). Na úvod vystúpil František Mihina s príspevkom *Úskalia idiografie našej filozofickej minulosti*. Po ňom pokračoval vstup od Rudolfa Dupkalu o dejinách slovenskej filozofie 20. storočia s názvom *Slovenská filozofia 20. storočia v osídlach indoktrinácie*. Tento blok uzavrel príspevok od Vasila Gluchmana *Štúrova kniha Slovanstvo a svet budúcnosti v reflexiách slovenskej filozofie*.

Obedná prestávka priniesla diskutujúcim potrebný nádech pre poobedné kolo nových impulzov. Posledný blok úvodného dňa otvoril príspevok *Filozofické cesty Františka Sisku: Kontinuita, originalita a logické dobrodružstvo* od Eugena Andreanského z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Lukáš Švaňa z PU nám predstavil idey revizionizmu a jeho dôsledky vo filozofii a Ondrej Marchevský nás vo svojom vstupe obohatil o filozofické pokolenie parovoza. Prvý deň sme ukončili verejnou diskusiou *My sme filozofické pokolenie*, ktorá sa konala v priestoroch Wave – centra nezávislej kultúry a diskutovalo sa počas nej o tom, kým filozoficky (nie)sme a (ne)dokážeme byť. Počas diskusie sme predstavili aj jeden konkrétny výsledok nášho spoločného filozofického úsilia, a tým je druhé roz-

šírené vydanie lexikónu *Osobnosti slovenskej filozofie 20. storočia*. Druhý deň otvorila plenárna prednáška od Andrey Javorskej z Univerzity Konštantína Filozofia v Nitre o dôležitosti vedeckých spoločností ako významných generačných zoskupení v spoločnosti. Úvodný blok druhého dňa konferencie sme začali príspevkom od Petra Kyslana z PU, ktorý rozbíral dva pohľady na dejiny, a to pohľad V. Mináča a M. Šimečku. Po krátkej prestávke sme vstúpili do posledného bloku prezentujúcich s príspevkom od Kataríny Podušelovej z Filozofického ústavu SAV v Bratislave o slovenskom kritickom environmentalizme. Posledným vystupujúcim bol Dmytro Tomach z Filozofického ústavu SAV v Bratislave, ktorý vo svojom výskume nazerá na Štúrovu filozofickú národotvorbu v interpretácii Tibora Pichlera. Konferencia sa podobne ako v prvý deň ukončila spoločným obedom.

Príspevky o pokoleniach filozofie z domáceho, ako aj českého prostredia predstavujú hodnotný podnet pre filozofické uvažovanie, ktoré sa v čase vyvíja a reflektuje svoju pozíciu pri nových spoločenských výzvach doby, na ktoré chce adekvátne reagovať, ako aj otvárať dvere diskusiám, ktoré so sebou prinášajú novovznikajúce fenomény. Všetkým vystupujúcim a priaznivcom filozofie chceme veľmi pekne poďakovať za spoluprácu a podnetné impulzy pre budúcu tvorivú činnosť filozofického bádania.

SVETOVÝ DEŇ SOCIÁLNEJ PRÁCE 2025

Michaela SKYBA

18. marec 2025 bol venovaný Svetovému dňu sociálnej práce. Tohtoročnou témou bolo Posilnenie medzigeneračnej solidarity pre trvalý blahobyt a hlavným poslanstvom podpora starostlivosti a rešpektu medzi generáciami, ktorá prispieva k trvalej udržateľnosti zdieľaním múdrosti pre lepšiu budúcnosť. Podľa prezidenta Medzinárodnej federácie sociálnych pracovníkov (IFSW) Joachima Mumba „táto téma zdôrazňuje kľúčovú úlohu medzigeneračnej starostlivosti, rešpektu a spolupráce pri vytváraní odolných komunit a udržateľného prostredia. Podčiarkuje odhodlanie profesie sociálnej práce budovať vzťahy, ktoré si cenia múdrosť našich starších a zároveň posilňujú mladšie generácie pri riešení dnešných výziev a kreovaní vízie lepšej budúcnosti. Spoločne môžeme vybudovať svet, kde súcit a solidarita tvoria základ trvalého blahobytu pre všetkých.“

V duchu daného poslania sa niesli podujatia Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (IESP FF PU), konané v rámci osláv tohto výnimočného dňa, kedy si pripomínáme nezastupiteľnú úlohu sociálnej práce v spoločnosti pri riešení lokálnych i globálnych výziev.

Pri tejto príležitosti sa dňa 8. apríla 2025 konali Komunitné trhy – Kto daruje, ten získava, ktoré poskytli priestor pre stretnutie, sieťovanie, kooperáciu a komunitný rozvoj. Myšlienka darovania času a vzájomnej podpory prinášajúcej benefity pre všetkých účastníkov bola zhmotnená prostredníctvom trhov, v rámci ktorých IESP FF PU kreoval platformu pre prezentovanie činnosti organizácií a ich klientov – deti, mládež a seniorov. Pridanou hodnotou podujatia bola podpora motivácie a aktivizácia klientov pomocou predaja výrobkov s tematikou Veľkej noci, na ktorých tvorbe sa podieľali, a o ktoré prejavili účastníci trhov veľký záujem. Mali tak možnosť presvedčiť sa, že ich aktivity majú zmysel a sú žiadané. Na komunitných trhoch sa zúčast-

nili s výrobkami klientov Spojená škola internátna v Trebišove a Zariadenie pre seniorov Náruč v Prešove. Súčasťou trhov bola Zbierka na podporu medzigeneračného dobrovoľníctva „DOBROVOĽNÍCTVO SPÁJA“, ktorú organizovali študenti prvého ročníka bakalárskeho štúdia sociálnej práce Dávid Goriščák a Slavomír Sopčák v rámci Dobrovoľníckej praxe. Projektom plnohodnotne nadviazali na ústrednú myšlienku týkajúcu sa solidarity, spolupráce a podpory záujmu študentov sociálnej práce o riešenie dnešných výziev.

Pod vedením doc. Mgr. Michaely Skyba, PhD. bol realizovaný aj medzigeneračný service-learningový projekt, ako súčasť predmetu komunitná sociálna práca. Študentky druhého ročníka magisterského štúdia sociálnej práce – Bc. Zuzana Terazová, Bc. Zuzana Andraščíková a Bc. Jana Haňonová reflektovali potreby komunity na základe dôkladného mapovania terénu, analýzy komunitných plánov a rozhovorov. Prišli s návrhom podporujúcim sociálne fungovanie, medzigeneračnú solidaritu, environmentálnu

spravodlivosť a komunitný rozvoj. 26. marca 2025 študentky realizovali projekt s názvom Dajme odpadu druhú šancu. Aktivita spájajúca generáciu rodičov, starých rodičov a deti prebehla v Komunitnom centre v Olejníkove a jej cieľom bolo, ako uvádzajú študentky, „posilniť medzigeneračnú solidaritu, rozvíjať tvorivosť a jemnú motoriku, podporiť rodičovské kompetencie a zvýšiť environmentálne povedomie. Zámerom bolo tiež ukázať, ako môže zdanlivo nepotrebný materiál získať novú hodnotu, a zároveň poskytnúť priestor na zmysluplné trávenie spoločného času.“

Výstupom neboli len výrobky a umelecké predmety z recyklovaných materiálov, ale aj hlbší úžitok pre všetky zapojené subjekty, ako vyplýva z reflexií študentiek: „Táto service-learningová aktivita nám poskytla cennú skúsenosť s prácou priamo v komunite. Aktivita nám pomohla rozvíjať komunikačné a organizačné zručnosti, naučili sme sa spolupracovať s rôznymi vekovými skupinami a posilnila sa aj naša schopnosť reflexie – najmä v oblasti predsudkov, ktoré si často

človek neuvedomuje, kým nepríde do osobného kontaktu s komunitou. Zároveň sme zažili pozitívnu spätnú väzbu, ktorá nás motivovala a potvrdila zmysel sociálnej práce, ktorá je nielen pomocou, ale aj cestou k posilňovaniu vzťahov, uvedomeniu si hodnôt a spoločnému rastu.“

Spätná väzba Komunitného centra potvrdzuje, že „študentky preukázali mimoriadne dobrú komunikáciu a spoluprácu so všetkými členmi tímu, vysokú mieru profesionality, spoľahlivosti a empatie.“ Projekt na-

plnil očakávania v zmysle „spájania generácií, rozvoja kreativity a environmentálneho povedomia u cieľovej skupiny“. Zároveň „zodpovedal aktuálnej potrebe komunity a podporil medzigeneračnú solidaritu.“

Študentky prezentovali ovocie svojej usilovnosti a práce na vedeckom sympóziu Medzinárodná sociálna práca dňa 24. apríla 2025. V rámci otváracieho ceremoniálu boli študentkám a študentom odovzdané ďakovné listy pani garantkou odboru prof. PhDr. Beátou Balogovou,

PhD., MBA a riaditeľkou IESP doc. Mgr. Michaelou Skyba, PhD., ako prejav vďaky za angažovanosť a šírenie dobrého mena Prešovskej školy sociálnej práce.

Všetky aktivity boli zastrešené garanciou pani dekanke FF PU v Prešove a realizované v rámci projektov VEGA č. 1/0535/23 Integrácia ukrajinských migrantov a posúdenie náročnej životnej situácie spojenej s krízou vyvolanou vojnovým konfliktom optikou sociálnej práce a KEGA 034PU-4/2025 Transfer digitálnych technológií do inovácie metodiky odbornej praxe v pregraduálnej príprave študentov sociálnej práce II., ktorých hlavnou riešiteľkou je prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA.

Citujúc prezidenta IFSW, výstižným záverom pre všetky konané podujatia je myšlienka afrického príslovia: „Ak niekomu rozsvietiš lampu, rozjasní to aj tvoju vlastnú cestu. Naše spoločné úsilie navzájom sa povzbudíť v konečnom dôsledku osvetľuje cestu vpred pre všetkých.“

Foto: Zuzana TERAZOVÁ, Zuzana POKLEBOVÁ, Terézia PERŽELOVÁ

ZÚČASTNILI SME SA MOBILITY NA MALDIVSKEJ NÁRODNEJ UNIVERZITE V MALÉ

Michaela SKYBA, Beáta BALOGOVÁ

V termíne od 22. – 28. mája 2025 prebiehala medzinárodná mobilita Svet ako súčasť programu Erasmus+, ktorej sa zúčastnili dekanka Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a garantka odboru prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA a riaditeľka Inštitútu edukológie a sociálnej práce (IESP) FF PU v Prešove doc. Mgr. Michaela Skyba, PhD. Pracovná cesta sa konala v rámci Akcie KA131 Svet, ktorá podporuje medzinárodné aktivity a mobility do tzv. tretích krajín celého sveta.

Účelom pracovnej cesty bolo rozširovanie a posilňovanie siete odborných kontaktov, budovanie medzinárodného partnerstva medzi inštitúciami a podpora stratégie internacionalizácie. Prostredníctvom aktivít, ktoré boli organizované vedením The Maldives National University a Faculty of Health Sciences, boli naplnené stanovené ciele mobility s uskutočnením dohody o ďalšej spolupráci na vedecko-výskumných aktivitách.

Vážnosť kreovania pilierov budúcej spolupráce podporila účasť popredných predstaviteľov univerzity na spoločných pracovných stretnutiach, ktorých sa zúčastnili: dekanka Faculty of Health Sciences of the Maldives National University Dr. Aishath Shanoora, prorektorka Dr. Aishath Shehenaz Adam, zástupkyňa prorektora pre oblasť výskumu a podnikania Dr. Raheema Abdul

Raheem a vedúca Katedry behaviorálnych vied Mariyam Neeris. K ďalším významným osobnostiam patrili riaditeľka Katedry lekárskeho výskumu Fathimath Shirani, riaditeľ Katedry rehabilitačných vied Ammar Suhail a vedúci oddelenia administratívneho a podporného tímu Hassan Mohamed. Stretli sme sa aj so zástupkyňou riaditeľa medzinárodného oddelenia, ktorou je Hushama Saeed a s riaditeľom univerzitnej knižnice Hussainom Haleem.

Mali sme tak príležitosť oboznámiť sa s digitálnym repozitárom Saruna. Ide o online databázu poskytujúcu miesto na zhromažďovanie, prispievanie a zdieľanie digitálnych vzdelávacích zdrojov vzťahujúcich sa k Maldivám a jednotlivým lokálnym problematikám, ktoré prispievajú ku skvalitneniu výučby a sú s obľubou využívané vo výskumných a vzdelávacích aktivitách. Významným obo-

hatením bol job shadowing spojený s diskusiou a otvoreným priestorom pre kladenie otázok, ktorý nám poskytol vhľad do výučbovej činnosti, úloh vyučujúcich a fungovania univerzitných subsystémov. Stretnutie s vedením fakulty, s pracovníkmi dekanátu fakulty či s pracovníkmi knižnice a pozorovanie kolegov v práci podporilo náš záujem bližšie sa oboznamovať so špecifikami praktickej a teoretickej prípravy študentov v odbore sociálna práca.

V krajine s najnižšou priemernou nadmorskou výškou na svete sa nachádza Maldivská národná univerzita. Univerzita ponúka štúdium rôznych študijných programov, medzi nimi aj sociálnej práce, ktoré sa uskutočňuje na Fakulte zdravotníckych vied. Centrom záujmu je posilňovať spoluprácu univerzity s ďalšími pracoviskami a s komunitou so zámerom sprostredkovať

študentom skúsenosti formujúce ich budúce smerovanie. Fakulta bola otvorená v roku 1973 a patrí k najstarším na univerzite. Má stabilné postavenie v rámci vzdelávania so zdravotníckou orientáciou a rovnako poskytuje kvalitnú prípravu pre prax v rámci študijných odborov, akými sú poradenstvo, sociálna práca či psychológia.

V rámci pracovných stretnutí sme mali možnosť prezentovať Prešovskú univerzitu v Prešove, Filozofickú fakultu, Inštitút edukológie a sociálnej práce a Prešovskú školu sociálnej práce. Vymenili sme si vzájomné postrehy a poznatky týkajúce sa vzdelávania v sociálnej práci vzhľadom ku bohatým výskumným a pedagogickým skúsenostiam IESP a univerzity v Malé. Maldivská národná univerzita sa koncentruje na dôležité oblasti praxe – zneužívanie detí, domáce násilie, duševné zdravie, zneužívanie drog a drogovú závislosť, kriminalitu, násilie, spravodlivosť a sociálnu politiku. Mohli sme preto s potrebnou dávkou erudície pristúpiť ku rokovaniu o budúcom smerovaní našej spolupráce na vedecko-výskumných projektoch.

Podobne ako u nás, fakulta ponúka študentom množstvo príležitostí pre otestovanie vedomostí v praxi prostredníctvom odbornej praxe podporujúcej u študentov zodpovedný prístup k riešeniu aktuálnych

problémov. Výučba prebieha kombinovanou formou s cieľom umožniť študentom realizáciu v oblasti sociálnej praxe týkajúcej sa ochrany detí, domáceho násillia, drogovej závislosti, nápravných zariadení, väznenstva a podmieneného prepustenia, sociálnej ochrany či duševného zdravia.

IESP má pestrú históriu národných a medzinárodných aktivít posilňujúcich status sociálnej práce. Je členom European Association of Schools of Social Work (EASSW) a v rámci svojho členstva má IESP bohaté skúsenosti s medzinárodnou spoluprácou v oblasti organizácie konferencií, účasti na projektoch, publikačnej a výskumnej činnosti. Je jedným z univerzitných pracovísk na Slovensku, ktoré medzi prvými vytvorilo študijný odbor sociálna práca po zmene socialistického režimu. Inštitút spolupracoval s výskumnými a odbornými inštitúciami, ako sú Slovenská akadémia vied, Slovenská sociologická spoločnosť a i.

Potenciál inštitútu prispieť k rozvoju a profesionalizácii sociálnej práce zdôrazňuje fakt, že sa niekoľkokrát stal sídlom Asociácie vzdelávateľov sociálnej práce na Slovensku, podporil jej vznik a naplnil jej ciele zamerané na zlepšenie kvality študijného odboru sociálna práca a výkonu sociálnej práce v praxi, ako aj na podporu inštitucionalizácie sociálnej práce ako samostatného

spoločenskovedného odboru.

Od roku 2011 aktivity IESP obohacuje Centrum pre edukáciu a výskum seniorov (CEVS), ktoré sa stalo jeho súčasťou. Zámerom CEVS je naplňovať požiadavky rozvoja znalostnej spoločnosti, podporovať spoluprácu v stredoeurópskom priestore a výskum starnutia odrážajúci demografické trendy. Medzi ďalšie špecializované a výskumné pracoviská na FF patrí Laboratórium starostlivosti o seba (Self-Care Lab), ktoré bolo zriadené na IESP v roku 2023. Nadviazalo na aktivity medzinárodného výskumného projektu Global Self-Care Initiative, ktorý sa zameriava na profesionálnu a osobnú starostlivosť o seba sociálnych pracovníkov v rôznych krajinách sveta a na ktorom sa IESP aktívne podieľa už desaťročie. Ďalším významným faktom je ocenenie inštitútu získaného v roku 2021 – Cena Alice Salomonovej, ktorú udeľuje EASSW za inovatívne pedagogické a praktické skúsenosti vo vzdelávaní v sociálnej práci.

Je zjavné, že IESP je spoľahlivým partnerom pre spoluprácu a zdieľanie skúseností. Intenzívne sa angažuje v medzinárodnej spolupráci uvedomujúc si nevyhnutnosť budovania sociálneho kapitálu s fókusom na rozvíjanie kľúčových zručností a vedomostí, ako aj osvojovanie metód nevyhnutných pre výkon sociálnej práce. Preto je pochopiteľné naše nadšenie z prejavenej záujmu univerzity o spoluprácu v rôznych oblastiach výskumnej činnosti a pri kreovaní študijných programov. Výnimočnosť univerzity podčiarkuje zanietenosť a skutočný záujem skvalitňovať prípravu študentov pre prax. Naštartovali sme platformu pre spoločné naplňovanie princípů internacionalizácie deklarovaným úsilím, otvorenosťou, aktivitami a agendou oboch pracovísk, čo považujeme za významný benefit našej cesty za nepoznaným.

Foto: Michaela SKYBA

VÝROČIA SPÄTNÉ S JÁNOM PAVLOM II. PRIBLÍŽILA KONFERENCIA

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Konferencia s medzinárodným presahom a významom bola symbolickým vzdaním pocty výnimočnej osobnosti aj udalosti našich dejín. Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) Prešovskej univerzity (PU) pripravila podujatie pod názvom Pamäť a identita, ktorým skrz spomienky i výstavu reflektovali nadčasový odkaz osobnosti sv. Jána Pavla II.

Už 30 rokov uplynulo od momentu, keď Slovensko v júli 1995 navštívil vtedajší pápež sv. Ján Pavol II. Táto udalosť bola nosnou témou XII. medzinárodnej vedeckej konferencie o filozofii a kánonickom práve Pamäť a identita. Prítomní účastníci si taktiež pripomenuli 20. výročie vydania pápežovej knihy Pamäť a identita. Pri tejto príležitosti sa na pôde GTF PU stretli v dňoch 11. a 12. júna 2025 účastníci aj spoza hraníc. Návšteva pápeža i vydanie jeho filozoficko-teologického diela sú dôležitými momentmi pri formovaní identity nielen gréckokatolíkov, ale i celej spoločnosti v rámci regiónu strednej Európy. Konferencia sa stala priestorom pre medziodborový dialóg a zároveň aj pomyselným náčrtom možností teológie, filozofie, práva, sociológie či histórie pri obnove identity ako jednotlivca, tak aj spoločnosti.

Znovu objavovať svoje korene

Ako pri otváraí konferencie zdôraznil Dr. h. c. prof. PhDr. Pa-

vol Dancák, PhD.: „Keď prvýkrát zavítal Svätý otec medzi gréckokatolíkov, bola to neopakovateľná výnimočná udalosť. Od tejto jeho návštevy šlo v našej cirkvi o dynamický rozvoj.“ Vo video pozdrave sa prihovoral vladyka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup a metropolita. Pripomenul, že my všetci sme dedičmi veľkého duchovného pokladu, ktorý máme poznávať aj skrz slová pápeža: „Znovu objavte svoje korene.“ Odkaz sv. Jána Pavla II. v Prešove dodnes rezonuje aj vo forme názvu ulice, v podobe sochy či pamätnej tabule. Na margo knihy Pamäť a identita, od vydania ktorej uplynulo 20 rokov, vladyka Maxim pripomenul, že pamäť „je ako zrkadlo, ktoré nám pripomína, kým sme“. Vyzdvihol Svätého Otca, ktorý prišiel dať nádej i po časoch pustošenia. „Pravda oslobodzuje, pamäť uzdravuje,“ pripomenul vladyka Jonáš.

Vladyka Cyril Vasiľ, arcibiskup – košický eparchiálny biskup, pripomenul, že „katolícka cirkev potre-

buje dýchať oboma stranami pľúc“. Upriamil pozornosť na to, že pápež nikdy nezabúdla na prenasledované cirkvi. Jeho pozdrav „Sláva Isusu Christu!“ počas návštevy v Prešove deklaroval rešpekt a radosť. „Ako ovplyvnil pápež vzťah k východným kresťanom? Bol ich otcom a ochrancom, ktorý chránil ich identitu,“ povedal Vasiľ s tým, že pápež bol tiež „ekumenickým lídrom, ktorý pozýval k hlbšiemu dialógu s gestami zmierenia.“

Biskup Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Peter Mihoč pri svojom úvodnom slove pozval k mikrofónu aj Jozefa Oráča, evanjelika a účastníka návštevy, cirkevno-zborového dozorcú, ktorý pred pamätníkom privítal pápeža taktiež. „Keď dvaja volajú na Boha, uznávajú, že sú bratmi,“ pripomenul biskup Mihoč. Pápeža priblížil ako toho, kto nemal teatrálné gestá, ale poklonil sa, pomodlil, čo bolo viac ako tisíc slov. „Išlo o päťminútové stretnutie, ktorého odkaz

prekonal desaťročia. Modlitba je mostom, po ktorom máme kráčať ďalej ako svedkovia nádeje. Keď sa spolu modlíme, môžeme aj spolu rásť,“ zdôraznil Mihoč.

Pamäť a identita

Ako odznelo počas konferencie, „*tá sa spolu s vernisážou úzko dotýka koreňov dedičstva*“. „*Identita hovorí o tom, kto sme v prítomnosti, pamäť o tom, kým sme boli v minulosti*“, pripomenul prof. ThDr. Peter Tirpák, PhD., dekan GTF PU v Prešove, zdôrazňujúc, že práve Ján Pavol II. „*bol mužom pamäte a identity*“. Jeho veľkosť vyzdvihol aj prof. Ing. Peter Adamišin, PhD., prorektor pre stratégiu a marketing PU: „*Dnešná spoločnosť je skúpa na veľké osobnosti, ktoré dokážu spájať, preto je dôležité si pripomínať tento okamih návštevy Jána Pavla II.*“

Prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., pedagóg na GTF a zároveň prešovský krajský poslanec, vníma Jána Pavla II. ako „*proroka, ktorý žil v dnešných časoch a zanechal odkaz aktuálny aj dnes. Vplýval na jednotu, keď bolo Slovensko čerstvo rozdelené. Nečakajme aj my na ideálnu spoločnosť, ale začnime tam, kde sme – nech sú naše skutky ovocím*“. „*Prípravy na návštevu v roku 1995 boli v Prešove veľké,*“ spomínal viceprimátor Prešova Mgr. Peter Krajňák, ktorý dodnes uchováva ako spomienkový predmet zmoknutú brožúru modlitby Akatistu z návštevy, ktorú poznačil aj vtedajší dážď. Tiež načrtol päť rozmerov, ktoré návšteva mala: duchovný, spoločenský, liturgický, ekumenický i národnostný. Organizátormi konferencie Pamäť a identita sa okrem hostiteľskej GTF PU a neziskovej organizácie Petra stali aj univerzity z Poľska, Čiech, Maďarska a Ukrajiny.

Výstava v optike spomienok

Zachytiť spomienky na osobnosť Jána Pavla II. sa podarilo aj skrz umenie, vďaka pripravenej výstave. Jej autorkou je Joanna Sobczyk-Pajak – profesionálna fotografka, maliarka a prednášajúca na Pápežskej Univerzite Jána Pavla II. v Krakove. „*Výstava nám umožní pozrieť sa na túto mimoriadnu udalosť v optike spomienok. Ide o výber obrazov, ktoré nám pripomínajú silu identity,*“ uviedol pri vernisáži ICDr. Jurij Popovič, PhD., univ. profesor. Výstava je výberom obrazov, ktoré prostredníctvom výtvarného umenia pripomínajú duchovnú silu Jána Pavla II. Ide

aj o pomyselný apel na znovuoobjavenie vlastných koreňov, ktoré prinášajú hodnoty a civilizáciu celej Európe. Výstava inštalovaná pri príležitosti 30. výročia bola prístupná v priestoroch Gréckokatolíckeho arcibiskupstva v Prešove na GTF PU do 3. júla 2025.

Foto: Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

KONFERENCIA O PODZEMNEJ CIRKVI V PREŠOVE

Michal HOSPODÁR

Na výročie tzv. Malého soboru, ktorý sa konal 24. apríla 1950 vo Vyšných Ružbachoch, sa uskutočnila vedecká konferencia na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Už názov konferencie – Podzemná cirkev ako súčasť zápasu o slobodu a demokraciu – predznačoval jej tematický zámer a cieľ. Problematika podzemnej gréckokatolíckej cirkvi z rôznych uhlov pohľadu bola na fakulte vedecky priblížená po prvýkrát.

Konferenciu otvoril doc. Michal Hospodár. V úvodnom príhovore uviedol, že podzemná, katakombálna či skrytá (lat. *silentia*) a ďalšie prívlastky neznamenajú odklon od viditeľných štruktúr Cirkvi, lebo Kristom založená cirkev je len jedna. Podzemná tu znamená záložný zdroj tajomnej energie Božej milosti, ktorý pracuje v tichu podzemia a je použitý práve vtedy, keď sa hlavný, viditeľný zdroj z nejakej príčiny odstaví.

Nasledovali pozdravné príhovory najosv. vladyku Jonáša Maxi-ma, arcibiskupa a metropolitu, doc. Petra Tirpáka, dekana GTF, PaedDr. Milana Majerského, predsedu Prešovského samosprávneho kraja, prof. DDr. Ing. Gabriela Paľu a Mgr. Petra Krajňáka, námestníka primátora mesta Prešov.

V prvom bloku prednášok vystúpil hlavný hosť RNDr. František Mikloško, poslanec Národnej rady SR a čelný predstaviteľ kresťanského disentu. Vo svojom referáte uviedol, že ľudová zbožnosť patrila medzi najväčšie hrádze proti komunistickej ideológii. Zaspomínal aj na spoločenstvo Fatima, cez ktorého odvážnu činnosť ľudia dozreli na vynikajúce osobnosti. Cirkvi

na Slovensku môžu podľa neho zohrať aj v dnešných krízach a turbulentenciách nezastupiteľnú úlohu. Životný príbeh prešovského biskupa Mons. Jána Hirku (†2014) v kontexte likvidácie Gréckokatolíckej cirkvi priblížil prof. Marek Petro. V referáte, ktorého autorom bol o. Andrej Rusnák, vykreslil aj zložené obdobie po normalizácii, kde štát neustále zasahoval do života cirkvi. Ďalšiu veľkú postavu tohto obdobia, tajného biskupa Jána E. Kočiša (†2019), predstavil Mons. doc. Ľubomír Petrik. Na základe archívneho rozhovoru s vladykom Eugenom poukázal aj na jeho tajné pastoračné cesty, neverejné kňazské a biskupské vysviacky a celú zložitú skúmaného obdobia.

V druhom bloku sa slovenským gréckokatolíkom v diaspóre vo svojom referáte venoval Daniel Černý, riaditeľ Slovenského historického ústavu v Ríme. Situáciu na Slovensku po druhej svetovej vojne označil za zlatý vek gréckokatolíkov v diaspóre. Vyzdvihol aktivity jezuitu Michala Lacka a angažovaných slovenských exulantov v Spojených štátoch. Právny rámec spolužitia cirkvi a štátu v rokoch 1949 – 1950 predstavil cirkevný právnik Štefan Varcholík. Analyzoval kľúčové zá-

kony proti Cirkvi a tiež zákonnosť Prešovského soboru z pohľadu civilného (štátneho) práva. Venoval sa aj mexickým fakultám a ďalším okolnostiam pri tajných vysviackach.

V záverečnom referáte doc. Michal Hospodár pripomenul historický význam Malého soboru, ktorého cieľom bolo donútiť gréckokatolíckych duchovných k spolupráci s komunistickým režimom a formálnemu prestupu na pravoslávie. Z protagonistov podzemnej cirkvi prezentoval krátke medailóny biskupa Fridolína Zahradníka (†2015) a čelných predstaviteľov katakombálneho cirkevného života: Mons. Jána Krajňáka (†2005) a Mons. Jozefa Tótha (†2022). Svoj referát obohatil o živé osobné spomienky na spoločenstvo tajných učeníkov Nazaretského. Prítomných nabádal, aby na fenomén podzemnej cirkvi neľadeli optikou dnešných čias, a povzbudil ich k úcte voči tým, ktorí za cenu vlastných obetí a rizika prispeli k dnešnej slobode a demokracii. Súčasťou podujatia bola aj vzácna diskusia a premietanie dobových dokumentov.

Foto: Lucia PALOVIČOVÁ

ZDIEĽANIE SKÚSENOSTÍ A INŠPIRÁCIA PRE BUDÚCNOSŤ

Imrich IŠTVAN, Ladislav HORŇÁK

Začiatkom apríla 2025 členovia Ústavu pedagogiky, andragogiky a psychológie FHPV PU v Prešove absolvovali Erasmus+ mobilitu na Ústave primární, preprimární a speciální pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Hradec Králové, kde získali mnoho cenných poznatkov a nadviazali užšiu spoluprácu.

Dvaja pedagógovia z Ústavu pedagogiky, andragogiky a psychológie Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, doc. PaedDr. Ladislav Horňák, PhD. a PaedDr. Imrich Ištvan, PhD. sa v dňoch 7. – 11. apríla 2025 zúčastnili Erasmus mobility na Ústave primární, preprimární a speciální pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Hradec Králové. Počas mobility sa pedagógovia aktívne zapojili do výučby v študijných programoch: Speciální pedagogika a Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami.

Cieľom mobility bolo zdieľanie skúseností a získavanie nových poznatkov v oblasti výučby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (najmä pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia). Vyučujúci sa počas svojho pobytu na Ústave primární, preprimární a speciální pedagogiky zúčastnili dvoch školení. Prvé bolo zamerané na moderné technológie a digitálne nástroje a ich aplikáciu pre efektívnejšie vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Druhé školenie sa venovalo problematike pedagogického asistenta v školskej triede. Tieto školenia im poskytli nový pohľad na danú problematiku a praktické nástroje,

ktoré budú môcť využiť vo svojej pedagogickej praxi. Roly hostiteľa sa ujal doc. PhDr. Boris Titzl, Ph.D. významný pedagóg a odborník v oblasti špeciálnej pedagogiky. Pre kolegov z PU doc. PhDr. Boris Titzl, Ph.D. pripravil a zmysluplne zorganizoval mimoriadne obohacujúci program, ktorý zahŕňoval návštevu Základnej školy Comenius vyučujúcej podľa programu Krok za krokom ako aj návštevy kultúrnych a historických pamiatok, ako sú Svíb a Hospitál Kuks. Hospitál Kuks založil gróf František Antonín Špork začiatkom 18. storočia ako zariadenie poskytujúce starostlivosť pre starých mužov, o ktorých sa staral rád milosrdných bratov. Súčasťou komplexu je aj jedna z najstarších barokových lekární v Európe - Granátové jablko. V rámci pobytu navštívili aj Jedličkov ústav a školy v Prahe, ktorý je

najstarším českým zariadením pre edukáciu detí a mládež s telesným postihnutím fungujúci dodnes.

Mobilita bola pre oboch vyučujúcich veľmi prínosná a obohacujúca, priniesla im nové impulzy a prispela k posilneniu medzinárodnej spolupráce v oblasti pedagogiky. Počas stretnutí s vedením Pedagogickej fakulty Univerzity Hradec Králové bola dohodnutá spolupráca v oblasti zmiešaných intenzívnych programoch (Blended Intensive Programmes) pre študentov.

Veríme, že nadviazaná spolupráca prinesie úžitok pre obidve strany a bude sa úspešne v budúcnosti rozvíjať.

Foto: Imrich IŠTVAN

CESTA ZA POZNANÍM A SNAMI: AKO ŠTUDENTKA Z UZBEKISTANU ZÍSKALA ŠTIPENDIUM NA ŠTÚDIUM V EURÓPE

Sitora SHARIPOVA

Sitora Sharipova, mladá výskumníčka z Uzbekistanu, premenila svoje akademické sny na skutočnosť tým, že získala prestížne medzinárodné štipendium na štúdium na Slovensku. Ako držiteľka štipendia Národného štipendijného programu (NSP) 2025 momentálne pokračuje v magisterskom štúdiu na Prešovskej univerzite. V tomto článku sa Sitora podelí o svoju inšpiratívnu cestu – od prekonávania výziev a súťaženia na globálnej úrovni až po realizáciu vedeckého výskumu s medzinárodným významom.

Každý študent sníva o tom, že využije nové príležitosti, získa skúsenosti a etabluje sa na globálnej akademickej scéne. V dnešnom prepojenom svete sú tieto príležitosti dostupnejšie než kedykoľvek predtým.

Volám sa Sitora Sharipova a pochádzam zo slnečného Uzbekistanu. Momentálne pokračujem vo svojej akademickej ceste na Slovensku. V tomto článku by som sa chcela podeliť o svoje skúsenosti, prekonané prekážky a o vedecký výskum, na ktorom aktuálne pracujem.

Vstup na globálnu vedeckú scénu

Som študentkou prvého ročníka magisterského štúdia biológie na Karshi State University v Uzbekistane. Cesta k akademickému úspechu si vyžaduje tvrdú prácu, oddanosť a vytrvalosť. V snahe rozšíriť svoje vzdelanie a získať medzinárodné skúsenosti som sa prihlásila do viacerých štipendijných programov.

Nakoniec sa moje úsilie vyplatilo – získala som prestížne štipendium National Scholarship Program (NSP) 2025 udelené SAIA. Toto

štipendium pre mňa znamenalo viac než len finančnú podporu – bolo to vstupné brány k novým akademickým horizontom. Vďaka tejto príležitosti študujem na jar 2025 na Prešovskej univerzite (PU) ako súčasť akademickej mobility.

Prekonávanie výziev na ceste k úspechu

Získať medzinárodné štipendium nie je jednoduché. Moja cesta bola plná výziev, náročnej konkurencie a dôkladných výberových konaní. Získať štipendium NSP znamenalo vyniknúť medzi stovkami uchádzačov z celého sveta. Navyše som musela splniť všetky požiadavky PU a získať oficiálny akceptačný list.

Táto skúsenosť mi nielen pomohla zlepšiť si akademické schopnosti, ale aj posilnila moju sebadôveru. Najdôležitejšie však bolo, že som sa stala súčasťou medzinárodného akademického spoločenstva.

Vedecký výskum s globálnym rozmerom

Na PU momentálne pracujem na svojej diplomovej práci s názvom Antropometrické ukazovate-

le vysokoškolských študentov a ich analýza. Spolu s mojím školiteľom a profesormi skúmame antropometrické charakteristiky študentov PU.

Naším cieľom je porovnať antropometrické ukazovatele študentov z Centrálnej Ázie a Strednej Európy a publikovať výsledky v odbornom vedeckom časopise. Tento výskum má význam nielen v oblasti biológie a medicíny, ale aj v športe, štúdiách zdravia a ergonómii.

Neoceniteľné lekcie z medzinárodnej skúsenosti

Štúdium na PU obohatilo môj akademický aj osobný rast nespočetnými spôsobmi. Mala som možnosť spolupracovať so študentmi z rôznych kultúr, spoznávať nové tradície a stať sa súčasťou globálnej akademickej siete.

Táto cesta ma naučila jednu dôležitú vec – poznanie nepozná hranice. S tvrdou prácou, odhodlaním a ochotou využívať príležitosti si každý študent môže nájsť svoje miesto v medzinárodnej akade-

mickej komunite. Kľúčom je snívať veľké sny, robiť odvážne kroky a naplno využiť každú možnosť!

Prepájanie kontinentov prostredníctvom vedy a spolupráce

Vedomosti a skúsenosti, ktoré som získala v Európe, chcem zmysluplne využiť na podporu vedy a vzdelávania v Uzbekistane. Pevne verím v silu akademickej výmeny ako nástroja na podporu inovácií a vzájomného porozumenia.

Jedným z mojich budúcich cieľov je budovať trvalé partnerstvá medzi univerzitami v Strednej Ázii a Európe. Podporovaním spolupráce a zdieľaním poznatkov dúfam, že sa stanem mostom, ktorý spojí tieto dva regióny – nielen akademicky, ale aj kultúrne a spoločensky. Zvlášť mi záleží na tom, aby som inšpirovala mladé ženy v Uzbekistane, aby verili vo svoj potenciál a využili medzinárodné príležitosti.

Smerovanie k excelentnosti: ďalšia kapitola môjho akademického života

Táto medzinárodná skúsenosť ma inšpirovala k ešte ambicióznejším cieľom. Momentálne sa pripravujem na doktorandské štúdium na jednej zo špičkových univerzít v Európe alebo v USA – ideálne na niektorej z prvých 100 univerzít svetového rebríčka.

Mojím snom je ďalej sa špecializovať vo svojom odbore a neskôr sa podieľať na vzdelávaní vysoko kvalifikovaných odborníkov v biologických vedách. Prostredníctvom ďalšieho výskumu, vyučovania a medzinárodnej spolupráce chcem podporovať novú generáciu vedcov a pomôcť vytvoriť silný akademický ekosystém, ktorý prepojí Uzbekistan s globálnou vedeckou komunitou.

Foto: archív autorky

ŠTUDENTI KATEDRY GEOGRAFIE NÁS ÚSPEŠNE REPREZENTOVALI NA ŠVK V BRATISLAVE

Juliana KROKUSOVÁ

Dňa 13. mája 2025 sa konalo celoslovenské kolo ŠVK (študentská vedecká konferencia) v sekcii geografia na pôde Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského (UK) v Bratislave. Za našu katedru geografie nás reprezentovali študenti piateho ročníka učiteľského odboru.

Študentské vedecké konferencie majú na Slovensku dlhú tradíciu. Organizujú sa na univerzitných pracoviskách v rôznych odboroch vedeckého bádania. Myšlienka obnoviť túto tradíciu aj v rámci geografie bola pozitívne prijatá geografickými pracoviskami a minulý rok sa konal 1. ročník. Jeho organizáciu zastrelil Ústav geografie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

ŠVK predstavujú významnú časť šírenia vedeckých poznatkov nielen medzi odborníkmi, ale i medzi samotnými študentami, ktorí predstavujú ďalšiu generáciu budúcich vedcov a odborníkov. Primárne sú určené pre študentov bakalárskeho a magisterského stupňa. Nie sú vylúčení ani študenti stredných škôl. Cieľom konferencie je vytvoriť primerané a podnetné prostredie pre študentov na prezentáciu výsledkov svojej vedeckej činnosti. Podporiť a oceniť šikovných a zameraných študentov a dať im príležitosť nielen prezentovať výsledky svojej práce, ale i zabojsovať v konkurencii a nadobudnúť cenné skúsenosti a sebavedomie.

Celoslovenskému kolu predchádzali fakultné a katedrové kolá na jednotlivých univerzitných geografických pracoviskách. Na našej katedre geografie sa uskutočnilo katedrové kolo ŠVK dňa 16. apríla 2025. Študenti po odovzdaní písomnej práce prezentovali pred odbornou komisiou výsledky svojej práce. Súťaže sa zúčastnili študenti: Bc. Michaela Boguská, Bc. Zuzana Puchalíková a Bc. Martin Kropuch. Okrem vecnej a finančnej odmeny si domov odniesli aj cennú skúsenosť. Zuzana a Martin postúpili na celoslovenské kolo ŠVK z geografie do Bratislavy.

Celoslovenské kolo ŠVK v sekcii geografia sa konalo 13. mája 2025 na pôde Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave pod záštitou prof. Branislava Blehu, prodekana Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave a prof. Martina Boltžiara, prezidenta Slovenskej geografickej spoločnosti (SGS). Odborná komisia, ktorá posudzovala jednotlivé práce pozostávala zo zástupcov

jednotlivých geografických pracovísk. Za našu katedru bola v komisii RNDr. Juliana Krokusová, PhD. Členovia komisie konštatovali, že prezentované práce boli na veľmi vysokej úrovni a sú vhodné na publikovanie vo vedeckých časopisoch.

Za našu katedru nás reprezentovali študenti piateho ročníka. Bc. Zuzana Puchalíková prezentovala veľmi zaujímavú a inovatívnu tému a vzbudila živú diskusiu – Historickogeografická a priestorová analýza geoným vo vzťahu k ľudovej piesni (prípadová štúdia obce Osikov). Druhým študentom bol Bc. Martin Kropuch, ktorý spracoval tému Sídelný vývoj obce Malý Šariš. Porota ocenila pri jeho práci predovšetkým bohatú a kvalitne spracovanú kartografickú prílohu. Naši študenti sa zaradili medzi osem najlepších študentov v sekcii geografia v rámci Slovenska. Srdečne blahoželáme!

Foto: archív autorky

UDRŽATEĽNOSŤ CESTOVNÉHO RUCHU PRI ROZVOJI MESTSKEJ DESTINÁCIE

Tünde DZUROV VARGOVÁ

Katedra turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove zorganizovala dňa 27. marca 2025 odbornú prednášku pre študentov študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo. Pozvanie prijala Ing. Michaela Podoláková, výkonná riaditeľka Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) VISIT KOŠICE. Prednáška sa uskutočnila v rámci projektu EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03-03-V05-00006 a bola súčasťou výučby predmetov Tvorba projektov v cestovnom ruchu a Kultúrny a mestský turizmus, ktoré navštevujú študenti druhého ročníka.

Ing. Michaela Podoláková predstavila študentom činnosť a strategický prístup oblastnej organizácie VISIT KOŠICE. Vysvetlila model financovania, úlohu profesionálnych komôr, ako aj ekonomický prínos cestovného ruchu pre mesto, pričom poukázala na nárast návštevnosti a zvyšujúci sa počet prenocovaní. V prednáške sa zamerala na piliere rozvoja destinácie: fyzickú dostupnosť, identifikáciu cieľových skupín, relevanciu služieb ako dôvodov na cestovanie a mentálnu dostupnosť, ktorú OOCR VISIT KOŠICE buduje cez dôsledne vypracovanú komunikačnú stratégiu. Študenti sa oboznámili s komunikačným konceptom Košice – Živé mesto, ako aj s ďalšími aktivitami zameranými na podporu značky destinácie.

Riaditeľka podrobne priblížila využívanie online marketingu, dátové riadenie destinácie, vzdelávacie programy, profesionalizáciu organizačného tímu, ako aj webové sídlo destinácie, ktoré zohráva významnú úlohu v prezentácii ponuky. Z konkrétnych nástrojov propagácie spomenula napríklad Košický detský pas, ktorý má za cieľ zatriaktívniť mesto pre rodiny s deťmi. Rovnako poukázala na význam PR aktivít, informačných ciest pre novinárov a part-

nerov, ako aj spolupráce s ďalšími regiónmi Slovenska.

Študentom bola zároveň ponúknutá možnosť odbornej praxe a participácie na možných projektoch OOCR VISIT KOŠICE. V rámci diskusie padol návrh na zorganizovanie exkurzie v meste a v informačnom centre. Na záver Ing. Michaela Podoláková študentov povzbudila, aby sa nebáli prinášať nové vízie a nápady, pretože práve

tie nás posúvajú vpred – osobnostne, odborne aj spoločensky. Celý obsah prednášky a diskusie jasne ukázal, že všetky prezentované aktivity, stratégie a prístupy smerujú k rovnovážnemu a dlhodobému udržateľnému rozvoju destinácie Košice.

Foto: Daniela MATUŠÍKOVÁ

ERASMUS MOBILITY ČLENIEK KTHM PODNIETILI MEDZINÁRODNÚ SPOLUPRÁCU

Daniela MATUŠÍKOVÁ

Aj letný semester akademického roka 2024/2025 bol pre väčšinu členiek Katedry turizmu a hotelového manažmentu (KTHM) Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) opäť mobilítne aktívny. Program Erasmus+ dlhoročne vnímajú ako unikátnu príležitosť na medzinárodné sieťovanie a podporu rôznorodých aktivít, čo má následne osobitý prínos pre ďalšie napredovanie v akademickej práci. Tento semester sa tak vďaka programu zapojili nielen vyučujúce, ale aj študenti študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo.

V rámci učiteľskej mobility v roku 2021 na partnerskej univerzite Cyprus University of Technology na Cypre došlo k stretnutiu aj s ďalšími akademikmi z CTL Eurocollege, ktorá rovnako pôsobí v Limassole. Poskytuje vzdelanie v študijných programoch orientovaných na ekonómiu a podnikanie, cestovný ruch a informačné technológie, čím má vedecky blízko k FMEO. Na základe podpísania bilaterálnej dohody sa neskôr vedecká spolupráca rozšírila o mnohé vzájomné aktivity. Tie spočívali na realizovaní vedeckých prednášok online formou, ale aj fyzicky, vďaka

Dr. Márii Hadjielii Drotárovej, PhD.; koncipovaní spoločných medzinárodných projektov (napríklad v schéme Erasmus+ KA171 atď.) s ďalšími partnerskými inštitúciami; ale aj uchádzaní sa o domáce výskumné granty.

V apríli 2025 sa FMEO stala spoločne s Vysokou školou technickou a ekonomickou v Českých Budějoviciach partnerom spolupráce pri organizovaní Blended Intensive Programme (BIP) na tému: „Inovatívna budúcnosť: Digitálne podnikanie a kreatívne riešenia na výzvy súčasného sveta“. Mobility sa

zúčastnilo osem študentiek bakalárskeho štúdia v študijnom programe turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo. Počas piatich dní realizovali množstvo vedeckých, odborných aj voľnočasových aktivít. Stretnutie so študentmi z Cypru, Nemecka, Poľska i Českej republiky im prinieslo príležitosti na osobné napredovanie a študijný progres.

Mimoriadne aktuálna téma zaujala aj členky katedry turizmu a hotelového manažmentu. V rámci týždňa od 28. apríla až 2. mája 2025 realizovali mobilitu, ktorá umožnila i participáciu na programe BIP. Doc. PhDr. Daniela Matušíková, PhD. realizovala mobilitu zamestnancov a doc. Ing. Anna Šenková, PhD. mobilitu učiteľskú, kde sa v rámci realizovaných prednášok stretli s domácimi študentmi, vedením inštitúcie, ale aj kolegami akademikmi. Vybrané dni participovali na vzdelávacej časti programu BIP a zúčastnili sa veľmi zaujímavej terénnej exkurzie. Tá priblížila dávnu históriu prostredníctvom návštevy Kourionu. Pôvodné

antické mesto je v súčasnosti jedno z najdôležitejších a najväčších archeologických nálezísk na Cypre. Medzi najdôležitejšie zachované artefakty lokality patria pozostatky Apolónovho chrámu, grécko-rímske divadlo, základy domu gladiátorov i antický štadión. Zaujímavými sú taktiež základy kúpeľov, dórske stĺpy a mnohé ďalšie vykopávky. Okrem spomínaného miesta bola ďalšou atrakciou návšteva autentického miesta vo vnútrozemí krajiny. Omodos je dedinkou na južnom úpätí pohoria Troodos a je typickým príkladom cyperskej horskej architektúry či skvelým enologickým potenciálom a tradíciou. Najväčšou pýchou Omodosu je Monastyr Timios Stavros, ktorý je kláštorom svätého a životodarného kríža, vybudovaný v srdci komunity. Vzhľadom na svoju prepojenosť na mnohé významné historické osoby a udalosti sa stal významnou súčasťou cyperského kultúrneho dedičstva. Kláštor svätého Kríža je jedným z najstarších a najvýznamnejších historických kláštorov na ostrove. Ideálny príklad prepojenia vidieckeho turizmu a enoturizmu v praxi poukázal na zvyšujúcu sa popularitu trávenia voľného času v prírodnom prostredí a využívania služieb podnikov odvetvia cestovného ruchu.

Osobitý účel tejto realizovanej cesty na Cyprus spočíval najmä na uskutočnení pilotného stretnutia (kick-off meeting) pre novo podporený projekt v schéme KEGA 002PU-4/2025 „Podpora internacionalizácie vzdelávania vo vybraných profilových predmetoch študijného programu cestovný ruch, hotelierstvo a kúpeľníctvo“. Jeho začiatok v roku 2025 pripravuje zapojenie študentov troch partnerských inštitúcií (FMEO PU, CTL Eurocollege Limassol a University of Oradea) do zintenzívnenia medzinárodných a najmä vedecko-výskumných aktivít. V rámci jednotlivých plánovaných fáz študenti hlbšie načrú do meto-

dológie vedeckého výskumu, písania prípadových štúdií i vedeckých článkov.

Doc. Ing. Anna Šenková, PhD., vedúca katedry turizmu a hotelového manažmentu je zároveň aj vedúcou projektu KEGA 002PU-4/2025 a zástupkyňou je doc. PhDr. Daniela Matušíková, PhD. Okrem uvedeného projektu je ďalšia forma kooperácie s CTL Eurocollege plánovaná aj v rámci participácie na projekte VEGA 1/0426/25 „Metodické modelovanie systému digitálnej pasportizácie cestovného ruchu na Slovensku“. Tu jeden z cieľov počíta s vedeckou rešeršou nástrojov digitalizácie a práce s digitálnymi dátami v cestovnom ruchu aj v krajine partnerskej inštitúcie. Zistenia môžu podporiť výstupy projektu a počas jeho riešenia umocňovať medzinárodnú spoluprácu na spoločných vedeckých aktivitách, ako napríklad aj čoskoro konajúca sa medzinárodná konferencia, dlhoročne organizovaná FMEO: ECONOMICS, MANAGEMENT & BUSINESS 2025: „Searching for Solutions in Times of Global Instability and Uncertainty“.

Foto: archív autorky

ERASMUS+ SVET... VÝZVA TIRANA

Daniela MATUŠÍKOVÁ

Rozširovanie medzinárodnej spolupráce priniesla aj možnosť realizovať mobilitu v schéme Erasmus+ svet. Po zverejnení výzvy a zahliadnutí prvej krajiny na zozname bolo jasne rozhodnuté o cieľovej destinácii tejto mobility. Albánsko a jeho hlavné mesto Tirana, boli ďalšou výzvou, ako ich objaviť nielen z pohľadu účastníka cestovného ruchu, ale aj akademicky. A úprimne... mimoriadne prekvapilo po mnohých stránkach.

Ďalšou mobilitou, ktorú realizovala doc. PhDr. Daniela Matušíková, PhD. z Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU), v termíne 12. mája až 16. mája 2025, bola učiteľská mobilita Erasmus+ svet. Tentokrát poňala ako novú výzvu osloviť univerzitu v Albánsku. Po prvotnom analyzovaní možností ju zaujala Metropolitná univerzita Tirana v hlavnom meste krajiny. Zameranie inštitúcie je výrazne kompatibilné so študijnými programami na FMEO, najmä štúdium turizmu a hotelierstva. Práve toto odvetvie v krajine výrazne napreduje. Obzvlášť prímorské destinácie cestovného ruchu lákajú účastníkov z celého

sveta. Aktuálne portfólio a kvalita poskytovaných služieb zvyšujú popularitu krajiny.

Hlavné mesto, dýchajúce internacionálnou atmosférou a pulzujúce temperamentom domáceho obyvateľstva, má skutočne čo ponúknuť cieľovému publiku viacerých segmentov. Mimoriadne pozitívnu akademickou skúsenosťou bola prvotná komunikácia s inštitúciou. Vďaka skvelým kolegom Esmeralde Doku a Marcovi bol celý pobyt, počnúc prvým vymeneným e-mailom až po jeho záver, skvelým a hodnotným zážitkom a skúsenosťou. Počas stretnutia s vedením, konkrétne s vedúcou Manažmentu v oblasti cestovného ruchu, hotelierstva a eventov na Ekonomickej

fakulte – Blerinou Dhrami, PhD., ako aj Dr. Alim Maarufom boli prerokované mnohé témy, predmety štúdia a špecifiká vzdelávania v tomto odvetví. Zdôraznené boli najmä možné prieniky ďalšej spolupráce medzi inštitúciami.

Prednášky pre študentov domácej univerzity boli vzájomne obohacujúce. Poukázali na záujem tamojších mladých ľudí zasvätiť svoje budúce aktivity službám cestovného ruchu, ktoré v mnohých krajinách čelia nedostatku pracovného potenciálu. Zhodou okolností sa v Tirane počas mobilitného pobytu v dňoch 15. – 16. mája 2025 konalo Stretnutie šiesteho summitu Európskeho politického spoločenstva, na ktorom mala zastúpenie aj Slovenská republika. Európski lídri rokovali o vedúcom postavení Európy v novom svete, riešení výziev migrácie i potenciálu mladej európskej generácie v digitálnom veku, konkurencieschopnosti a hospodárskej bezpečnosti prostredníctvom inovácií a energetickej transformácii a priemyselnej udržateľnosti a ďalších pálčivých témach. Skvelá organizácia podporená mimoriadne zvýšenými bezpečnostnými opatreniami ukázala potenciál Tirany.

Okrem uvedeného je Tirana skutočne plná prekvapení, od historického dedičstva, prírodného potenciálu, vojenských atrakcií, prejavov modernej architektúry, chutnej gastronómie plnej kvalitných produktov, zelených striech a oddychových plôch, priateľských ľudí a mnoho ďalšieho. Rozhodne sa oplatí zažiť.

Foto: archív autorky

ŠTUDENTI PEDAGOGICKEJ FAKULTY NA BIP V BIALEJ PODLASKEJ

Hedviga HAFIČOVÁ

V rámci programu Erasmus+ Blended Intensive Programme (BIP) Introducing the child into the world of ecological values, ktorý sa uskutočnil v dňoch 5. – 9. mája 2025 v Bialej Podlaskej, sme mali príležitosť navštíviť toto ďaleké univerzitné mesto a zúčastniť sa množstva aktivít s poľskými a litovskými študentmi.

Pedagogická fakulta organizovala prvý Blended Intensive Programme Erasmus+ na Prešovskej univerzite v Prešove. Tentokrát boli pedagógovia a študenti pozvaní ako partneri k prvému programu na Fakulte spoločenských a humanitných vied Univerzity Jána Pavla II. v Bialej Podlaskej v Poľsku.

V nedeľu 4. mája 2025 v skorých ranných hodinách začalo svoju dlhú cestu do Bialej Podlaskej osem študentiek druhého ročníka bakalárskeho stupňa štúdia (Soňa Baranová, Vanesa Böszörmenyová, Daniela Fecková, Livia Goliášová, Anna Holodáková, Tamara Lakatošová, Terézia Moučková a Patrícia Müllerová) v spoločnosti doc. RNDr. Renáty Bernátovej, PhD. a Mgr. Hedvigy Hafičovej, PhD., ktoré participovali

na programe. V ďalekom mestečku za Varšavou, ktorého krajina pripomínala svojou rovinatostou slovenský Zemplín, sa mali stretnúť a v téme vzdelávať študentky z Poľska, Slovenska a Litvy.

Povinný online prvok bol rozdelený do dvoch dní ešte pred prezenčnou formou a priniesol nielen prvotné zoznámenie účastníkov, nevyhnutné organizačné usmernenie, ale svojimi odbornými blokmi urobil vstup do problematiky hlavnej témy programu. O uvádzaní dieťaťa do sveta ekologických hodnôt v rodine a materskej škole hovoril dr. Stanisława Nazaruk, dr. Joanna Waszczuka, dr. Helena Konowaluk-Nikitin a dr. Barbara Sołowska. Od dr. Skirmantė Lidziute z Klaipėdos Valstybinė Kolegija

v Litve sme sa dozvedeli o sociálnom vylúčení rovesníkov v predškolskom veku. Mgr. Hedviga Hafičová, PhD. a doc. RNDr. Renáta Bernátová, PhD., prispeli do programu témou digitálne technológie v ekologickom svete.

Prezenčná forma začala 5. mája 2025 na Univerzite Jána Pavla II. v Bialej Podlaskej slávnostným príhovorom a otvorením pána dekana, prezenáciou jednotlivých krajín a ich krás pod záštitou študentiek. Následná prehliadka univerzitných priestorov, modernej univerzitnej knižnice a športovísk priniesla možnosť spoznávať a porovnávať študentské podmienky. Počas piatich dní sme navštívili viacero historických dominant mesta a jeho okolia (napr. múzeum v Bialej Podlaskej, zrebčín arabských koní v Janowe Podlaskom či Varšavu so sprievodcom, ktorý nás zaslal do mnohých, pre turistov neznámych informácií). V novopostavenej dedine stratených povolání v Roskoszi sme nielen poznávali špecifiká rôznych remeselníkov, ale aj skúšali vlastnými rukami voňavé a chutné pekársstvo. Workshopy na fakulte prehľadli náš odborný program a komunikácia s poľskými a litovskými pedagógmi a študentmi nás obohatila nielen akademickými poznatkami, ale aj prispela k vzájomnému porozumeniu – študentskému či národnému. BIP je obľúbeným medzinárodným výmenným programom medzi pedagógmi a študentmi, čo potvrdil aj tento pobyt.

Foto: Hedviga HAFIČOVÁ

CREATIVELAB: NOVÝ PRIESTOR PRE IKONU A TERAPIU

Maroš ŠIP

Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa v posledných rokoch stala dejiskom inovatívneho projektu s názvom „CreativeLab“ – univerzálny priestor pre výskum a vzdelávanie v ikonopisectve, ikonografii, v činnostných a expresívnych terapiách. Tento projekt, podporený grantom KEGA (č. 010PU-4/2022), viedol doc. PhDr. Bohuslav Kuzyšin, PhD. z PBF, a jeho hlavným cieľom bolo vytvoriť vzdelávací priestor a inovačné didaktické materiály v týchto prepojených oblastiach. Projekt bol prirodzeným pokračovaním dlhoročného vedeckého a pedagogického záujmu fakulty o expresívne terapie, reprezentovaného napr. v projektoch VEGA Experimentálna oneiroterapia v praxi – analýza možností a efektívnosti novej rehabilitačno–intervenčnej a diagnostickej techniky pri práci s klientom sociálnej práce alebo Arteterapia v sociálnych službách na Slovensku.

Prečo práve spojenie ikonopisectva, ikonografie a terapií? Ikonografia a ikonopisectvo predstavujú významné kultúrne a duchovné dedičstvo, zatiaľ čo expresívne a činnostné terapie sú kľúčovými nástrojmi pre pomáhajúce profesie, napríklad v sociálnej práci a sociálnych službách. Projekt si kládol za cieľ premosťovať tieto oblasti, reflektujúci na požiadavky praxe a potrebu zvýšiť vzdelanostnú úroveň budúcich aj existujúcich pomáhajúcich profesionálov. Jeho výsledky prispievajú k zachovaniu byzantskej ikonografie a zároveň k uplatňovaniu terapie a rehabilitácie.

Počas rokov 2022 až 2024 sa projektovému tímu podarilo dosiahnuť všetky plánované ciele. Jedným z kľúčových výstupov bolo vybudovanie a sprevádzkovanie samotného vzdelávacieho priestoru CreativeLabu.

Tento priestor je navrhnutý ako ekonomicky nenáročný a univerzálny, poskytujúci študentom komfortnejšie možnosti nielen vzdelávania, ale aj relaxu v praktických činnostiach.

Projekt priniesol aj tvorbu a publikovanie dvoch významných vysokoškolských učebníc:

1. Úvod do expresívnych a činnostných terapií od vedúceho projektu doc. PhDr. Bohuslava Kuzyšina, PhD. Táto učebnica je určená predovšetkým pre sociálnych pracovníkov a iných pomáhajúcich profesionálov.

2. Ikonografia na ceste k arteterapii od ThDr. Pavla Kochana, PhD. Táto publikácia sa inovatívne venuje aplikácii spirituálnych prvkov byzantského ikonopisectva v expresívnych terapiách.

Dôležitou súčasťou projektu bola aj participácia na realizácii série praktických workshopov. Tieto vzdelávacie aktivity pre odbornú verejnosť sa konali v rokoch 2023 a 2024 a zamerali sa na expresívne terapie, ikonopisectvo a ikonografiu v terapeutických kontextoch. Workshopy boli vysoko hodnotené pre účasť odbornej i akademickej verejnosti a spoluprácu s externými inštitúciami. Vysoký záujem dokonca viedol k realizácii dodatočných workshopov.

Kľúčovým bodom v komunikácii výsledkov s odbornou verejnosťou bolo zorganizovanie medzinárodnej vedeckej konferencie Expresívne terapie v sociálnej práci a sociálnych službách. Konferencia, ktorá sa konala 17. októbra 2024, umožnila diskusiu a prezentáciu skúseností s účasťou popredných odborníkov. Zborník príspevkov z tejto konferencie bol následne publikovaný.

Výsledky projektu CreativeLab boli pozitívne zhodnotené aj oponentskou radou, ktorá konštatovala, že ciele boli naplnené excelentne, s dosiahnutím celospoločenských prínosov. Rada ocenila, že projekt reflektoval na požiadavky praxe, zvýšil vzdelanostnú úroveň a prispel k tvorbe koncepčného rámca a metodológie vyučovania expresívnych a činnostných terapií a ikonografie. Taktiež bolo konštatované, že projekt hospodáril efektívne.

Projekt CreativeLab tak predstavuje úspešný príklad inovatívneho prepojenia akademického výskumu, vzdelávania a praxe na PU v Prešove, prispievajúc k rozvoju pomáhajúcich profesií a zároveň k ochrane kultúrneho dedičstva.

Foto: archív autora

ŠTUDENTI FAKULTY ŠPORTU „ROZHÝBALI UNIPO“

Frederika PAJONKOVÁ

Na Fakulte športu Prešovskej univerzity v Prešove je už tradíciou, že súčasťou výučby predmetu Šport pre všetkých 3 je aj reálna skúsenosť s organizáciou športového podujatia. Študenti majú príležitosť vyskúšať si celý proces, od prípravy podujatia až po samotnú realizáciu, pričom dôraz sa kladie nielen na vykonávanie pohybovej aktivity a športovanie, ale aj na spoločenský presah. V duchu tejto filozofie sa zrodilo podujatie „Rozhýbme UNIPO“, ktoré tento rok spojilo pohyb so silným charitatívnym zámerom.

Hlavnou myšlienkou bola pomoc malej Zuzke, ktorá bojuje s ťažkým ochorením. Študenti sa sami rozhodli, že výťažok z podujatia poputuje práve jej, a podarilo sa im vyzbierať krásnych 1 080 eur. Vyzbieraná suma je dôkazom toho, že keď sa spojí iniciatíva a solidarita, možno dosiahnuť skutočne hodnotné výsledky.

Podujatie ponúklo pestrú paletu disciplín: beh na 1,5 km a 3 km, bežeckú štafetu 4 × 300 m, plážový futbal a streetbal. O príjemnú atmosféru sa postarali aj sprievodné aktivity – tanečné vystúpenie, spoločné rozcvičenie, zrebovanie tomboly či zábavné aktivity. Aj keď počasie nebolo ideálne, nechýbali úsmevy na tvárach účastníkov ani nadšenie z pohybu a spoločnej aktivity.

Celkové čísla hovoria za všetko – zúčastnilo sa 435 študentov naprieč fakultami, pričom organizáciu zastrešovalo 39 študentov Fakulty športu. Počas niekoľkých týždňov si prešli kompletnou prípravou, museli riešiť logistiku, komunikáciu, nečakané prekážky a zároveň

myslieť na detaily, ktoré tvoria celok. Pre mnohých z nich to bola prvá skúsenosť s organizáciou väčšieho podujatia a zvládli ju výborne.

Ohlasy z radov účastníkov boli pozitívne: *„Veľmi pekné podujatie s krásnou myšlienkou. Počas behu vládla výborná atmosféra a ceny v súťažiach aj tombole potešili. Sme radi, že sme mohli byť súčasťou niečoho, čo má zmysel.“*

Na záver patrí veľká vďaka všetkým, ktorí sa zapojili – organizátorom, účastníkom, vyučujúcim aj sponzorom. Vďaka ich spoločnému úsiliu sa podarilo nielen rozhýbať UNIPO, ale aj rozšíriť myšlienku solidarity, ktorá ďaleko presahuje hranice športového ihriska.

Foto: archív autora

ŠPORTOM K HODNOTÁM: FAKULTA ŠPORTU OTVÁRA DVERE MLADÝM

Beáta RUŽBARSKÁ

Fakulta športu (FŠ) Prešovskej univerzity opäť potvrdila, že aktívna spolupráca s externým prostredím patrí medzi jej priority. V uplynulých týždňoch pripravila pre žiakov základných a stredných škôl sériu zaujímavých podujatí, ktoré ich nielen rozhybali, ale zároveň rozšírili ich obzory v oblasti olympijských hodnôt a zdravého životného štýlu.

Podujatie s názvom Jarný refresh otvorilo dvere FŠ pre mladú generáciu. Žiaci si mohli vyskúšať nové pohybové aktivity, dozvedeli sa o trendoch v zdravom životnom štýle a cez zážitkové aktivity spoznali benefity aktívneho života. Cieľ bol jasný – vzbudenie záujmu o pohyb ako prirodzenú súčasť každodenného života.
„Zamerali sme sa na motiváciu

mladých ľudí, aby pohyb nebrali ako povinnosť, ale ako radosť. Ukázali sme im rôznorodé možnosti, ako byť aktívny – aj mimo tradičných športov,” zhodnotil organizátor z radov fakulty.

Ďalšou výnimočnou aktivitou bola Vedomostná súťaž o olympizme, ktorú FŠ organizovala v spolupráci s Olympijským klubom Prešov

a Súkromnou strednou športovou školou ELBA. Súťaž, ktorá má medzi študentmi už stabilné miesto, preverila nielen vedomosti o olympijských hrách, fair play či symboloch, ale aj kreativitu a tímového ducha.

Tímy stredoškolákov absolvovali písomný test, ústne kolo, výtvarnú prezentáciu na tému fair play a riešili olympijskú krížovku. Víťazom sa stalo družstvo SSŠŠ ELBA Prešov pod vedením Milana Kundľu. Ich odpovede i tímová súhra boli príkladom športového ducha. Najkrajšiu výtvarnú prácu vytvorili študenti Spojenej školy na Ul. L. Podjavorinskej.

Doc. PaedDr. Viera Bebčáková, PhD., hlavná organizátorka a členka výboru Olympijského klubu Prešov, ocenila nielen vysokú úroveň vedomostí, ale aj atmosféru:

„Súťažilo sa čestne a s nadšením. Študenti získali nové poznatky a prehlbili záujem o olympijské hodnoty. Ďakujem všetkým pedagógom, ktorí ich poctivo pripravovali.“

Spolupráca, ktorá má zmysel

Tieto aktivity nie sú ojedinelým javom – sú súčasťou dlhodobej stratégie FŠ rozvíjať partnerstvá s externým prostredím, prepájať akademickú pôdu s praxou a inšpirovať mladú generáciu k zdravému, hodnotami naplnenému životnému štýlu.

Foto: archív autorky

VZDELÁVANIE V RINGU

Frederika PAJONKOVÁ

Mojím hostiteľským pracoviskom počas učiteľskej mobility Erasmus+ v meste Skelmersdale, ktoré sa nachádza neďaleko Liverpoolu, bol profesionálny klub thajského boxu, ktorý sa venuje komplexnej príprave zápasníkov všetkých vekových kategórií, od malých detí až po skúsených zápasníkov. Erasmus+ nie je len o cestovaní, je najmä o raste, ktorý presahuje hranice štátov aj komfortnej zóny.

Cieľom mojej mobility bolo prehĺbiť odborné zručnosti v oblasti bojových športov a získať nové poznatky o tréningových metódach, ktoré sú aplikované v medzinárodnom kontexte. Pod vedením skúsených trénerov som sa počas celého týždňa aktívne zúčastňovala na tréningoch thajského boxu, pričom dôraz sa kládol nielen na techniku, ale aj na rozvoj kondičných schopností športovcov, ich systematickú prípravu a periodizáciu tréningového procesu. Prístup, ktorý som mala možnosť pozorovať, bol vysoko profesionálny a zároveň citlivo individualizovaný, každý športovec mal svoj plán prispôbený aktuálnej výkonnosti a cieľom, a bolo mimoriadne zaujímavé sledovať, ako sa tento individuálny prístup premieta do samotného tréningového procesu a motivácie športovcov.

Veľkým obohatením bola aj moja aktívna účasť na detských tréningoch (Kids Class), ktoré boli určené pre deti od štyroch rokov vyššie. V tejto oblasti som

získala cenné skúsenosti v oblasti metodiky práce s deťmi, ktorá je v bojových športoch často výzvou. Tréneri mi podrobne vysvetlili psychologický aj pedagogický prístup, ktorým si budujú dôveru detí, udržiavajú disciplínu a zároveň vytvárajú pozitívne prostredie, kde sa malí športovci učia nielen techniku, ale aj rešpekt, zodpovednosť a sebadôveru. Zaujímavým a veľmi pozitívnym zistením bolo, že deti už od tak malého veku viedli k dôležitosti kompenzačných cvičení, ktoré si s nimi na konci tréningu systematicky prechádzali, a to ako po teoretickej, tak aj po praktickej stránke. Tento komplexný prístup ukázal, že aj najmladší športovci môžu byť vedení k uvedomelej starostlivosti o svoje telo a prevencii zranení.

Pobyt v Skelmersdale pre mňa nebol len profesijným posunom, bol aj osobným obohatením. Mala som možnosť zažiť, ako vyzerá každodenný život športovej komunity v Anglicku, nadviazať nové kontakty a prediskutovať možnosti budúcej spolupráce. Najviac si

však cením možnosť konfrontovať svoje doterajšie skúsenosti s iným systémom výučby, čo mi umožnilo kriticky sa pozrieť na vlastnú prácu a nájsť nové inšpirácie pre výučbu v študijnom programe špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách na Fakulte športu Prešovskej univerzity v Prešove.

Verím, že poznatky, ktoré som nadobudla počas tejto mobility, budem môcť efektívne preniesť nielen do výučby, ale aj do prípravy študentov, ktorí sa chcú uplatniť v náročnom prostredí bezpečnostných zložiek.

Foto: Frederika PAJONKOVÁ

BIP PROGRAM NA LITOVSKOM POBREŽÍ

Timea GOMBÁROVÁ, Michaela HNATOVÁ, Simona ŠVECOVÁ, Lea TOMIČOVÁ

Blended intensive programmes (BIP) sú krátkodobé intenzívne programy, v rámci ktorých sa využívajú inováčné spôsoby výučby a učenia sa vrátane online spolupráce. Tie umožňujú nové a flexibilnejšie formáty mobility. V dňoch 17. – 21. marca 2025 sa študenti katedry dentálnej hygieny Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove zúčastnili vzdelávacej aktivity zameranej na podporu a zvyšovanie prestíže ústnej starostlivosti v kontexte programu BIP na Litovskom pobreží.

Zvyšovanie prestíže ústnej starostlivosti – tento názov niesol zmiešaný intenzívny program realizovaný v rámci programu Erasmus+, ktorého sme sa zúčastnili v prístavnom meste Klaipėda v Litve. Počas týždňa od 17. do 21. marca 2025 sme sa zúčastnili bohatého programu, ktorý pripravili vyučujúci programu dentálna hygiena na Klaipėdos valstybinė kolegija.

Prezenčnej časti predchádzalo online stretnutie, kde sa nám predstavili prví vyučujúci a spolu s účastníkmi z iných krajín sme mali možnosť diskutovať o nápadoch na pozdvihnutie orálneho zdravia. Na mieste sme absolvovali sériu prednášok, kde sme sa venovali aktuálnym problémom v oblasti orálneho zdravia, ako je napríklad fajčenie elektronických cigariet a jeho vplyv na stav ústnej dutiny. Zapájali sme sa aj do praktických aktivít, kedy sme si mohli porovnať postupy práce pri dentálnej hygieny v rôznych krajinách alebo dokonca si vyrobiť vlastnú zubnú pastu.

Poobedia a voľný čas nám poskytli neopakovateľnú možnosť na obja-

vovanie prírodných krás tohto malebného mesta na pobreží Baltského mora. Len 15 minút plavby trajektom delí toto mesto od Národného parku Kurská kosa. Tento národný park sa nachádza na rovnomennom polostrove a nesie prívlastok európska púšť. Jeho siahodlhé piesočné pláže a duny v spolením s krásou miestneho lesa vytvárali neopakovateľnú atmosféru.

Klaipėda nás očarila, jej pamiatky a históriu sme mohli bližšie spoznať aj na mestskej hre, ktorú nám pripravili naši hostitelia. Tí nás zoznámili aj s miestnymi pochúťkami, akými je aj šakotis, na ohni odpaľovaný žltkový koláč v tvare stromu. Celý týždeň sa niesol v duchu budovania nových priateľstiev so študentmi rôznych odborov v oblasti orálneho zdravia.

Veríme, že s účastníkmi z Litvy, Estónska, Talianska, Turecka a Rumunska sme vybudovali kvalitný základ na možnosť budúcej profesionálnej spolupráce. Okrem potenciálnej spolupráce sme však získali najmä dobrých priateľov. Mali sme možnosť bližšie spoznať

ich kultúru a krajiny, do ktorých sme si aj vzájomne vymenili pozvania. Tento program môžeme všetky štyri vrúcne odporučiť a rozhodne nás to motivovalo sledovať ponuky mobility aj naďalej.

Foto: archív autoriek

SCHOPNOSTI BUDÚCICH ZÁCHRANÁROV OVERILO TAKTICKÉ CVIČENIE

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Ako postupovať pri udalosti s hromadným postihnutím osôb spojenej s bezpečnostnou hrozbou? To si počas simulovaných ukážok priamo v teréne vyskúšali študenti odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity v Prešove (PU). Cvičenie sa uskutočnilo vo štvrtok, 10. apríla 2025. Študenti sa opäť spojili so záchrannými zložkami v priestoroch prírodného kúpaliska Delňa.

Udalosť s hromadným postihnutím osôb spojená s bezpečnostnou hrozbou – na túto tému pripravila katedra UZS FZO PU taktické cvičenie, ktoré bolo určené pre študentov odboru, teda budúcich zdravotníckych záchranárov. Jeho organizácia bola zabezpečená v súčinnosti so zložkami Integrovaného záchranného systému. Tohtoročného cvičenia sa aktívne zúčastnili aj ozbrojené zložky, prebiehalo v areáli aquaparku Delňa.

Pri tvorbe scenára tohtoročného taktického cvičenia organizátori reflektovali na aktuálne bezpečnostné hrozby súčasnej doby. Pri tomto cvičení išlo o simulovanú situáciu, keď osobné vozidlo s ozbrojenými pasažiermi v plnej rýchlosti úmyselne vbehlo na pešiu zónu, kde sa konali jarmočné trhy s veľkým počtom zúčastnených ľudí, a vrážalo do ľudí v úseku asi 150 m. Vozidlo následne narazilo do stromu. Vo vozidle zostala jedna osoba zakliesnená. Na mieste zostalo veľa zranených a mŕtvych osôb, útočník-vodič z miesta činu ušiel. Na mieste udalosti začali zasahovať záchranné zložky: polícia, hasičský a záchranný zbor, mestská polícia a záchranná zdravotná služba v podaní študentov PU. Počas triedenia a ošetrovania zranených začal náhle strelbou ohrozovať útočník zasahujúce zložky, pričom došlo k postreleniu ďalších osôb a k zraneniu zasahujúceho príslušníka Pohotovostnej motorizovanej jednotky PZ SR. Na mieste zasahovali ozbrojené zložky a eliminovali útočníka.

Cieľom tohto cvičenia bolo precvičiť postupy záchranných prác, triedenia a ošetrovania zranených a taktiku takto špecifického zásahu u všetkých zúčastnených zložiek aj ich súčinnosť počas udalosti s hromadným postihnutím osôb spojenej s bezpečnostnou hrozbou. Študenti si svoje vedomosti a praktické zručnosti v praxi otestovali v spolupráci s profesionálnymi záchrannými zložkami integrovaného záchranného systému. Na ich výkony dôsledne dozerali rozhodcovia-profesionáli zo záchranných zložiek od poskytovateľov záchrannej zdravotnej služby: Life Star Emergency, spol. s r. o. a Záchrannej služby Košice.

Cvičenia sa aktívne zúčastnili profesionálne zložky Integrovaného záchranného systému: Hasičský a záchranný zbor v Prešove; Dobrovoľný hasičský zbor mesta Prešov; Dobrovoľný hasičský

a záchranný zbor Chmeľov; Krajské operačné stredisko Záchrannej zdravotnej služby Prešov; Policajný zbor Krajského riaditeľstva Prešov a Mestská polícia Prešov.

Aktuálny ročník bol špecifický aj vďaka tomu, že sa rozšírilo portfólio cvičiacich záchranných zložiek. Okrem záchranárov-študentov a hasičov to boli aj príslušníci polície. Bezpečnostné hrozby sú v súčasnosti jednou z kľúčových tém našej spoločnosti a čoraz častejšie aj súčasťou zásahov profesionálnych záchranných zložiek, na čo aktuálne reflektovali aj organizátori cvičenia z PU pri tvorbe scenára tohtoročného taktického cvičenia. Taktické cvičenie sa konalo pod záštitou primátora mesta Prešov Ing. Františka Olhu.

Foto: archív autorky

OSLAVA MEDZINÁRODNÉHO DŇA SESTIER

Terézia FERTALOVÁ

Medzinárodný deň sestier sa oslavuje 12. mája na počesť narodenia Florence Nightingale, ktorá je považovaná za zakladateľku moderného ošetrovateľstva. Počas Krymskej vojny zaviedla systematickú starostlivosť o ranených vojakov a zlepšila hygienu v poľných nemocniciach, čím významne znížila úmrtnosť.

Tento deň bol oficiálne ustanovený Medzinárodnou radou sestier v roku 1974, aby sa zvýraznila dôležitosť práce sestier po celom svete, ocenila ich obetavosť, profesionalita a prínos k zdraviu jednotlivcov i spoločnosti.

Cieľom Medzinárodného dňa sestier je:

- vyzdvihnúť význam ošetrovateľstva ako profesie,
- podporiť zlepšenie pracovných podmienok sestier,
- zvýšiť povedomie o výzvach, ktorým sestry čelia,
- povzbudiť spoločnosť a politikov k väčšiemu uznaniu ich práce.

Na Katedre ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov (FZO)

oslavujeme Medzinárodný deň sestier stretnutím študentov ošetrovateľstva, ktoré sme nazvali: Meeting študentov ošetrovateľstva. Tento akademický rok sme v tradícii pokračovali už po tretíkrát.

Pripravujeme študentov na povolanie s úctou k histórii a tradíciám. Sestry sú kvalifikované odborníčky, ktoré majú zásadnú úlohu v systéme zdravotnej starostlivosti a sú početnou skupinou odborníkov. Oslava medzinárodného dňa sestier vytvára kultúru rešpektu a uznania.

V úvode podujatia sa študentom prihovorila doc. Mgr. Elena Gurková, PhD., univ. prof., prodekan pre vonkajšie vzťahy, rozvoj a mar-

keting a spolugarantka bakalárskeho a magisterského študijného programu ošetrovateľstvo. Podujatie svojou prítomnosťou podporila Mgr. Iveta Lazorová, PhD., MPH, dipl. p. a., prezidentka Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek. Vo svojom príhovore ocenila význam budova-

nia profesijnej komunity a spájanie študentov nielen profesijne, ale aj ľudsky.

Doc. PhDr. Tatiana Hrindová, PhD., sestra Prešovského samosprávneho kraja pozdravila fórum študentov ošetrovateľstva a povzbudila k profesijnému rozvoju.

Mgr. Monika Dubecká, vedúca sestra Oddelenia pediatrie Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, v zastúpení PhDr. Jany Jurašekovej, MBA, MPH, námestníčky riaditeľa pre ošetrovateľskú starostlivosť ocenila organizáciu podujatia, poďakovala za pozvanie, spoluprácu pri realizácii klinickej výučby v nemocnici a povzbudila študentov k výkonu profesie po ukončení štúdia.

V rámci programu vystúpila Bc. An-tónia Tóthová, absolventka FZO, sestra špecialistka, mentorka klinickej praxe v odbore ošetrovateľstvo, ktorá so študentmi zdieľala svoj profesijný rozvoj a kariérny postup.

V ďalšom programe vystúpili študenti tretieho ročníka, ktorí informovali o svojej účasti a úspechoch na odborných súťažiach FLORENCE ROKA a MEDIK ROKA a súťaži MEDGAMES.

Posledným bodom programu bola odborná prednáška s názvom Vplyv sociálnych sietí na nás, ktorú viedol Mgr. Ján Pjenteľ. Nadviazala na ňu prednáška Ing. Miroslava Samseliho Od hravosti ku hazardu.

Ing. Samseli je riaditeľom Chameleón, n. o. a Mgr. Ján Pjenteľ je metodikom a lektorom. Nezisková organizácia vzišla z aktivít jednotlivcov (abstinujúcich gambleroch), ktorí sa rozhodli spojiť a spoločne otvorene hovoriť o primárnej a sekundárnej prevencii nelátkových závislostí. Majú za sebou zažitú osobnú skúsenosť, hovoria o rizikách, ktoré sú skryté za sociálnymi sieťami, PC hrami, hazardnými hrami a pod. Prednášky spojené s diskusiou

trvali spolu 90 minút. V auditóriu auly 103 zaujali viac ako 200 študentov odboru ošetrovateľstvo. Ich vystupovanie a zdieľanie osobnej skúsenosti s nelátkovými závislosťami boli mimoriadne emotívne, poučné a obohacujúce. Bola to ich prvá prednáška na univerzitnej úrovni na Slovensku. Sme radi, že na PU sme inovatívni v oblasti podpory duševného zdravia a prevencie duševných ochorení. Na základe našich skúseností odporúčame, aby všetci študenti PU mali príležitosť byť súčasťou programu, ktorý pre mladých ľudí pripravuje Chameleón, n. o.

V závere výnimočného dňa sme študentom adresovali povzbudivé

slová, aby si v srdci uchovali dôvod, prečo si vybrali profesiu sestry. Vyzvali sme ich, aby boli na seba hrdí, aby boli k sebe láskaví a nezabúdali, že zdravie a dôstojnosť pacienta majú aj vo svojich rukách. Je to česť, ale aj zodpovednosť. Úplne na záver boli študenti poverení úlohou. Pri registrácii dostali odznak s nápisom Nurse in progress, please wait, ale ten je aktuálny iba ak sú študenti. Po úspešnom ukončení štúdia by ho mali odovzdať ďalším a pozvať mladých ľudí vstúpiť do komunity študentov ošetrovateľstva.

Foto: archív autorky

20 ROKOV SPOLUPRÁCE VEDECKEJ SKUPINY ŠTUDENTOV PF S POĽSKOM

Hedviga HAFIČOVÁ

Pohľad na vzdelávanie z rôznych uhlov a smerov priniesla medzinárodná študentská vedecko-odborná konferencia, ktorá sa uskutočnila pri príležitosti 20. výročia medzinárodnej spolupráce Vedeckej skupiny Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove s vedeckými skupinami z Poľskej republiky.

Vedecká skupina študentov PF PU v Prešove pôsobí na fakulte od roku 2003 pod vedením Mgr. Hedvigy Hafičovej, PhD. a doc. RNDr. Renáty Bernátovej, PhD. Pri príležitosti 20. výročia spolupráce študentských vedeckých skupín zo Slovenska a Poľska bola 29. apríla 2025 na pôde PF, v spolupráci s Inštitútom pedagogiky Zielenogorskej univerzity, organizovaná medzinárodná študentská vedecko-odborná konferencia Vzdelávanie v medzinárodnom kontexte. Kombinovaná forma konferencie umožnila prihlásiť sa a do programu prispieť viacerým univerzitám zo Zielenej Góry, Opole, Raciborze, Siedlce. Študentky z Noweho Saczu sme privítali osobne. Mimoriadnym hosťom boli študenti z Ukrajiny.

Na konferencii sa predstavilo štyridsaťdeväť študentov bakalárskeho,

magisterského a doktorandského štúdia vo viac ako tridsiatich príspevkoch. O možnostiach rozvoja čitateľskej gramotnosti detí mladšieho školského veku, práce so žiakmi so špeciálnymi potrebami, globálnou výchovou či špecifik vzdelávania v Poľsku, Anglicku, Nemecku či Singapore sme sa dozvedeli od prezentujúcich online. Z Vedeckej skupiny PF prispeli do programu Victoria Adamisová a Nikola Šaršanová, ktoré poukázali na dôležitosť práce s dychom v práci učiteľa. Jakub Zahorček analyzoval možnosti spolupráce detí pri vybraných počítačových hrách. Pohybovým aktivitám pre deti predškolského veku, ktoré ale rozhýbali aj budúcich pedagógov, sa venovala Miriam Ivanová. Poobedňajší workshop bol pod záštitou Sone Baranovej, Myroslavy Birchyn, Mo-

niky Čaneckej, Michaely Dzuren-dovej, Moniky Rebjakovej, Daniila Rispaijev a Anastasii Tsokalo.

Konferencia, ktorá chcela vytvoriť priestor na zdieľanie poznatkov a príkladov dobrej praxe v medzinárodnom kontexte z oblasti predprimárnej edukácie, primárnej edukácie, špeciálnopedagogickej edukácie, vzdelávania budúcich pedagogických a odborných zamestnancov, svoj cieľ určite naplnila. Oslavy spolupráce budú prebiehať ešte na viacerých podobných pracovných podujatiach – online konferenciou v júni v Bialej Podlaskej a v jeseni pocestujú študenti Vedeckej skupiny PF na konferenciu do Noweho Saczu.

Foto: Sofia MICHŇÁKOVÁ

KRÁTKY POHĽAD SPÄŤ NA ŠVOUČ PEDAGOGICKEJ FAKULTY

Mária KUL'HOVÁ, Alexandra KALINAYOVÁ

Pedagogickú fakultu (PF) každoročne opúšťajú absolventi, ktorí počas svojho štúdia preukázali nielen kvalitné teoretické poznatky, ale aj schopnosť samostatnej vedeckej práce a výskumného uvažovania. Dňa 5. mája 2025 sa na pôde PF Prešovskej univerzity (PU) v Prešove uskutočnilo podujatie Študentská vedecko-odborná a umelecká činnosť (ŠVOUČ). Tento rok poskytol priestor šiestnástim študentom prezentovať výsledky svojich záverečných bakalárskych a diplomových prác. Podujatím účastníkov sprevádzala Mgr. Sofia Michňáková, interná doktorandka pôsobiaca na fakulte.

Ako je už tradíciou, podujatie otvorila dekanica fakulty doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD., ktorá vo svojom príhovore vyjadrila podporu študentom a zaželala im veľa úspechov. Na nesúťažnej prehliadke odznali podnetné výstupy z oblasti didaktiky slovenského jazyka a literatúry, špeciálnej pedagogiky, vyučovania informatiky, ako aj výtvarnej a hudobnej výchovy.

V prvej časti zazneli výstupy z oblasti inkluzívneho vzdelávania, ako aj zhodnotenie zistení výskumu používania slangových výrazov v spontánnej reči žiakov mladšieho školského veku. Predstavená bola koncepcia tvorby Andyho Warhola, pričom príspevok bol obohatený o konkrétne ukážky žiackych prác. Umeleckú činnosť reprezentovala

séria inscenovaných fotografií študentky Petry Fečíkovej, ktorá bola vystavená vo fakultných priestoroch. Diplomanti nám v druhej časti podujatia priblížili výsledky výskumov z oblasti outdoorovej edukácie, využívania kódovacieho jazyka Scratch na prvom stupni základnej školy či rozvíjania porozumenia prostredníctvom vytvárania inferencií.

Podujatie ŠVOUČ poskytuje študentom príležitosť preukázať svoje schopnosti, vedomosti a umelecké zručnosti. Súčasťou každej prezentácie je aj organizovaná diskusia, v ktorej môžu študenti odpovedať na otázky publika. Účasť na podujatí je pre študentov cennou skúsenosťou, ktorú môžu pretaviť pri obhajobách svojich záverečných prác. So svojou skúsenosťou sa podelila študentka magisterského študijného programu učiteľstvo pre primárne vzdelávanie Bc. Martina Harčárová: „Bola to pre mňa príležitosť predstaviť svoju prácu pred študentmi a učiteľmi a vyskúšať si, ako ju odprezentovať aj mimo písomnej formy. Aj keď som mala

miernu trému, som rada, že som sa zúčastnila – bola to cenná skúsenosť. Účasť na ŠVOUČ vnímam ako dobrú prípravu na štátne skúšky, najmä z hľadiska ústneho prejavu a celkového vystupovania. Budúcim účastníkom by som odporučila túto možnosť využiť. Je to príležitosť prezentovať výsledky svojej práce, získať spätnú väzbu a obohatiť sa o skúsenosť, ktorá môže byť prínosná aj do budúcnosti.“

Touto cestou by sme sa chceli poďakovať všetkým zúčastneným študentom. Študentom (absolventom magisterského stupňa štúdia) želáme úspešný štart do pracovného života, študentom (absolventom bakalárskeho stupňa štúdia), v prípade pokračujúceho štúdia, zužitkovanie tejto skúsenosti v ďalšom vzdelávaní a svojom profesijnom raste.

Foto: Mária KUL'HOVÁ

DENNÍK ŠTUDENTA Z AKADEMICKÉHO PREŠOVA 2025: DEŇ PRVÝ

Všetky “supiš” veci

Ivana KOREŇOVÁ

Fakt som nečakala, že na prvom predstavení APčka si vyzujem topánku a ponožku, z ktorej si spravím maňušku – psa Benyho. Toto interaktívne predstavenie ma maximálne vyviedlo z komfortnej zóny a chvíľku som bola v strese. Ale nebola som v tom sama, okrem mňa hlavná hrdinka zapojila aj ďalších – napríklad pedagógov. Koniec koncov, bol to veľmi príjemný zážitok.

My house is burning

Ivana KOREŇOVÁ

My house is burning = my mind was burning. Inscenácia vo mne vyvolala veľmi zvláštne pocity, miestami až nepríjemné. Myslím si, že práve to bolo jej cieľom. Niesla sa totiž v environmentálnej tematike. Atmosféra bola posilnená hudbou a mimikou herečiek. Pôsobilo to občas desivo.

Generácia Z: Zombies

Tomáš MAREK

Predstavenie mi ukázalo pohľad z viacerých strán na myšlienky, o ktorých spoločnosť diskutuje často s veľkou mierou nepochopenia. Kritizuje nedostatok empatie ľudí, ktorí tvrdia, že sa ich netýkajú témy ako vojna, toxická maskulinita, sexualita a iné. Na začiatku som uvažoval, či je vhodné, aby čisto mužské obsadenie prezentovalo sociálny komentár na tému feminizmu, ale neskôr sa predstavenie začalo venovať maskulinite a ďalším sociokultúrnym problémom. Vystúpenie divákov hlasno rozosmialo, ale donútilo aj k zamysleniu. Intenzívne som vnímal výber naratívov, ktoré aktuálne rezonujú v spoločnosti a veľmi ju rozdeľujú. V rozhovore po predstavení herci sami priznali, že majú diametrálne odlišné názory, ale aby ich dokázali zakomponovať do predstavenia, museli sa vzájomne počúvať, a to by sme mali robiť všetci.

foto: Peter HALKO ml.

Tri Timravine ženy

Lucia ŠARIŠSKÁ

Obdivuhodný sólový výkon Tamar Lacsnej v úlohe všetkých troch *Timravíných žien* vzbudzoval množstvo emócií: pozitívnych aj negatívnych v kontexte dobového spoločenského vnímania zobrazovaných tém a bolestí jednotlivých žien. Dej bol výborne prepojený aj s úlohou rozprávača či komentátora, ktorý trefne porovnával hodnoty a pohľady na problematiku manželstva či na telesné postihnutie. „Všetky tri *Timravine ženy* milujú, no láska má pre každú z nich inú kvalitu a hĺbku.“ Monodráma mňa aj ostatných divákov skutočne vtiahla a ocitli sme sa tak v časoch, keď mali slová – láska, porozumenie, povinnosti – diametrálne odlišné významy, aké majú dnes.

Amatéri

Laura LEHETOVÁ

Alternatívnosť. Slovo, ktoré sa mi počas celej inscenácie vynáralo v mysli najčastejšie. Zatiaľ čo herci krvopotne predvádzali neuveriteľné akrobacie na stoličkách, ne jeden divák sa zapotil pri vnímaní a interpretovaní toho, čo sa na javisku vlastne deje. Zrazu sme sa ocitli v roku 2164 a svet ovládla umelá inteligencia. Inscenácia neponúkla odpovede priamo, z predstavenia som odchádzala trochu zmätená s otázkou: „Čo sa práve stalo?“ a nútilo ma to premýšľať nad rôznymi otázkami – a to je v dnešnej dobe vzácnosť.

Amatéri

Viktória NOVÁKOVÁ

Ako študentka, ktorá sa každý deň snaží zvládnuť školu, prácu a pritom si nájsť čas aj na seba, ma inscenácia *Amatéri* Divadla DPM oslovila svojou témou. Hoci sa odohráva v roku 2164, v dokonalej budúcnosti riadenej umelou inteligenciou, pocit prázdnoty a zdanlivej bezcieľnosti sú až nepríjemne aktuálne.

Vizuálne a pohybovo bola inscenácia nesmierne silná. Herci pôsobili ako naprogramované postavy – každý

ich pohyb bol úmyselne strohý, chladný a miestami až nepríjemne mechanický. Pocit odcudzenia ešte viac zvýrazňovala živá hudba, ktorá vytvárala klubovú atmosféru. Hravú, no inokedy až znepokojivo tichú, akoby išlo o výkrik do prázdna.

Oceňujem, že inscenácia neponúka jednoduché odpovede, ale pýta sa: Čo nás robí šťastnými? A čo ak máme všetko, ale stále necítíme nič? Divadlo Petra Mankoveckého sa nebojí hovoriť jazykom našej generácie, prináša súčasné témy a nebojí sa ani riskovať. V čase, keď kultúra často zápasí o pozornosť, inscenácie ako *Amatéri* ukazujú, že divadlo môže byť živé, odvážne a skutočne výpovedné.

DEŇ DRUHÝ

Matka

Lucia ŠARIŠSKÁ

Inscenácia obsahovala okrem príjemného ľudového motívu aj pútavú scénografiu. Za priestorom chyže sa nachádzala veľká biela kulisa, ktorej časti sa počas príbehu akoby rozpadávali. Evokuje mi to dušu alebo srdce Matky, ktoré sa láme každým zlým skutkom jej synov. Tento detail priniesol do typicky ľudovej hry aj prvky inovácie, čo ma na predstavení zaujalo najviac. Ako človek, ktorý nečítal vychádzajúcu literatúru, som sedela ako pripútaná na sedačke v napätí do samého konca hry.

Normalizácia

Lucia ŠARIŠSKÁ

Normalizácia. Fúha. To boli asi slová, ktoré mi behali v hlave po záverečnej časti predstavenia. Zaujímavosťou tejto inscenácie bola (okrem mnohých ďalších vecí) jej kompozícia, ktorú tvorilo množstvo krátkych scénok. Tie na seba na prvý pohľad absolútne nenadväzovali, po hlbšom skúmaní však zistíte, že majú čosi spoločné. Poukázanie na chyby, zosmiešnenie či zveličovanie praktík a situácií súkromného, spoločenského aj politického charakteru.

Najviac osviežujúca pre mňa však bola krátka debata na konci predstavenia, keď herci objasňovali niektoré z prezentovaných scénok. Vznikali ich improvizáciou, čo dáva celému predstaveniu úplne iný charakter. Okrem iného sme sa dozvedeli aj o skutočnom význame trpaslíkov, aj o tom, že názov predstavenia nemusí mať vôbec žiadnu súvislosť s obsahom inscenácie, čo v tomto konkrétnom prípade takisto môže alebo nemusí byť pravda. Krása alternatívneho divadla je predsa v tom, že mu každý prisúdi svoj vlastný význam.

A čo vy tu tak sama?

Tomáš MAREK

Názov performatívnej inštalácie alebo krutá realita? Napriek veľkému záujmu o vystúpenie a jeho priamej výpovedi, som sa po ňom stretol s nepochopením odkazu. Tento bodyart dokázal ľahko rozhodnúť citlivé povahy a rozhodne bol ťaživý pre ľudí, ktorí boli obeťami sexuálneho obťažovania. Vystúpenie slúžilo na zvýšenie povedomia o u nás často tabuizovanej problematike. O téme by sa malo viac rozprávať a aj toto predstavenie k tomu rozhodne prispelo. Diváci napäto sledovali dianie na javisku a pôsobili, ako by boli k nemu pripútaní. Myslím si, že autorka je odvážna, pretože otvorene ukázala divákovi skúsenosti mnohých žien, ktoré sú nepríjemné a ťažko sa o nich hovorí.

Univerzita literatúry

Peter HALKO ml.

Jedna radostná učiteľka slovenčiny mi po tejto besede povedala: „Vážim si, že som mala možnosť rozprávať sa o slovenskej literatúre s najväčšími odborníkmi. Počúvať ich vyjadrenia, postoje a názory je super. Je to to najlepšie, čo sa dnes mohlo stať.“ Mala pravdu. Beseda s vydavateľom Kolomanom Kertészom Bagalom s autorkami Danielou Kapitánovou a Soňou Urikovou, ktorú moderovala Marta Součková, bola naplnená hlbokými a podnetnými myšlienkami. Riešila sa tvorba autoriek a súčasná slovenská literárna scéna. Vydavateľ Bagala všetkých intenzívne povzbudil k tomu, aby skúšali písať vlastné texty. A to pokojne aj do zásuvky. Po stretnutí s univerzitou literatúry mám skutočne chuť čosi napísať!

Geli

Viktória NOVÁKOVÁ

Na inscenácii ma fascinovalo, ako organicky bol do príbehu zakomponovaný tanec. Telo sa stalo komunikačným nástrojom – cez pohyb postavy vyjadrovali to, čo už slovami povedať nedokázali. Každý choreografický prvok mal svoj význam, každý pohyb niesol emóciu. Autorka hry výborne vystihla dynamiku kolektívu a psychologické prežívanie jednotlivca, ktorý sa ocitne na okraji. Predstavenie vo mne vyvolalo množstvo otázok. Inscenáciu Geli by malo vidieť čo najviac mladých ľudí. Mňa osobne zasiahla, prinútila zamyslieť sa a na konci aj ticho sedieť s pocitom, že som bola svedkom niečoho dôležitého.

DEŇ TRETÍ

Monodráma

Viktória NOVÁKOVÁ

Na večerné predstavenie Kamila Bystrického sme prišli s priateľom zvedaví – téma identity, slobody a vnímania reality znela sľubne a ja som dúfala, že sa nás *Monodráma* nejakým spôsobom dotkne. Nestalo sa. Namiesto toho sme sa obaja cítili trochu zvláštne – akoby sme sa ocitli vo svete, do ktorého nepatríme. Dlhé monológy, filozofické úvahy a fragmentované myšlienky v nás nevyvolali to, čo sme očakávali. Skôr sme len ticho sedeli a občas si vymenili pohľad, ktorý hovoril: „*Strácam sa.*“ Ale nuda sa postupne stala dominantným pocitom večera, a hoci sme si to nechceli priznať, obaja sme boli radi, keď zaznelo záverečné ticho. Možno sme len neboli správne publikum. Ale aj to je skúsenosť.

Ljuk: Performatívna poézia

Viktória NOVÁKOVÁ

Na pódiu sa predstavil Ljuk, známy svojím štýlom a silnými témami. Jeho slampoetry boli energické, priame a bez zbytočných obalov. No priznám sa, vôbec to nebolo to, čo som od toho očakávala. Predstavovala som si to viac komickejšie. Moje pocity boli zvláštne, miestami až trápne. Nešlo o to, že by to nebolo kvalitné. Technicky to malo všetko – rytmus, pointu, dôraz. Ale obsahovo to jednoducho nebolo pre mňa. Chýbal mi nadhľad, ľahkosť, možno aj kúsok humoru.

Oporný bod (?)

Lucia ŠARIŠSKÁ

Pocity vyjadrené iba tancom a pohybovou kreáciou. Musím sa priznať, že k tancu osobne nemám nejako blízko a tento fenomén ma spoľahlivo obíšiel. Napriek všetkému som si krátku inscenáciu Emy Vlasáckovej užila so zatajeným dychom. Boj na hranici vonkajšieho a vnútorného sveta, neskôr hľadanie lásky a dôvery, všetko ohraničené a oddelené nielen páskami, nápaditým farebným osvetlením, ale aj diverzitou pohybov, tvárovej mimiky a využívaním hudobných prvkov.

Hekuba

Natália LAZORÍKOVÁ

Na inscenácii Hekuba ma najviac fascinovalo najmä to, ako tvorcovia prepojili príbeh dávnej vojnovnej Tróje s moderným jazykom a výraznými tanečnými prvkami. Dynamická hudba v kľúčových momentoch vo mne vytvárala miestami až klubovú atmosféru. Úplne ma však pohltili silné herecké výkony a temné, emocionálne monológy. Nečakané použitie vulgarizmov v starovekom prostredí ma pobavilo a zároveň pôsobilo autenticky. V záverečných minútach som si nepokoj a zlo z predstavenia spojila s aktuálnymi udalosťami vo svete a zamyslela sa, koľko bolesti a straty je človek schopný uniesť, podobne ako hlavná postava Hekuba. Veta „*A my sme vyplávali do nového a drsnejšieho sveta,*“ vo mne rezonuje ešte dlho po skončení.

Univerzita literatúry KRÁČAM SVETOM S VERŠOM

Lucia ŠARIŠSKÁ

Soňa Pariláková je geniálna! To bola jediná vec, ktorá mi šla v hlave po skončení jej umeleckých prednesov a (na môj vkus) prikrátkeho vystúpenia. Musím sa priznať, že podobný pokoj, aký mi vo vnútri nastolila táto

recitátorka, som nezažila už veľmi dlho. Na hodinu som sa tak v miestnosti ocitla iba ja, ona, jej upokojujúci tón hlasu a občasné zvuky písťaly. Soňa je skutočne profesionálka každou svojou bunkou, a to nielen po technickej stránke. Môj priateľ sediaci vedľa mňa po jej vystúpení nenachádzal slová rovnako ako ja, a to naozaj nie je fanúšikom poézie. Každý detail: oblečenie meniace sa so zmenou recitovanej poézie, scénografia, výber citátov a básní, jednoducho všetko bolo pripravené a odprezentované s veľkou láskou, citom a desaťročnými skúsenosťami. Ďakujeme za dychberúci zážitok!

DEŇ ŠTVRTÝ

Literárne, filmové a divadelné ozveny Akademického Prešova

Viktória NOVÁKOVÁ

Celý program pôsobil premyslene a úprimne. Nebol to len výber diel či vystúpení. Zažila som čítania autorských textov, ktoré boli miestami dojímavé, inokedy provokatívne. Cítila som sa tam dobre. Bolo mi trochu ľúto, že sa tam nezišlo viac ľudí. Takéto podujatia by si to určite zaslúžili kvôli tým, ktorí vystupovali.

Showing: HA HA HA!

Lucia ŠARIŠSKÁ

Vtipné spracovanie myšlienky ľudskej nespokojnosti a túžby po niečom, čo nedokážeme dosiahnuť. Práca s myšlienkou „At least I tried“. Inscenácia prináša koordinované, no nie príliš ladné pohyby, vyrovňovanie sa s neúspechom aj odvahu na skúšanie nových vecí a prijímanie absurdity života. Tento koncept mi priniesol ďalšiu novú skúsenosť s alternatívnym divadlom. Doručil mi fakt, že nie všetko je potrebné brať vážne. Sú momenty, v ktorých je nutné prijať aj veci nedokonalé, smiešne, absurdné či nepravdepodobné.

P Koncert Kvaskova a vyhodnotenie festivalu Akademický Prešov 2025

Bronislava TRCKOVÁ

Zdena Kvaskova priniesla originálny hlas, a to doslova aj metaforicky. Koncert nebol len o hudbe, ale aj o atmosfére, výpovedi a autentickom prežívaní. V kombinácii elektronických beatov s jemným spevom a poetickými textami vytvoril intímny svet, v ktorom sa človek môže na chvíľu zastaviť. Išlo o zážitok, ktorý vo mne doznieval ešte dlho po poslednej skladbe.

Monsieur Charlie

Natália LAZORÍKOVÁ

Keď v kaviarni Čierny most zavládlo ticho a na javisku sa objavili herci s bielymi tvármi, mala som pocit, akoby som sa na chvíľu preniesla späť v čas. Nemá inscenácia venovaná Charliemu Chaplinovi ma okamžite vtiahla do atmosféry starých čiernobielych filmov. Slová mi vôbec nechýbali. Všetko dôležité vyjadrili herci svojimi pohybmi. Živá klavírna hudba dotvárala jedinečnú atmosféru. Najviac ma však očarila jednoduchosť a čistota hereckých prejavov. Hlavná postava bola až nákazlivo sympatická a opakovane mi vyčarila úsmev na tvári. Predstavenie ma teda nielen pobavilo, ale aj pohladilo na duši. Bola to nostalgická zastávka, ktorú by som naživo dopriala zažiť každému študentovi.

Pomarančová kôra

Tomáš MAREK

Inscenácia striedala rôzne situácie, ktoré vypovedajú o spoločenských očakávaniach ženskej krásy. Energické predstavenie dynamicky pracovalo so scénami. Vedľajšie postavy výstižne vykreslili stereotyp a vystúpeniu dodali hodnovernosť. Protagonistka výrazne vynikla a kontrastovala s častým ľahostajným prístupom vedľajších postáv. Pomaranče rozsypané na javisku občasne komplikovali pohyb. Pre rozliatu štavu sa herci aj pošmykli, ale ustáli to. Tanec, ktorý bol počas vystúpenia viackrát prítomný bol choreograficky skvelý, ale vytrhával z deja. Všimol som si, že herečky nestíhajú tancovať spoločne, a to pre mňa zhoršilo výsledný efekt, pretože som sa sústredil na chybu a nie na myšlienku. Tanec ako samostatný celok toto nestíhanie jemne rozhádzalo. Hlavná protagonistka si svoju rolu vychutnala a bola dôvodom striedania mojich emócií. Šok, zvedavosť, nadšenie a ďalšie pocity sa vo mne striedali vďaka jej výkonu a skvele napísanej postave. Hra mala dobré tempo, prevedenie, príbeh a celý čas sa s mojimi emóciami zahrávala.

doc. PhDr. Ľubomíra TKÁČOVÁ, PhD., MPH DRŽITELKA OCENENIA BIELE SRDCE

Dňa 16. mája 2025 udeľovala Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek prestížne ocenenia Biele srdce 29 výnimočným osobnostiam. Ocenenie v kategórii sestra pedagóg bolo udelené doc. PhDr. Ľubomíre Tkáčovej, PhD., MPH z Fakulty zdravotníckych odborov (FZO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove.

Doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH sa narodila a stredoškolské štúdium absolvovala na Strednej zdravotníckej škole v Michalovciach. V roku 2008 ukončila magisterské štúdium na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity (TU) v Trnave v odbore ošetrovateľstvo. V roku 2013 ukončila doktorandské štúdium vo vednom odbore ošetrovateľstvo na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce TU v Trnave. Habilitačnú prácu obhájila a následne sa habilitovala na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce (VŠZaSP) sv. Alžbety v Bratislave (2016). Od roku 2010 – 2018 pôsobila na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce TU v Trnave a na VŠZ a SP sv. Alžbety.

Od roku 2018 pôsobí na Katedre ošetrovateľstva FZO PU v Prešove. Venuje sa výučbe predmetov teória ošetrovateľstva, filozofia v ošetrovateľstve a konceptuálne modely a teórie. Je autorkou vysokoškolských učebníc, monografií a vedeckých prác, publikovaných v zahraničí aj doma vrátane tých, ktoré sú súčasťou indexovaných databáz. Je spoluriešiteľkou výskumných projektov KEGA a APVV, aktívne sa zúčastňuje konferencií doma a v zahraničí. Pôsobí ako posudzovateľ Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo, je podpredsedníčkou Zväzu edukátorov a diabetikov na Slovensku, členkou fakultnej odborovej komisie pre rigorózne pokračovanie v odbore ošetrovateľstvo, Rady kvality FZO PU v Prešove, Rady pre vnútorné hodnotenie kvality vysokoškolského vzdelávania TU v Trnave, redakčných radách v SR a zahraničí. Ako pedagóg ošetrovateľstva je nielen odborným sprievodcom, ale aj inšpiráciou pre budúce sestry s dôrazom na ľudský prístup, profesionalitu a neustály odborný rast.

Pani docentka, prezradíte našim čitateľom, aká bola Vaša cesta k ošetrovateľstvu?

Moja cesta k ošetrovateľstvu sa začala veľmi prirodzene, keďže moja mama je tiež sestra. Už ako dieťa som obdivovala jej krásnu uniformu, ale najmä to, ako vedela ľuďom pomôcť nielen po odbornej, ale aj ľudskej stránke. Práve ona bola pre mňa prvým a najväčším vzorom. Ukázala mi, že byť sestrou znamená viac než len zvládnuť technické zručnosti – je to o prítomnosti, pochopení a blízkosti v ťažkých chvíľach. Každý krok, ktorý som odvtedy urobila – od štúdia až po pedagogickú činnosť – bol vedený túžbou nasledovať tieto jej hodnoty, byť nápomocná, odovzdávať skúsenosti ďalej a zároveň neskôr ako pedagóg prispievať k rozvoju ošetrovateľstva.

Ste rešpektovanou osobnosťou v ošetrovateľstve, čím si Vás ako vedný odbor získalo?

Ďakujem za milé slová. Ošetrovateľstvo si ma získalo svojou jedinečnou kombináciou odbornosti

a ľudskosti. Je to vedný odbor, ktorý má priamy a hlboký dopad na kvalitu života ľudí – od narodenia až po poslednú chvíľu. Ošetrovateľstvo je dynamické, neustále sa vyvíja, reaguje na spoločenské zmeny aj technologický pokrok, no zároveň si uchováva svoje základné atribúty – lásku, múdrosť a pomoc druhým.

Čo Vás priviedlo a inšpirovalo k profesii vysokoškolského učiteľa?

K profesii vysokoškolského učiteľa ma priviedla pani doc. PhDr. Darina Wiczmandyová, PhD., ktorá mi bola veľkým odborným aj ľudským vzorom. Vďaka nej som si uvedomila, že vzdelávanie nie je len o odovzdávaní poznatkov, ale aj o inšpirácii, vedení a podpore budúcich profesionálov. Jej prístup, odbornosť a schopnosť motivovať nasmerovali moju cestu, za čo som jej veľmi vďačná. Byť súčasťou formovania budúcich sestier je obrovská zodpovednosť.

Čo považujete aj v tejto dobe ešte stále za výzvu v kontakte so študentmi?

Aj v dnešnej rýchlej a digitalizovanej dobe považujem za výzvu viesť študentov k tomu, aby vnímali ošetrovateľstvo nielen ako profesiu, ale ako poslanie, ktoré si vyžaduje lásku k človeku a zodpovednosť za každé rozhodnutie. Výzvou je, aby si uvedomovali, že nestačí mať len odborné vedomosti, ale že pravý význam tejto profesie spočíva v schopnosti byť prítomný, empatický a dôveryhodný. Zároveň je dôležité hľadať rovnováhu medzi modernými formami vzdelávania a osobným kontaktom, ktorý je v pedagogickom procese nenahraditeľný.

Ktoré momenty vo svojej profesijnej a pedagogickej kariére považujete za výnimočné?

Za výnimočné považujem najmä tie momenty, keď vidím, že moja práca má zmysel – keď sa študenti menia na sebaistých profesionálov a naplňajú svoje poslanie s hrdo-

ťou. Mimoriadne si vážim chvíle, keď ma niektorý z nich doslova „prerastie“ – keď vidím, že ide vlastnou cestou, rozvíja sa, prináša nové pohľady a inšpiruje aj mňa. Obzvlášť hrdá som na svojich doktorandov, ktorí prinášajú nové myšlienky, posúvajú vedu vpred a zároveň zostávajú verní hodnotám, ktoré sme spolu budovali. Veľkým obohatením mojej profesionálnej cesty sú aj moje kolegyně – výnimočné ženy a odborníčky, s ktorými môžem denne zdieľať prácu, nápady, výzvy aj radosť z úspechov.

„Za výnimočné považujem najmä tie momenty, keď vidím, že moja práca má zmysel – keď sa študenti menia na sebaistých profesionálov a naplňajú svoje poslanie s hrdosťou.“

Čo pre Vás ocenenie Biele srdce znamená?

Ocenenie Biele srdce pre mňa znamená veľkú česť a pokoru. Je to symbol, ktorý mi pripomína, že ľudskosť a empatia majú v ošetrovateľstve nezastupiteľné miesto. Zároveň toto ocenenie vnímam ako záväzok – byť aj naďalej oporou študentom, kolegom a pacientom, a zostať verná hodnotám, na ktorých je naša profesia postavená. K týmto hodnotám ma celý život viedol môj otec, ktorý, žiaľ, už nie je medzi nami a toto ocenenie nestihol zažiť. O to viac ho vnímam ako poctu aj pre neho – za všetku jeho podporu, vieru a tiché vedenie. Je to pre mňa pripomienka, že to, čo robíme s láskou a úprimnosťou, má zmysel – aj keď to nie vždy vidno hneď.

Ak sa momentálne nevenujete svojim pracovným povinnostiam, ako trávite vzácne chvíle voľného času?

Voľný čas sa snažím tráviť najmä

s mojím manželom a deťmi, s ktorými sú aj obyčajné chvíle výnimočné. Spoločné chvíle, rozhovory, smiech či obyčajné ticho doma – to je pre mňa najväčší zdroj istoty, pokoja a energie. Veľmi sa teším, ak príde brat s rodinou k mame a môžeme byť všetci spolu. Rovnako si vážim aj čas strávený s priateľkami. Sú to ženy, s ktorými môžem zdieľať radosti aj starosti, porozprávať sa, zasmiať sa, ale aj navzájom povzbudiť. Rada cestujem – spoznávanie nových miest, kultúr a pohľadov ma obohacuje, inšpiruje a zároveň mi pomáha vrátiť sa k práci s novou energiou. A keď mám chvíľu pre seba, siahnem po dobrej knihe alebo si vychutnám chvíľku ticha v prírode. Tieto vzácne chvíle mi pomáhajú udržať rovnováhu medzi prácou a osobným životom a dávajú mi silu pokračovať v tom, čo robím s láskou.

Pani docentka, prezradíte našim čitateľom, ktoré vlastnosti považujete za najdôležitejšie pre povolanie sestry či zdravotníckeho pracovníka?

Za najdôležitejšie považujem lásku k človeku – to je základ, z ktorého všetko ostatné vyrastá. Ďalej ľudskosť, empatiu, schopnosť vnímať pacienta ako celok, nie len ako klinický prípad. Schopnosť počúvať – nie len ušami, ale celým srdcom – je kľúčová pre vytvorenie dôvery. Zároveň je nevyhnutná zodpovednosť, pretože rozhodnutia, ktoré zdravotník urobí, môžu ovplyvniť zdravie, pohodu a niekedy aj život človeka. A napokon pokora – voči životu, voči pacientovi, voči kolegom aj voči sebe samému. Pokora nie ako slabosť, ale ako vnútorná sila uvedomiť si, že sa neustále učíme, že každý človek je iný a že každý deň v tejto profesii prináša nové výzvy.

Zhovárala sa: Iveta ONDRIOVÁ

BIP MOBILITA NA TALLINNSKEJ UNIVERZITE V ESTÓNSKU

Alexander HRIČKO

Erasmus+ otvára dvere do sveta nových zážitkov, poznania a kultúrneho obohatenia. Osemčlenná skupina pedagógov a študentov Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) sa vydala na cestu do estónskeho Tallinnu, kde sa v rámci BIP (Blended Intensive Programme) mobility ponorila do viacjazyčného a multikultúrneho prostredia mesta i miestnej univerzity. Pobyt bol plný inšpiratívnych prednášok, historických exkurzií, kultúrnych objavov aj osobných stretnutí so zaujímavými ľuďmi, ktoré obohatili ich pohľad na výučbu jazykov, dejiny i semiotiku.

Erasmus + je veľká príležitosť pre každého študenta a pedagóga. Pýtate sa, prečo? Zžiť štúdium a pobyt na zahraničnej univerzite je jedinečnou možnosťou rozšíriť si obzory, získať nové skúsenosti a zároveň si zlepšiť jazykové znalosti. Erasmus Vás postaví pred množstvo nových situácií, od hľadania bývania až po využívanie cudzieho jazyka v danom nepoznanom prostredí. Naša osemčlenná skupina členov a študentov inštitútu rusistiky FF PU v zložení: prof. PhDr. Lubomír Guzi, PhD., doc. Mgr. Nikoleta Mertová, PhD., Mgr. Gabriela Turisová, PhD., Mgr. Alexander Hričko, Peter Varga, Bianka Vasiľová, Kseniia Salash a Aneta Kendrová navštívila hlavné mesto Estónska – Tallinn.

Komunikovali sme prevažne po rusky, nakoľko značná časť obyvateľstva ovláda tento jazyk a rovnako sa vyučuje na School of Humanities na Tallinnskej štátnej univerzite, kde sa uskutočnil náš BIP pobyt. Úradným jazykom v Estónsku je estónčina. Teda tí šikovnejší sa mohli aj naučiť základy miestneho jazyka, čo je pre cudzincov najlepším prostriedkom, ako sa začleniť do kultúry hostiteľskej krajiny. Tallinnská univerzita patrí medzi popredné univerzity v regióne s kvalitnými študijnými programami a dôrazom na medzinárodnú spoluprácu. Mnohé kurzy sú otvorené

a dostupné práve pre Erasmus študentov.

Prvý deň nášho pobytu sme strávili na samotnej univerzite. Na univerzitnej pôde nás prijali koordinátori BIP mobility a nasledovala pútavá prednáška v podaní prof. Kapitoliny Fedorovnej na tému "Viacjazyčný Tallinn". V rámci prednášky odznali zaujímavé jazykové podnety, ktoré obohacujú Tallin z pohľadu jazykovej rozmanitosti, ktorá je v tomto meste. Pokračovaním uvedenej prednášky bola interaktívna aktivita "v teréne". Cieľom bolo zistiť, aké všetky jazyky sa v meste používajú, akú reč je možné započuť v uliciach starovekého Tallinnu, alebo aj v akom jazyku si je možné objednať skvelé Estónske jedlo na námestí.

Druhý deň sme započali prednáškou v uliciach starého mesta s pani Natáliou Sindeckou, ktorá nás previedla ulicami starovekého Tallinnu a pútavo vyrozprávala jeho históriu. Taktiež nás previedla nádherným parkom Kadriorg, ktorého história siaha až do roku 1718, kedy bol vybudovaný na popud cára Petra I., ktorý v tomto parku trávil veľa voľného času. Súčasťou parku je aj Labutie jazero (Luigetiik), Japonská záhrada, Estónske umelecké múzeum Ku Mu, múzeum estónskeho klasika A. H. Tamsaare či múzeum predstaviteľa kritického

realizmu v estónskej literatúre E. Vilde.

Streda bola venovaná celodennému pobytu v pohraničnom meste Narva. Súčasťou bola aj exkurzia v pravoslávnom ženskom monastieri Pühtitsa Jumalaema Üinamise Stavropigiaalne naisklooster, ktorého počiatky siahajú až do 16. storočia, kedy sa tu mala miestnym obyvateľom zjaviť Presvätá Bohorodička. V samotnej Narve sme navštívili aj pravoslávne gymnázium. Špecifikom školy je náboženská výchova ako súčasť učebného plánu, každodenné ranné modlitby a týždenná oltárna bohoslužba. Perfektný sprievodca Denis nám ukázal všetky zaujímavé miesta v Narve. Osobne ma najviac oslovila blízkosť susednej krajiny, ktorú môžete pozorovať popri prechádzke na brehu rieky, ktorá delí dva kedysi spoločné územia.

Ďalší z dní sme strávili v semiotickom archíve Jurija Lotmana na Tallinnskej univerzite, kde nás prijala pani doc. Tatiana Kuzovkinová – bývalá študentka a neskôr aj osobná tajomníčka Jurija Lotmana. Lotman sa venoval najmä otázkam kultúry a umenia a taktiež literatúry. Pani docentka nám sprístupnila k nahliadnutiu aj osobné veci Lotmana, ako boli jeho zápisky zo študentských čias, významné publikácie a pod.

Na záver nášho pobytu sme na spoločnej prednáške prezentovali výsledky svojho bádania v teréne, ktoré sme dostali ako úlohu na začiatku nášho pobytu v centre mesta. Ďakujem za možnosť v mene celého kolektívu, ktorý sa zúčastnil na tomto pobyte, za možnosť navštíviť významné historické miesto, spoznať kultúru severských krajín a obohatiť svoje znalosti v oblasti semiotiky a výučby cudzích jazykov v zahraničí.

V TIENI MINARETU, V OBJATÍ DEJÍN

Andrea FERENCOVÁ, Klaudia SOKOLOVÁ

V letnom semestri sme mali možnosť ako doktorandky Inštitútu histórie absolvovať Erasmus stáž na Eszterházy Károly Catholic University v maďarskom Egeri. Táto skúsenosť pre nás predstavovala nielen odborný prínos, ale aj jedinečný kultúrny a osobnostný rozmer, ktorý v nás zanechal hlboký dojem a množstvo nezabudnuteľných zážitkov.

Univerzita v Egeri ponúka výborné zázemie pre vedeckú prácu – od bohatej knižnice cez krásne študijné priestory až po prístup k archívnym zdrojom. Veľkým prínosom bola možnosť konzultácií s odborníkmi, ktorí na univerzite dlhodobo pôsobia. Osobitne sme ocenili milý prístup a ústretovosť našej mentorky. Univerzita sídli v nádhornej historickej budove – v barokovom paláci priamo v centre mesta, hneď oproti Egerskej bazilike, čo samo osebe vytvára inšpiratívne akademické prostredie pre štúdium dejín.

Eger je malebné historické mesto s bohatým kultúrnym dedičstvom a osobitou atmosférou. Voľný čas sme často trávili objavovaním jeho krás a zákutí. Navštívili sme Egerský hrad, ktorý zohral významnú úlohu v dejinách

protitureckých bojov, Minaret – pozostatok osmanského obdobia, ako aj úzke barokové uličky, ktoré dýchajú históriou. Voľný čas sme venovali aj návštevám múzeí, ktoré dokumentujú dejiny regiónu Heves. Zaujímavým spostením boli turecké kúpele, ktoré dodnes fungujú v historických priestoroch, a kulinárskym zážitkom bola reštaurácia Macok nachádzajúca sa priamo pod hradom – jej kvalitu potvrdzuje aj ocenenie Michelin Bib Gourmand.

Stáž bola nielen príležitosťou rozvíjať naše odborné zručnosti a prehĺbiť výskum, ale aj možnosťou vystúpiť z komfortnej zóny, osamostatniť sa, zdokonaľiť sa v cudzom jazyku a získať nové kontakty. Táto stáž nám ukázala, že akademicko-výskumné poznávanie a osobný rozvoj sa môžu krásne prelínať.

Erasmus mobilita v Egeri nebola len študijnou skúsenosťou, ale aj cestou, ktorá nám otvorila nové obzory – vedecké, jazykové i medziľudské. Odchádzali sme s obohateným výskumným materiálom a s novými zážitkami. Všetkým kolegom a študentom, ktorí zvažujú podobný pobyt, ho môžeme len úprimne odporučiť.

Foto: archív autoriek

INŠTITÚT RUSISTIKY NA ŠTUDIJNOM POBYTE NA UNIVERZITE KARLOVEJ

Alexander HRIČKO

Zástupcovia Inštitútu rusistiky (IRU) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v zložení prof. PhDr. Ľubomír Guzi, PhD., riaditeľ IRU, doc. Mgr. Martin Blaho, PhD., prodekan pre akreditáciu a kvalitu FF PU v Prešove a docent IRU, a študenti Mgr. Alexander Hričko, interný doktorand IRU, Peter Varga, Alexandra Lučkaničová a Ľuboslav Timko zúčastnili na Erasmus+ mobilite v Prahe.

Uvedený týždňový pobyt bol súčasťou Zmiešaného intenzívneho programu (BIP), na ktorom IRU participoval ako partnerská organizácia a ktorého hlavným organizátorom bola Husitská teologická fakulta (HTF) Univerzity Karlovej (UK) v Prahe. BIP sa uskutočnil pod názvom Humanities and Education Traditions in Slavonic Countries (Tradície humanitných vied a vzdelávania v slovanských krajinách). Veľká vďaka patrí doc. ThDr. Mgr. Ing. Kamile Veverkovej, Ph.D., prodekanke pre študijné záležitosti a koncepciu štúdia, a ThDr. Viktorii Slovákovej, Ph.D. z oddelenia vedy, doktorandského štúdia a zahraničných stykov za vrelé a vrúne prijatie na pôde HTF UK a pomoc s praktickým zvládnutím celej mobility.

Nosným bodom pobytu bol cyklus prednášok spojených s odbornou diskusiou pod vedením prof. ThDr. Jána Blahoslava Láška, Dr. h. c., prodekana pre vedu, výskum a zahraničné styky HTF UK, ktoré boli venované historicko-lingvistickým témam v kontexte súčasného vzdelávania. Okrem týchto prednášok sme navštívili základnú a strednú školu, kde sme mohli vidieť ako sa vyučuje ruský jazyk na rôznych stupňoch škôl v Českej republike. Mali sme mož-

nosť zažiť priamo prostredie týchto škôl, vžiť sa do kože učiteľa ruského jazyka v inom prostredí a porovnať pozitívne a negatívne stránky tohto zamestnania priamo na praktickom prípade.

Pobyt nám umožnil rozvíjať jazykové a historické poznatky, spoznávať pamätihodnosti hlavného mesta Prahy a rovnako vytvoril priestor aj pre návštevu rôznych vedeckých a kultúrnych inštitúcií. Na mobilite sa zúčastnili taktiež zástupcovia Tallinskej univerzity v Estónsku (pedagógovia a študenti) pod vedením docentky Tatiany Dmitrievny Kuzovkinovej, ktorá predstavila tvorbu jedného z najvýznamnejších semiotikov, Jurija Michajloviča Lotmana, nakoľko bola niekoľko rokov jeho osobnou tajomníčkou na univerzite v Talline. Diskusia bola veľkým prínosom z pohľadu obohatenia poznatkov v oblasti ruskej semiotiky a jej výučby na našej PU a na univerzitách v Estónsku či Česku.

Rovnako bolo veľmi zaujímavé si vypočuť kolegov a kolegyné z Estónska, aké majú tradície, zvyky a odlišnosti v kultúrnej či historickej rovine. Z diskusií sa skladala mozaika názorov najmä v oblasti didaktiky ruského jazyka, ktorá obohatila každú stranu. Ruština je jazyk veľmi

bohatý a dynamický a práve na týchto prednáškach sa ukázala krása toho jazyka či možnosť obmieňať bohatú slovnú zásobu, ktorú tento jazyk poskytuje. Naša zahraničná mobilita teda umožnila dotvoriť si celkový obraz učiteľského povolania, nakoľko študenti, ktorí sa mobility zúčastnili, sú študentmi učiteľských študijných programov ruský jazyk v kombinácii. Rozvinula sa naša schopnosť pochopiť faktory ovplyvňujúce učiteľské povolanie.

Dôležitou myšlienkou a hlavným poslanstvom, ktoré sme si z daného pobytu odniesli, je vážnosť učiteľského povolania rozhodujúcim spôsobom formujúceho nové generácie, ktoré si zaslúži úctu a uznanie vo vyspelej spoločnosti. Tento pobyt nám ukázal učiteľské povolanie z praktického, teda najdôležitejšieho hľadiska, ale umožnil aj porovnať školstvo troch krajín Európskej únie. Utvrdil nás v názore, že jedným z najdôležitejších bodov vyučovania je žiaka motivovať a dať mu istú nádej na úspech. Ako povedal veľký ruský spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj: „*Nikto nedáva viac, ako ten, čo dáva nádej!*“

Foto: archív autora

SVIDNÍK OČAMI ŠTUDENTOV: EXKURZIA, KTORÁ SA DOTKLA SRDCA

Valeria FOROSTIAK

Študenti ukrajinistiky, odboru učiteľstvo, sa 27. marca 2025 vydali na poznávaciu cestu do Svidníka – malebného mesta na severovýchode Slovenska, ktoré je dôležitým centrom rusínskej či rusínsko-ukrajinskej kultúry. Hlavným cieľom bola návšteva najväčšieho múzea ukrajinskej kultúry mimo Ukrajiny a zároveň najstaršieho múzea etnických menšín na Slovensku.

Celou exkurziou nás s veľkým zanietením sprevádzal charizmatický riaditeľ múzea doc. Jaroslav Džoganík, ktorý nám priblížil históriu, duchovný svet a každodenný život Rusínov a Ukrajincov žijúcich na Slovensku. Jeho rozprávanie bolo bohaté na fakty, no zároveň ľudské, presiaknuté úctou k tradíciám a identite.

V Galérii Dezidera Millyho nás očarili vzácne obrazy a ikony. Každé dielo nieslo v sebe silný odkaz a bolo doplnené pútavým odborným výkladom o jeho autoroch, technike aj význame pre kultúrne dejiny. Výnimočným momentom exkurzie bola aj návšteva miestneho cintorína, kde sme sa so zatajeným dychom pristavili pri

hrobach osobností ako boli buditel Alexander Pavlovič, spisovateľka Eva Bissová či literárny kritik Orest Zilynskyj. Tichá atmosféra a jarné slnko ešte viac umocnili tento okamih duchovného zastavenia.

Počasie nám prialo, a tak sme sa mohli vybrať aj do skanzenu – múzea pod holým nebom. Tradičné drevenice, remeselnícke nástroje, zachované interiéry a prírodné kulisys nám sprostredkovali autentický obraz každodenného života našich predkov. Bola to cesta v čase, ktorú sme prežívali všetkými zmyslami.

Svidník nás prekvapil svojou atmosférou – pôsobil pokojne, pohostinne a zároveň živo. V miestnych reštauráciách sme ochutnali vý-

bornú regionálnu kuchyňu a stretli milých a ústretových ľudí, ktorí nám potvrdili, že duch tradície tu stále žije.

Za túto inšpiratívnu, bohato koncipovanú a citlivo pripravenú exkurziu ďakujeme Inštitútu ukrajinistiky FF PU, prof. Svitlane Pachomovej a dr. Adriane Amir.

Bol to deň plný poznania a vďačnosti – nezabudnuteľné stretnutie s kultúrnym dedičstvom, ktoré formuje našu identitu, rozširuje obzory a prebúdza v nás hrdosť na naše korene.

Foto: archív autorky

Z UŽHORODU DO PREŠOVA NA LETNÝ SEMESTER

Viktoria SICHAK

V letnom semestri akademického roka 2024/2025 sa v rámci projektu KA171-HED na Inštitúte politológie realizovala študentská mobilita Viktorie Sichak, ktorá študuje na Užhorodskej národnej univerzite. O tom, že ju štúdium v Prešove veľmi zaujalo a obohatilo, svedčia aj jej postrehy.

Letný semester svojho štúdia v akademickom roku 2024/2025 som trávila na Slovensku. Táto možnosť sa mi naskytla po úspešnom absolvovaní výberového konania na študentskú mobilitu, ktorá bola na mojej domovskej univerzite zverejnená v rámci implementácie prebiehajúceho projektu KA171-HED – *Mobility medzi krajinami programu Erasmus+ a partner-skými krajinami (International Credit Mobility – “Mobility mimo EÚ”)*. Od apríla 2025 som nastúpila na semestrálne štúdium v rámci prvého ročníka magisterského stupňa štúdia na Inštitúte politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Bola to moja prvá skúsenosť s týmto typom programu a som veľmi šťastná, že som sa rozhodla správne a využila možnosť stráviť niekoľko mesiacov na Slovensku.

PU patrí medzi popredné univerzity na Slovensku. Nielen kvôli svojej geografickej polohe, ale aj na základe doterajších realizovaných projektov či iných foriem aktívnej bilaterálnej spolupráce s Užhorodskou národnou univerzitou. Obidve univerzity majú veľmi blízky vzťah. PU zohráva dôležitú úlohu aj v rozvoji ukrajinskej kultúry na Slovensku, keďže v tomto regióne žije aj početná ukrajinská menšina.

Na Slovensku som študovala rovnaký študijný program ako na svojej *alma mater* – politológiu. Bolo pre mňa veľmi zaujímavé porovnávať jednotlivé aspekty štúdia na Ukrajine a na Slovensku, ako aj obsah jednotlivých predmetov. Obsahovo sú veľmi podobné tým, ktoré sme študovali, resp. aktuálne študujeme v Užhorode.

Výučba prebiehala prezenčnou formou, čo vytváralo vhodný priestor na diskusie o aktuálnych udalostiach v regióne a vo svete, taktiež možnosť kriticky zhodnotiť politické dianie a politický vývoj na Slovensku. Pozornosť bola venovaná aj analýze prebiehajúcej rusko-ukrajinskej vojny. Nielen z tohto uhla pohľadu je podpora slovenských vyučujúcich a študentov voči Ukrajine veľmi citelná. Výučba prebiehala v slovenskom, niekedy aj anglickom jazyku, čo mi ponúklo vhodnú príležitosť aj na zlepšenie mojich jazykových zručností. Hoci žijem na Ukrajine, nemala som výraznejší problém s porozumením slovenského jazyka, ani s plynulou komunikáciou v slovenskom jazyku.

Bola som veľmi spokojná s úrovňou profesionality pedagógov – každý predmet nie je len odovzdávanie poznatkov a informácií, ale skutočný intelektuálny dialóg, ktorý

rozvíja kritické myslenie a hlbšie pochopenie politických procesov. Skúsenosti jednotlivých pedagógov, ich ľudský prístup k študentom a ochota pomôcť v každej chvíli sú skutočnou hodnotou tejto univerzity.

Okrem zaujímavého štúdia prináša každý mobilitný program aj príležitosť spoznať nových ľudí, ponúka možnosti sieťovania a spoznávania reálií danej krajiny a jej spoločnosti (napr. tradícií, kuchyne, zvykov atď.). V Prešove som mala možnosť stretnúť študentov z rôznych krajín. Niektorí z nich sa za krátky čas stali mojimi blízkymi priateľmi. Organizovali sme aj kultúrne podujatia, kde sme pripravovali tradičné jedlá jednotlivých krajín a množstvo ďalších zaujímavých akcií.

Som šťastná, že ma na Slovensku privítali veľmi srdečne a cítila som podporu zo strany pedagógov vo všetkých otázkach. Moje odporúčanie znie – ak máte možnosť zúčastniť sa tohto programu, jednoznačne neváhajte a využite túto príležitosť prežiť svoje študentské roky naplno a zmysluplne.

Foto: archív autorky

BUNĂ ZIUA DIN ORADEA!

Ivana ŠAFFOVÁ

Ako interná doktorandka Katedry turizmu a hotelového manažmentu (KTHM) Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove som absolvovala v apríli počas letného semestra akademického roka 2024/2025 mobilitu na Univerzite v Oradei (Universitatea din Oradea). Mojm novým mesačným pôsobiskom sa stala Fakulta ekonomických vied (Facultatea de Științe Economice).

Počas mobility som sa aktívne venovala výskumnej činnosti v rámci svojej dizertačnej práce, ktorá sa zameriava na digitalizáciu v odvetví cestovného ruchu. Pobyt na Fakulte ekonomických vied Univerzity v Oradei mi umožnil konzultovať výskumné zámery so skúsenými odborníkmi v danej problematike a získať nové podnety, ktoré plánujem zapracovať do ďalšej fázy svojej vedeckej práce.

Významnou súčasťou mobility bolo aj prehĺbenie už existujúcej spolupráce medzi KTHM FMEO PU v Prešove a partnerskou fakultou v Oradei. Diskusie s miestnymi pedagógmi a výskumníkmi otvorili možnosti pre budúce spoločné projekty, výmenné pobyty i publikácie. Stáž v Oradei mi priniesla ako doktorandke množstvo nových výziev, ktoré prispeli k môjmu ďalšiemu osobnému a profesionálnemu rastu. Adaptácia na nový akademický systém, riešenie každodenných praktických záležitostí v zahraničí a komunikácia v medzinárodnom prostredí si vyžadovali flexibilitu a schopnosť rýchlej reakcie na nové situácie. Tieto skúsenosti mi pomohli zlepšiť organizačné schopnosti, a získala som viac istoty v práci v multikultúrnom tíme. Týmto spôsobom sa zlepšila nielen moja akademická zdatnosť, ale aj moja schopnosť efektívne zvládať výzvy, ktoré so sebou prináša život v zahraničí.

Okrem akademických skúseností mi priniesla mobilita aj osobné obohatenie. Mesto Oradea, známe svojou architektúrou v secesnom

štýle, živou kultúrnou scénou a priateľskou atmosférou, poskytlo príjemné zázemie pre každodenný život aj oddych po pracovných aktivitách. Vzájomné spoznávanie rumunskej kultúry, tradícií a spôsobu života obohatilo celkový zážitok z pobytu a prispelo k prehĺbeniu medzikultúrneho porozumenia. Oradea tak poskytuje nielen akademické výzvy, ale aj inšpiráciu pre osobný rozvoj a rozšírenie obzorov.

Absolvovaná doktorandská stáž v rámci programu Erasmus+ predstavuje významný krok v mojom profesionálnom aj osobnom raste. Príležitosť pracovať v medzinárodnom akademickom prostredí, získať nové poznatky a rozvíjať sieť odborných kontaktov posilnila

moju motiváciu naďalej sa venovať vedeckej práci a budovať kvalitné partnerstvá medzi domácou a zahraničnou univerzitou. Zároveň môže byť táto skúsenosť inšpiráciou pre ďalších doktorandov, ktorí zvažujú vycestovať na zahraničnú mobilitu ako spôsob obohatenia vlastného výskumu a otvorenia sa novým výzvam. Doktorandská stáž je cennou príležitosťou pre každého mladého výskumníka na rozvoj v medzinárodnom akademickom prostredí. Je to krok, ktorý umožňuje prehĺbiť odborné znalosti a stretnúť sa s novými výzvami, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou doktorandského štúdia.

Foto: archív autorky

ERASMUS V DEBRECÍNE: VIAC AKO ŠTÚDIUM

Nadiia KULESH

Som študentkou, ktorá sa vďaka programu Erasmus+ mala možnosť zúčastniť semestrálnej mobility v maďarskom meste Debrecín od februára 2025 po jún 2025. Aj keď mojou hlavnou úlohou bolo štúdium, najväčší prínos pobytu som našla mimo učebníc – v každodennom živote, kultúre a medziludských vzťahoch, ktoré formovali moje zážitky.

Debrecín ma privítal ako pokojné, ale zároveň živé mesto. Hoci som nepatrila k študentom, ktorí trávajú veľa času v kampuse, rýchlo som si vytvorila vlastný rytmus a objavila miesta, kde som sa cítila príjemne – parky, kaviarne, obchody či tiché ulice vhodné na prechádzky. Vďaka dobrej organizácii univerzity a orientačným dňom som sa bez problémov zorientovala v meste aj v študijných povinnostiach. Hlavným bodom, ktorý mi pomohol integrovať sa do študijného prostredia, bol ten, že vďaka Erasmus Student Network Debrecen mi priradili buddy – osobu, ktorá mi pomohla s vyriešením otázok, ktoré som mala na začiatku môjho pobytu.

Výučba prebiehala v angličtine a bola nastavená tak, aby zohľadňovala potreby zahraničných študentov. Bola skôr samostatná a flexibilná – vďaka čomu som si mohla lepšie plánovať svoj čas a zamerať sa aj na osobné skúsenosti mimo školy (počas pobytu som mala čas na absolvovanie trénerského kurzu, čiže voľného času bolo dosť). Profesori boli prístupní a chápujú, a aj keď som netrávila veľa času na univerzitnej pôde, mala som všetko potrebné na úspešné splnenie študijných povinností.

Najväčším prínosom pre mňa bolo spoznávanie kultúry, každodenný život v cudzom prostredí a vytváranie nových priateľstiev. Často som trávila čas v centre mesta, v parkoch alebo pri objavovaní miestnych podnikov. Vďaka Erasmus komunite som

sa zúčastnila rôznych spoločenských akcií – od medzinárodných večerí, cez výlety do okolia až po bežné stretnutia pri káve. Počas môjho pobytu som mala možnosť absolvovať viaceré organizované výlety, ktoré výrazne obohatili celý Erasmus zážitok. Jedným z najпамätnejších bol výlet do historického mesta Eger, známeho svojou krásnou barokovou architektúrou a termálnymi kúpeľmi. Prešli sme si historické centrum, navštívili sme Egerský hrad a dozvedeli sa veľa zaujímavostí o maďarskej histórii. Atmosféra mesta bola veľmi príjemná a pokojná, a nechýbala ani ochutnávka miestnych špecialít.

Ďalším nezabudnuteľným zážitkom bola túra do regiónu Tokaj, presláveného svojím vínom. Spojili sme pohyb v prírode s kultúrnym poznávaním a zakončili deň degustáciou kvalitných tokajských vín v tradičnom vinárstve. Bola to skvelá príležitosť nielen ochutnať niečo typické pre Maďarsko, ale aj spoznať nové miesta a študentov z rôznych krajín v neformálnej a uvoľnenej atmosfére.

Debrecín je mesto s príjemnou atmosférou, dostupnými cenami a bezpečným prostredím. Páčilo sa mi, že som sa tu nikdy necítila uponáhľaná – všetko má svoj pokojný rytmus a človek si môže naplno vychutnať každý deň. Tento pobyt ma naučil samostatnosti, otvorenosti a schopnosti prispôbiť sa. Hoci som netrávila čas v prednáškových sálach viac, než bolo potrebné,

každodenné situácie – od riešenia administratívy až po zvládanie cudzích jazykov – boli tou skutočnou školou života. Získala som priateľov z rôznych kútov Európy, vyskúšala si život v inom kultúrnom prostredí a dokázala som sa prispôbiť aj bez známeho zázemia. To všetko ma posilnilo a dalo mi nový pohľad na vlastné schopnosti a možnosti.

Na záver môjho pobytu ma ešte čakalo posledné spoločné stretnutie – rozlúčková večera so všetkými študentmi, ktorí sa zúčastnili tejto mobility. Bola to príležitosť zaspomínať si, poďakovať sa a symbolicky sa rozlúčiť. Zároveň to znamená koniec semestra a začiatok skúškového obdobia, ktoré uzavrie celú túto jedinečnú kapitolu. Ak uvažuješ nad Erasmusom, choď do toho – aj keď si nie si istý, či zapadneš do „klasického“ univerzitného života. Aj mimo kampusu sa dá zažiť nesmierne obohacujúce obdobie. Debrecín je ideálne mesto pre tých, ktorí hľadajú rovnováhu medzi štúdiom, oddychom a osobným rozvojom. Hlavná vec, ktorú som sa naučila, je to, že sa netreba báť, že niečo bude nie podľa tvojich predstáv – lebo vo väčšine prípadov tá život odnesie k tomu, na čo nie si absolútne pripravený. Erasmus pobyt nie je o tom, aby všetko išlo podľa plánu, je o tom aby si sa naučil žiť život a cítiť tú energiu, ktorú nezacíti žiaden človek, ktorý je obmedzený prísny plánom.

Foto archív autorky

ERASMUS V PORTUGALSKU: NOVÉ HORIZONTY A SKUTOČNÉ OBJAVY

Iryna BOZHKEVYCH

Ahojte! Volám sa Irina Bozhkevych, som študentkou 2. ročníka programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo a jednoducho sa musím podeliť o svoj neuveriteľný zážitok z programu Erasmus+. Bol letný semester a mala som možnosť stráviť ho v Portugalsku. Táto krajina ma vždy fascinovala a ani som si nevedela predstaviť, ako veľmi táto cesta zmení moje vnímanie sveta.

Na začiatku to všetko vyzeralo veľmi nezvyčajne. Noví ľudia, iná kultúra, neznámy jazyk – to všetko ma trochu desilo. Ale s každým dňom som si viac a viac zvykala na nové realie. Portugalsko sa ukázalo ako neuveriteľne krásna krajina a nakoniec všetky ťažkosti, s ktorými som sa stretávala na začiatku, boli len etapami, ktoré som prekonala, pričom som objavovala nové obzory. Jednou z najväčších výhod programu Erasmus+ je možnosť stretnúť študentov z rôznych kútov sveta. Získala som priateľov z Talianska, Francúzska, Španielska, Poľska a dokonca aj z Nemecka! Tento zážitok sa jednoducho nedá zabudnúť. Teraz viem, že v každom kúte sveta nájdem dobrých známych, ktorí sú ochotní pomôcť a podporiť.

Portugalci sa ukázali ako veľmi milí a otvorení ľudia. Hneď som pocítila, že tu, v tomto malom kúsku Európy, nie som sama. Nielenže mi pomáhali, keď to bolo potrebné, ale aj oni sami ma iniciatívne pozývali na miestne akcie a iné kultúrne podujatia. A aj keď Portugalci nehovorili dobre anglicky, nikdy to nebránilo našej komunikácii. Vždy našli spôsob, ako mi odovzdať

dôležité informácie, vysvetliť to na prstoch a bolo to skvelé!

Ďalšou obrovskou výhodou tohto zážitku bola možnosť cestovať. Vďaka organizácii Erasmus Fun som mohla vidieť nielen Portugalsko, ale aj Španielsko a Francúzsko. Počas týchto ciest som sa dozvedela o kultúre, tradíciách a histórii týchto krajín. Napríklad prechádzka po Barcelone zostala v mojich spomienkach a výlet do Paríža mi pripomenul, aké je dôležité rozširovať svoje obzory a nebáť sa vyjsť zo svojej komfortnej zóny.

Čo sa týka štúdia, na začiatku to bolo trochu ťažké: iný systém, noví vyučujúci, iný rytmus. Ale postupne som pochopila, že univerzita v Portugalsku nie je len miestom na štúdium, ale aj centrom pre kreativitu a rozvoj. Učitelia sa snažili čo najlepšie vysvetliť materiál, aj keď angličtina pre nich nebola rodným jazykom. Ale to im nebránilo odovzdať nám všetky potrebné informácie. Boli veľmi prívetiví, otvorení na diskusiu a vždy nás podporovali, keď niečo nevyšlo.

Prvé dni na univerzite boli tiež veľmi dôležité. Jasne nás oboznámili so

všetkými aspektmi štúdia, pravidlami univerzity, pomohli nám zorientovať sa v novom prostredí. Zorganizovali zaujímavý uvítací týždeň, počas ktorého sme nielen študovali, ale aj spoznávali mesto, stretávali sa s ostatnými študentmi, zúčastňovali sa na kultúrnych podujatiach. To mi pomohlo rýchlejšie sa prispôbiť a cítiť sa súčasťou tejto priateľskej medzinárodnej komunity.

Čo môžem povedať na záver? Môj pobyt vďaka Erasmus+ bol pre mňa úplne novým krokom v živote. Je to šanca pre každého študenta, ktorý chce nielen získať nové vedomosti, ale aj spoznať iné kultúry, rozšíriť obzory a nadviazať priateľstvá na celý život. Som si úplne istá, že tento zážitok vám otvorí nové možnosti, o ktorých ste ani nesnívali. Motivácia pre vás: „Ak sa ešte rozhodujete, či sa zapojiť do programu Erasmus+, ani na chvíľu nepochybujte!“ Je to šanca, ktorá sa dá využiť iba raz za život, a naozaj stojí za to. Nie je to len o štúdiu – je to šanca pre osobnostný rast, nové zážitky, nové priateľstvá a príležitosť stať sa súčasťou medzinárodnej komunity.

Foto: archív autorky

NIEKOĽKO KRAJÍN – NESPOČETNÉ MNOŽSTVO SPOMIENOK

Oleksandra ZDANEVYCH

Tento článok rozpráva o tom, ako som počas Erasmus+ mobility v období od septembra 2024 do júna 2025 získala cenné skúsenosti, množstvo nových známostí a priateľov, a predovšetkým – nespočetné množstvo spomienok z ciest.

Keď som ešte študovala na strednej škole a prvýkrát som sa dozvedela o programe Erasmus+, okamžite mi prirástol k srdcu. Táto myšlienka – študovať v zahraničí, komunikovať s mladými ľuďmi z celého sveta a cestovať – sa stala mojím snom. Postupom času však tento sen ustúpil do úzadia. Sústredila som sa na dosahovanie akademických úspechov a na prijatie na univerzitu v zahraničí. Mojou voľbou sa stala Prešovská univerzita v Prešove, kde som počas štúdia na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu v študijnom programe turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo na bakalárskom stupni opäť počula o Erasme+. A tak som s pomocou Erasmus koordinátorov a vyučujúcich úspešne podala prihlášku – najskôr na jeden semester a neskôr som ju predĺžila aj na letný semester. Tak sa začala moja mobilita v slnečnom Portugalsku.

Zo všetkých krajín, ktoré boli dostupné pre môj odbor, som si vybrala práve Portugalsko, a to na základe niekoľkých dôvodov. Po prvé – podnebie. Po druhé – ešte pred odchodom som si urobila menší prieskum o kultúre krajiny a trochu som sa oboznámila s mentalitou Portugalčanov. Vtedy som si po-

vedala, že ich zvyk na uvoľnenejší životný štýl by mohol byť pre mňa zaujímavou skúsenosťou a možnosťou zistiť, či mi takýto štýl života vyhovuje. No a tretím dôvodom, prečo som si zvolila Portugalsko, bola túžba naučiť sa po portugalčini aspoň na základnej úrovni.

Univerzita, kde som absolvovala mobilitu, sa volá Polytechnic Institute of Bragança. Nachádza sa na severe Portugalska v malom, ale veľmi krásnom mestečku Mirandela. Už v prvých dňoch môjho pobytu som stretla ďalších Erasmus+ študentov, s ktorými sme spolu navštevovali kurzy portugalského jazyka. Títo ľudia z rôznych krajín sveta – zo Španielska, Rumunska, Česka, Slovenska, Kazachstanu, ba dokonca z Alžírsku a Brazílie – sa mi stali veľmi blízkymi priateľmi, s ktorými sme zažili desiatky dobrodružstiev.

V druhom semestri sa k nám pridala aj moja kamarátka – Ukrajinka, ktorá študuje so mnou na rovnakej univerzite na Slovensku. Počas mobility som, okrem pútavého štúdia, samozrejme, venovala čas aj cestovaniu. Okrem objavovania krás samotného Portugalska – od severných krajinských scenérií susedných mestečiek a dedín,

ktoré si zachovali prírodnú autenticitu, cez biele piesočné pláže na juhu krajiny, až po dve najznámejšie mestá – kopcovitý a slnečný Lisabon a farebné a živé mesto Porto – som navštívila mnoho miest v Španielsku, dvakrát som bola v Paríži a vycestovala som aj do módného hlavného mesta Talianska – Milána.

Najnovšie dobrodružstvo, ktoré som zažila spolu so svojimi kamarátkami, sa odohralo v apríli počas veľkonočných prázdnin. Počas jedného týždňa sme navštívili Paríž a tri španielske mestá – Barcelonu, Valenciu a Madrid. Tento výlet bol plný nečakaných zvratov, nových známostí, smiechu, zamilovaní do miest a ľudí, večierkov a farebných momentov. Vďaka programu Erasmus som mala možnosť prežiť svoj študentský život naplno – študovať, cestovať, rozširovať si obzory a vytvárať kontakty po celom svete. Táto skúsenosť mi ukázala, že svet je pre mladých ľudí plný príležitostí a programy ako Erasmus, v spolupráci s univerzitami v Európe, nám pomáhajú uskutočňovať naše sny.

Foto: Archív autorky

ŠTUDENTI FMEO V ORGANIZAČNOM TÍME HORECA KONFERENCIE 2025

Ivana ŠAFFOVÁ, Erika KORMANÍKOVÁ

Tento rok sa konal už 29. ročník HORECA konferencie 2025, najväčšieho odborného stretnutia hotelierov, gastronómov a profesionálov v cestovnom ruchu na Slovensku. V malebnom prostredí Nízkych Tatier, v priestoroch Swissôtel Damian***** Jasná, sa v termíne od 12. – 14. mája zišli takmer štyri stovky odborníkov.

S hrdosťou môžeme konštatovať, že naše akademické pracovisko, Katedra turizmu a hotelového manažmentu (KHTM) Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove, zohralo aktívnu úlohu pri jej úspešnej realizácii. Na základe dlhodobej spolupráce doc. Ing. Anny Šenkovej, PhD., vedúcej KTHM s Asociáciou hotelov a reštaurácií Slovenska, ktorá bola organizátorom podujatia, sme tentokrát dostali ponuku stať sa členmi jeho organizačného tímu. Túto výzvu prijali dve interné doktorandky

katedry, Mgr. Ivana Šaffová, MBA a Mgr. Erika Kormaníková, ako aj štvorica šikovných študentov 1. roka magisterského študijného programu manažment, a to Bc. Vanesa Luptáková, Bc. Nikola Lukáčová, Bc. Jakub Gontkovský a Bc. Jakub Majerčák. Aktívna participácia na samotnom priebehu konferencie bola nielen významnou podporou pre organizačný tím, ale aj skvelou príležitosťou získať reálne skúsenosti z praxe.

Účasť študentov a interných doktorandiek KTHM dokazuje,

že prepojenie teoretických vedomostí so skúsenosťami z praxe je kľúčové pre rozvoj profesionálnych zručností v oblasti hotelového manažmentu i cestovného ruchu. Ich nasadenie, profesionalita a tímová práca boli opakovane oceňované aj zo strany organizátorov a účastníkov konferencie.

HORECA konferencia predstavuje významnú odbornú platformu, ktorá každoročne spája široké spektrum aktérov pôsobiacich v oblasti hotelierstva, gastronómie a cestovného ruchu. Jej cieľom je podporovať networking, prezentáciu inovatívnych trendov, ako aj výmenu praktických skúseností medzi zástupcami odbornej praxe, akademickými pracovníkmi a študentmi, ktorí sa pripravujú na svoje budúce pôsobenie v odvetví. Medzi kľúčové témy jarnej konferencie patrili digitalizácia, automatizácia, nové technológie – no s dôrazom na zachovanie osobného prístupu k zákazníčkovi.

Konferencia zároveň vytvára priestor pre diskusiu o aktuálnych výzvach a perspektívach rozvoja sektora, čím prispieva k lepšiemu prepojeniu vzdelávania s potrebami trhu. Svojím rozsahom a odborným zameraním patrí medzi kľúčové podujatia v danom segmente na Slovensku.

Organizátorom, prednášajúcim, partnerom aj zapojeným študentom patrí poďakovanie za ich prínos k úspešnej realizácii tohto ročníka jarnej HORECA konferencie 2025.

Foto: archív autoriek

FUTBALOVÁ MINILIGA PU OSLÁVILA 20. ROČNÍK VO VEĽKOM ŠTÝLE

Jaroslav SUČKA

V letnom semestri akademického roka 2024/2025 sa uskutočnil už 20. ročník futbalovej miniligy Prešovskej univerzity (PU), ktorý opäť potvrdil popularitu tohto podujatia medzi študentmi. Do súťaže sa zapojilo 14 tímov, čo predstavuje viac ako 150 aktívnych futbalistov – nadšencov univerzitného športu.

Ako býva tradíciou na záver semestra, 6. mája sa uskutočnil finálový deň, ktorý priniesol napínavé i prestížne súboje o medailové priečky. Finálový zápas bol tento rok záležitosťou dvoch pomerne mladých tímov – Ponorka a Sparta Prešov. Napriek tomu, že išlo o mladé kolektívy, finále malo svoju kvalitu. Tím Ponorka ťažil zo skúseností svojich hráčov a počas celého zápasu držal opraty pevne vo svojich rukách. Zápas sa skončil víťazstvom Ponorky v pomere 10:6, čím si zaslúžene odniesli titul šampióna.

V zápase o tretie miesto sa stretli dvaja tradiční účastníci Futbalovej miniligy PU – Nuršisli United a FC Chrumky. Duel bol vyrovnaný a dramatický až do samotného záveru. O osude zápasu nakoniec rozhodol Michal Gibala, ktorý skvelým výkonom strhol víťazstvo na stranu FC Chrumky. Michal Gibala zároveň potvrdil svoju výnimočnú formu, keď sa stal najlepším strelcom základnej časti 1. ligy aj najlepším strelcom play-off.

Veľké uznanie si zaslúži aj Daniel Chmeliar, ktorý sa stal najlepším

brankárom turnaja. V semifinále svojimi zákrokmi v penaltovom rozstrele zabezpečil Ponorku postup do finále a zároveň bol oporou svojho tímu aj vo finále. Organizátori a hráči s nadšením očakávajú pokračovanie tejto tradície v zimnom semestri akademického roka 2025/2026, ktorý opäť prisľubuje vysokú športovú úroveň a výnimočnú atmosféru plnú nadšenia a súťaživosti.

Foto: archív autora

SPOZNAJ UNIPOVEDY

napulze.unipo.sk